

GRÖNPLAN

SVEDALA KOMMUNS TÄTORTER

SVEDALA KOMMUN

Förord

Svedala kommun ligger i det sydsvenska backlandskapet med tätorterna Svedala, Bara och Klågerup som idylliska gröna mindre orter. Omgivning och befintlig grönska skapar en attraktiv, välkomnande och unik boendemiljö.

Möjlighet till närrekreation är oerhört viktig för kommuninvånarna. För att tillgodose detta måste kommunens gröna ytor bevaras, utvecklas och nyskapas med inslag av olika gröna rum som parker, aktivitetsområden och med prioriterade gröna stråk att vistas i för socialt liv, återhämtning och rörelse. Svedala kommuns översiktsplan slår fast att kommunen vill skapa ett sammanhängande grönt nätverk, bevara och utveckla befintlig grönstruktur samt att erbjuda variation. Det gröna nätverket bidrar till att öka tätorterna attraktivitet och de sammanlänkade grönytorerna ger en robusthet som bättre kan klara av de utmaningar som ett förändrat klimat innebär.

Översiktsplanens ambition att uppnå ett kvalitativt grönt nätverk har vidareutvecklats genom arbetet med en grönstrategi och denna grönplan. Syftet är att de tillsammans samlar, sammanfattar och tydligt beskriver hur kommunen kan göra rätt insats på rätt plats i rätt tid. Strategisk planering vävs ihop med gestaltning och skötsel, vilket skapar en stark grund att stå på, ger ett helhetstänk och leder till hållbarhet i kommunens långsiktiga arbete.

Grönplanen tillsammans med grönstrategin är planeringsunderlag för kommunens arbete kring att samordna och skapa en tydlig blå-grön infrastruktur. Grönstrategin är den långsiktiga strategin som utvecklar ambitionerna från översiktsplanen och grönplanen är den operativa planen som analyserar tätorternas gröna stråk, länkar och rum samt hur de hänger samman och var det finns behov av åtgärder för att över tid kunna uppnå en differentierad och hållbar grönstruktur.

Grönplanen beskriver förhållningssätt och metodik samt är ett viktigt verktyg för all planering, gestaltning och skötsel av kommunens befintliga och nya grönytor i tätorterna, vilket innefattar att värna, forma och utveckla tätorternas Gröna stråk, Gröna länkar och Gröna rum.

Innehåll

FÖRORD	1
SAMMANFATTNING	4
DEL 1 - INLEDNING, BETYDELSEN AV EN GRÖNPLAN	5
Vad är en grönplan?	5
Användningsområde	5
Sammanfattning Grönstrategi	6
DEL 2 – ANALYS AV BEFINTLIG GRÖNSTRUKTUR	8
Övergripande om tätorterna	8
Metodik för analys av befintlig grönstruktur	9
Nulägesanalys av befintlig grönstruktur inom respektive tätort	13
Svedala tätorts grönstruktur - nulägesanalys	13
Bara tätorts grönstruktur – nulägesanalys	16
Klågerup tätorts grönstruktur – nulägesanalys	20
Metodik för att ta fram målbild inklusive förslag på åtgärder	23
Målbilden för respektive tätorts framtida grönstruktur uppnås genom långsiktiga åtgärder	24
Svedala tätorts målbild - förslag på långsiktig utveckling av grönstrukturen	25
Bara tätorts målbild - förslag till långsiktig utveckling av grönstrukturen	32
Klågerup tätorts målbild - förslag till långsiktig utveckling av grönstrukturen	37
DEL 4 – EXEMPEL PÅ KONKRETA ÅTGÄRDER	42
Inledning	42
Åtgärder	42
Översvämningsytor och 100-år regn	42
Problematiska gröna ytor	43
Slänter	44
Skymmande buskage intill gång- och cykelvägar	44
Gräs	45
Planteringar med fleråriga växter (perenna planteringar)	45

DEL 5 – SKÖTSELPLAN FÖR TÄTORTERNAS GRÖNYTOR	46
Sammanfattning	46
Inledning	46
Mål	47
Nulägesanalys.....	47
Metodik för att ta fram målbild, inklusive förslag på åtgärder för att förändra och utveckla kommunens skötsel av grönytor.....	47
Riktlinjer för skötsel av grönytor	47
Parkkategoriernas skötselprioritering	48
Parkkategoriernas innehåll av skötselytor	49
Skötselytor.....	51
DEL 6 – TRÄDPLAN	55
Sammanfattning	55
Inledning	55
Trädens betydelse för människan, djuren och miljön	55
Trädplanens syfte	56
Nulägesanalys med problembeskrivningar	57
Träd i Svedala kommun	57
Exempel på sjukdomar hos vissa träd	61
Klimatförändringar	62
Invasiva arter	62
Metodik för att ta fram målbild inklusive förslag på åtgärder för att bevara och utveckla kommunens trädbestånd	63
Trädgruppen	63
Hantering av konflikter med träd	63
DEL 7 – LEKPLATSPLAN	70
Sammanfattning	70
Inledning	70
Mål för lekplatser	71
Nulägesanalys.....	71
Svedala tätort.....	72
Bara tätort	73
Klågerup tätort	74
Riktlinjer för planering och utformning av lekplatser i Svedala kommun	75

Sammanfattning

Del 1 – Inledning - betydelsen av en Grönplan

Innehåller bakgrund och introduktion till Grönplan 2022 och är en beskrivning av vad en grönplan är och hur Svedala kommun kommer att arbeta för att planera, utveckla, projektera och sköta kommunens sammanhängande hållbara grönstruktur. Dessutom beskrivs kopplingen till grönstrategin och dess viktigaste delar.

Del 2 – Analys av befintlig grönstruktur

Denna del består av en nulägesanalys som beskriver grönstrukturen på en övergripande nivå samt för respektive tätort avseende befintliga gröna stråk, gröna länkar och gröna rum. Analysen presenteras i ett kartmaterial och redovisar vilka delar av tätorterna som uppfyller ställda avståndskrav till olika kategorier av gröna rum samt vilka delar av tätorterna som uppvisar utvecklingsbehov. Tätorterna har generellt sett gott om gröna ytor. Analyserna visar vikten av att utveckla och differentiera grönytonas innehåll över tid. Grönplanen redovisar att kommunen med små medel kan förädlas, oftast genom förändrad och differentierad drift, samt utveckla utpekade grönytor till att bli Gröna rum.

Del 3 – Målbild för respektive tätorts framtida grönstruktur

Förslag på åtgärder har tagits fram för att kunna uppfylla ambitionsnivån i grönstrategin, vilket innebär att inom respektive tätort utveckla och skapa sammanhängande grönstruktur och samtidigt uppnå god försörjning utifrån de prioriterade gröna rummen samt utifrån deras avståndskriterier.

Del 4 – Exempel på konkreta åtgärder för att uppnå effektiva, hållbara och tilltalande gröna miljöer med ökad biologisk mångfald

I denna del redovisas några exempel på konkreta åtgärder för att skapa skötleffektiva grönytor, som samtligt är vackra, hållbara och som även ger ökad biologisk mångfald.

Del 5 – Skötselplan tätorternas grönytor

Skötselplanen för tätorternas grönytor innehåller planer för utveckling av skötsel av grönytor med beskrivning av skötselkategorier för gröna ytor inom allmän platsmark.

Del 7 – Trädplan

Trädplanen som belyser trädets roll i tätorterna och beskriver de mål och utmaningar gällande utveckling och hantering (skötsel) av kommunens trädbestånd.

Del 8 – Lekplatsplan

Lekplatsplanen innehåller policy och mål för utveckling och skötsel av kommunala befintliga lekplatser samt ger direktiv för planeringen av nya lekplatser.

Del 1 - Inledning, betydelsen av en grönplan

Vad är en grönplan?

Grönplanen är ett planeringsunderlag som tillsammans med *Grönstrategi för Svedala kommuns tätorter* omfattar utveckling och förvaltning av all grönstruktur i Svedala, Bara och Klågerup. Syftet är planeringsunderlaget ska skapa en gemensam solid grund att verka från för att bevara, stärka och utveckla kommunens grönstruktur och gröna värden.

Grönplanen utgår från grönstrategin och de två dokumenten verkar i symbios med varandra. Grönstrategin är strategiskt långsiktig och beskriver en eftersträvansvärd kvalitetsssäkring av tätorternas grönstruktur, vilket omfattar planerings principer om struktur, innehåll, variation och kategorisering av gröna ytor med upptagningsområde. Genom hela dokumentet har driftsperspektivet beaktats.

Grönplanen är handlingsinriktad och beskriver hur ambitionen i grönstrategin ska nås genom att presentera förslag och arbetssätt hur kommunen kan arbeta. Grönplanen är baserad på inventeringar och analyser och fungerar som ett vägledande dokument, vilken presenterar nulägesbilden för kommunens grönstruktur samt förslag på åtgärder för förbättring på en övergripande nivå. Grönplanen innehåller även ett kapitel om skötselplan som redovisar hur med rätt valda skötselinsatser de olika gröna rumskategoriseringarna kan uppnås, ett kapitel om träd och ett om klassning av lekplatser samt hur kommunen arbetar med de krav som finns kring lekplatser och deras säkerhet. Dessa delar utgör viktiga styrdokument för kommunens arbete med att skapa rätt förutsättningar för en hållbar och säker grönstruktur i tätorterna.

Användningsområde

Grönstrategin och grönplanen används tillsammans som ett stöd i arbetet med att planera, utveckla och sköta grönytor för att skapa rätt gröna miljöer utifrån platsen och ortens behov. De är därmed ett viktigt underlag för såväl den fysiska planeringen, förändrings- och förnyelsearbetet som i allmänna skötsel- och naturvårdsfrågor. De bildar tillsammans ett kunskapsunderlag som måste vägas mot andra intressen och andra värden inklusive ekonomisk rimlighet i fortsatta planprocesser och lovgivning.

Arbetet innebär att ett omfattande inventerings-, analys-, skiss- och digitaliseringsarbete har utförts för att kunna kategorisera alla befintliga gröna ytor inom tätorterna och redovisa dessa som Gröna rum,

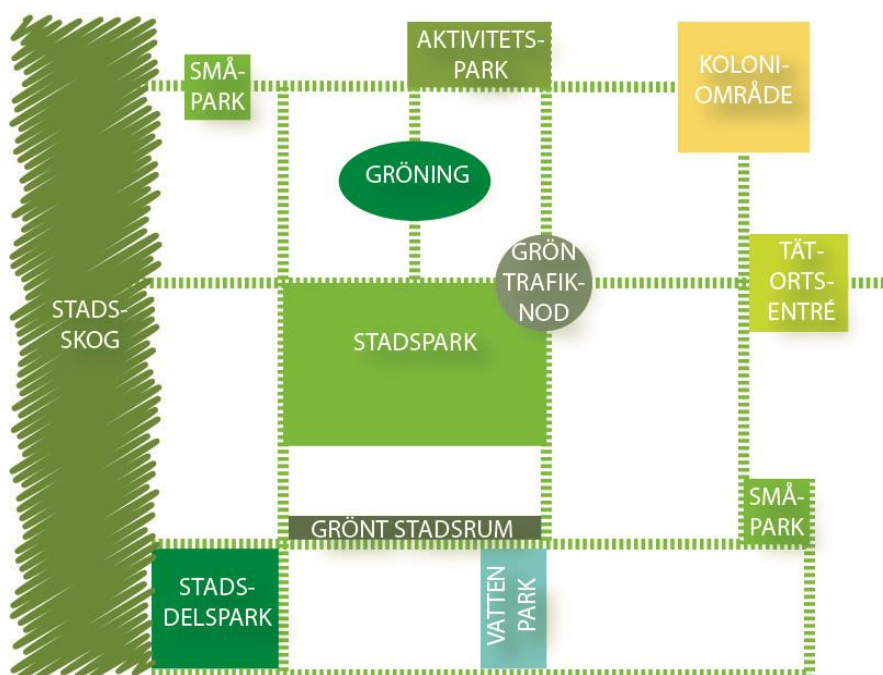
Gröna länkar och Gröna stråk digitalt i olika GIS-lager. En karttjänst har tagits fram med olika lager som redovisar kommunens kategorier av gröna ytor och behov för att uppnå den framtida grönstrukturen. Grönplanens lager kan i fortsatt arbete enkelt användas och utvecklas till framtida versioner. Karttjänsten lager kan även användas som underlag i all annan kommunal planering.

Grönstrategin och grönplanen är ett led i att nå det kommunövergripande målet om ett *Hållbart Svedala*. Grönplanen bidrar med att skapa hållbar planering och utveckling av grönstrukturen, vilket innebär att kunna skapa vackra, långsiktiga, kostnadseffektiva lösningar med rimlig skötselnivå som bibehåller och utvecklar gjorda insatser och utvecklar kvaliteterna över tiden. Strategisk planering av kommunens grönstruktur är en grundläggande del i hållbar samhällsutveckling och i att bygga ett hållbart samhälle.

Sammanfattning Grönstrategi

Grönstrategin antas av kommunstyrelsen och fokuserar på att utveckla ambitionerna om tätorternas gröna nätverk enligt ställningstaganden i kommunens översiktsplan (ÖP2018). Grönstrategin bygger vidare på ställningstaganden i ÖP2018 genom fördjupade resonemang om kvalitet och vilken grönstruktur som är eftersträvansvärd i kommunens tätorter, exempelvis utvecklas kategoriseringen med fler karaktärer. Den är tillsammans med grönplanen ett planeringsunderlag som bildar underlag till framtida översiktsplanering. Ambitionen i grönstrategin är att invånarna ska ha tillgång till olika kvalitativa grönområden som länkas samman i ett sammanhängande grönt nätverk.

Grönstrategin anger att tätorternas gröna nätverk byggs upp av gröna rum, gröna länkar, gröna stråk och rundor. De gröna rummen, stora som små, är nätverkets bas och mellan de gröna rummen finns länkar som kopplar samman rum. Tillsammans skapar alla gröna element, gröna rum, länkar, rundor och stråk en sammanhängande grönstruktur och bidrar till en upplevelse av en sammanhängande grön miljö - det gröna nätverket.

Figur 1 Konceptskiss över det gröna nätverket

Vid planering, exploatering och drift är det viktigt att beakta grönstrukturens sammansättning för att säkerställa en god kvalitet. Grönstrategin anger att det i grönstrukturen behöver finnas:

- ett varierat innehåll som både inbjuder till rekreation för barn och vuxna i alla åldrar samt stärker den biologiska mångfalden genom att värna och utveckla ekologiska värden,
- en kvalitativ variation genom att alla tätorter innehåller de prioriterade platserna; stadspark, stadsdelsparker, stadsskog, aktivitetspark och småparker enligt beskrivna tillgänglighetsmått, kopplat till gestaltning och stadsbyggande, samt
- ett driftperspektiv vid planering och exploatering för att grönstruktur som är kostnads- och skötsel effektiv är en mer hållbar lösning då mervärden på bästa sätt kan vidmakthållas över tid

Grönstrategin redovisar en kategorisering av gröna rum. Kategoriseringen utgår från människors upplevelse och hämtar inspiration från vedertagna teorier om grönstrukturens betydelse för människor¹ samt med utgångspunkt från de lokala förutsättningarna i Svedala kommun. Avstånden motsvarar olika karaktärers tillgänglighet och är schematiska. Beroende på kvaliteten och bredden av innehåll och funktioner i det gröna rummet varierar bedömt avstånd som människor är benägna att röra sig för att kunna vistas på den gröna platsen. Ju mer kvalitet och varierat innehåll som finns i det gröna rummet desto längre sträcka är man villig att förflytta sig för att ta sig dit.

Kategori	Syfte	Avstånd	Skötselbehov
Stadspark	Social samlingsplats med mångfald av funktioner	1000m	Hög, prioriterad med det lilla extra
Stadsdelspark	Social samlingsplats med flertalet funktioner	500m	Hög, prioriterad
Småpark	Högt estetiskt skönhetsvärde i miniformat	300m	Hög, prioriterad med det lilla extra
Stadsskog	Tätorts nära skogupplevelse	1000m	låg
Aktivitetspark	Bjuda in till aktiviteter och rörelse	1000m	Medel till hög beroende på funktion
Vattenpark	Skapa plats för vatten	-	låg
Naturområde	Bevara naturområden	-	låg
Gröning	Länka samman till ett grönt nätverk, utgöra stepping stones	-	Låg till medel
Koloniområde	Möjliggöra till privat odling och trädgård	-	Låg
Tätortsentré	Visuellt signalera tätortens entré	-	Hög
Grön trafiknod	Skapa igenkännande av centrala gröna platser	-	Hög
Grönt stadsrum	Skapa rum, stråk och strukturerande element i stadsmiljön	-	Hög

¹ Exempelvis Patrik Grahns parkkaraktärer, professor i landskapsarkitektur vid SLU

Del 2 – Analys av befintlig grönstruktur

Övergripande om tätorterna

Kommunens tätorter: Svedala, Bara och Klågerup är idylliska mindre orter i det sydsåkanska backlandskapet. Kommunens fjärde största bostadsort dvs. Holmeja har inte studerats närmare då byn idag inte är tillräckligt stor för att klassas som en tätort. Metoden är dock appliceringsbar när Holmeja i framtiden växer. Närheten till det omgivande böljande kulturlandskapet med inslag av större naturområden och sjöar kompletterat med befintliga grönytor i tätorterna skapar en attraktiv, välkomnande och unik boendemiljö. För att kunna bibehålla och utveckla hållbara gröna områdena krävs fortsatt smart effektiv planering och genomförande av åtgärder.

Grönytorna inom tätorterna består till stor del av gräsmark och det bidrar till att grönområdena känns öppna och trygga. Det ger möjlighet till att flexibelt nyttja ytorna och ger möjlighet att utöva utrymmeskrävande aktiviteter som exempelvis olika bollsporter. De större gräsytorna sköts numera även som äng eller höggräs, vilket ger en förbättrad biologisk mångfald. Dessa ytor skapar även ett stort mervärde i att tydliggöra en differentierade skötsel, med vilka vinster både i biologisk mångfald i så väl som att få vackra ängsmarker. På senare år har kommunen kompletterat med flera lättskötta och av medborgarna uppskattade planteringar med perenna växter, det vill säga planteringar med fleråriga växter som återkommer och utvecklas över tid. Dessa planteringar ståndortsanpassas, vilket innebär att rätt växter väljs utefter markens beskaffenheter för att kunna utvecklas och trivas på bästa sätt med minimal skötsel. Detta skapar hållbara tåliga lösningar samtidigt som det blir planteringar med högt estetiskt värde, vilket bidrar till biologisk mångfald genom att skapa bättre livsrum för pollinerande insekter.

I tätorterna finns det en del grönområden med skötselproblem. Vissa av dessa ”problematiska gröna ytor” har uppstått när nya bostadsområden etableras över en längre tid och inom olika exploateringsprojekt. Skötseln av grönytorna är då inte alltid synkade mellan etableringsskötsel och underhållsskötsel. Det finns grönområden där man missat ytornas skötselkostnader. Ett exempel på ”problematiska gröna ytor” är bland annat planterade häckar och naturplanteringar som placerats direkt i tomtgräns. Kommunala planteringar intill privata tomtgränser kan leda till dräneringsproblem och skador på den privata fastigheten.

Svedala kommun ska i kommande nya detaljplaner reglera att när kommunal allmän platsmark avsett för park eller natur gränser mot privata fastigheter ska det alltid finnas en yta på minst två meter mellan plantering och privat tomtgräns. Detta både för att underlätta kommunal skötsel samt för att ge de boende möjligheten att själva avgöra vilken typ av avgränsning de vill anlägga i sin tomtgräns på sin privata tomt och hur mycket insyn eller utsikt som önskas. Alla kommuninvånare ska hanteras lika, det vill säga kommunen ska inte stå för skötsel av häckar som uppfattas som privata och ramar in tomten. Undantag kan dock tillåtas ur stadsbyggnadsskäl i orternas centralaste delar.

Metodik för analys av befintlig grönstruktur

Metoden för att analysera grönstrukturen har tagits fram med utgångspunkt från vedertagen forskning, bland annat baserat på professorn i Landskapsarkitektur, Patrik Grahns arbete.

Genom att studera och analysera relationen mellan gröna ytor kopplat till bostadsområden i kommunens tätorter får man en uppfattning om hur väl deras tillgång är till olika kategorier av gröna områden i tätorterna är och även vilka förbättringsområden som finns i tätorternas övergripande grönstruktur. Många av förbättringsområdena kan hanteras genom att differentiera skötseln i större omfattning och med små medel prioritera utvecklingsarbete.

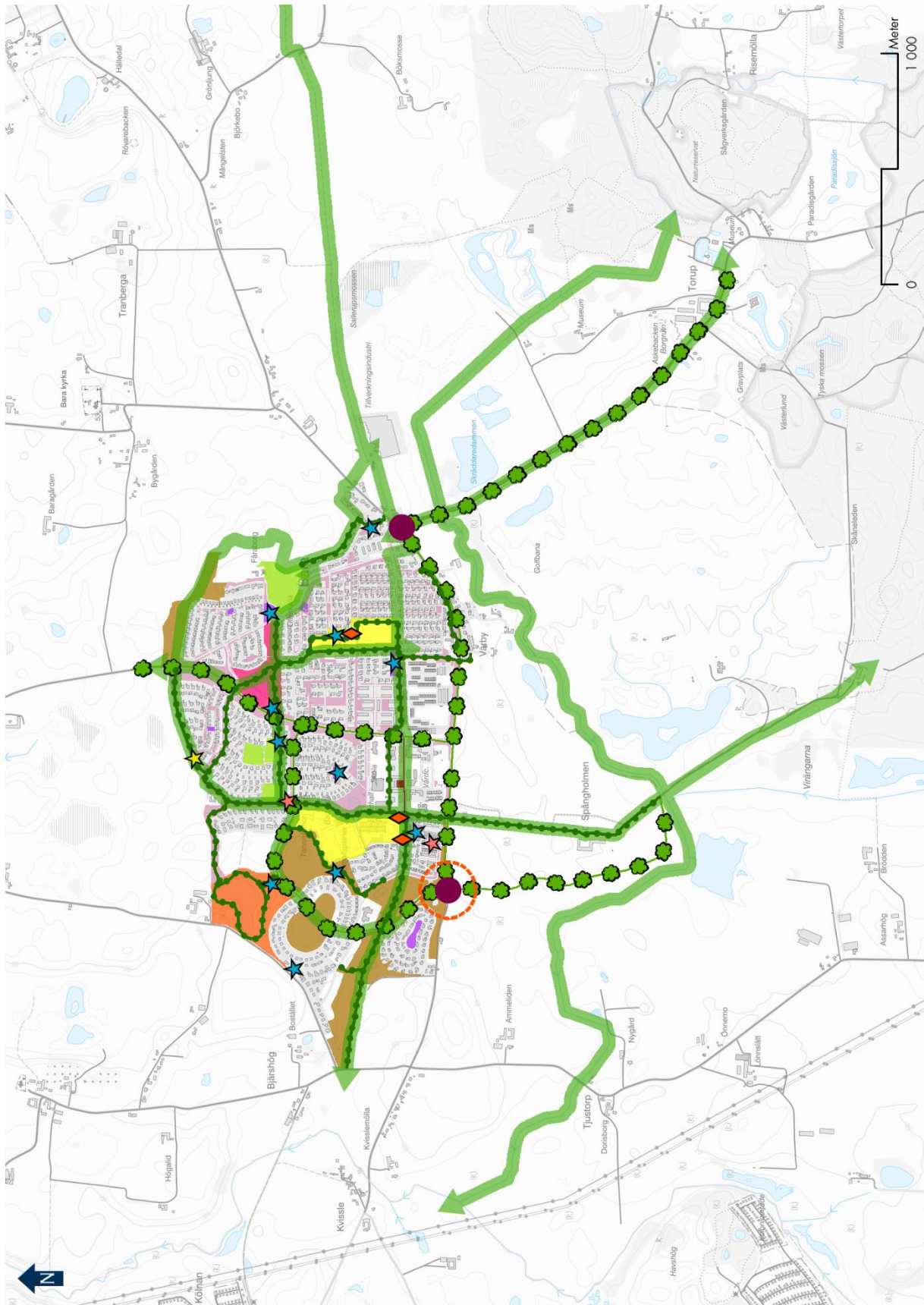
I grönstrategin beskrivs kategorierna och vilket upptagningsområde som ska gälla för respektive kategori. I denna grönplan har alla kommunens ytor inom tätbebyggt område analyserats. Nedanstående kartor, Figur 2, 3 och 4, redovisar befintliga gröna ytor inom tätorterna Svedala, Bara och Klågerup utan att kopplats till deras upptagningsområden. Samtliga kommunala gröna ytor har klassats och kategoriserats. Detta för att kunna göra de analyser som leder till slutsatserna om vilka tillgångar och förbättringsmöjligheter som finns i respektive tätort. De olika färgerna i kartan redovisar de olika kategorierna av Gröna rum som beskrivits Grönstrategin: Stadspark, Stadsdelspark, Småpark ”Pocket park”, Stadsskog, Aktivitetspark, Vattenpark, Naturområde, Gröning, Tätortsport, Grön trafiknod, Grönt gaturum och Grönt stadsrum.

Analyserna är genomförda utifrån i grönstrategins framtagna kriterier på vilka karaktärer och vilka avstånd som respektive kategori av gröna rum ska uppfylla i tätorterna.

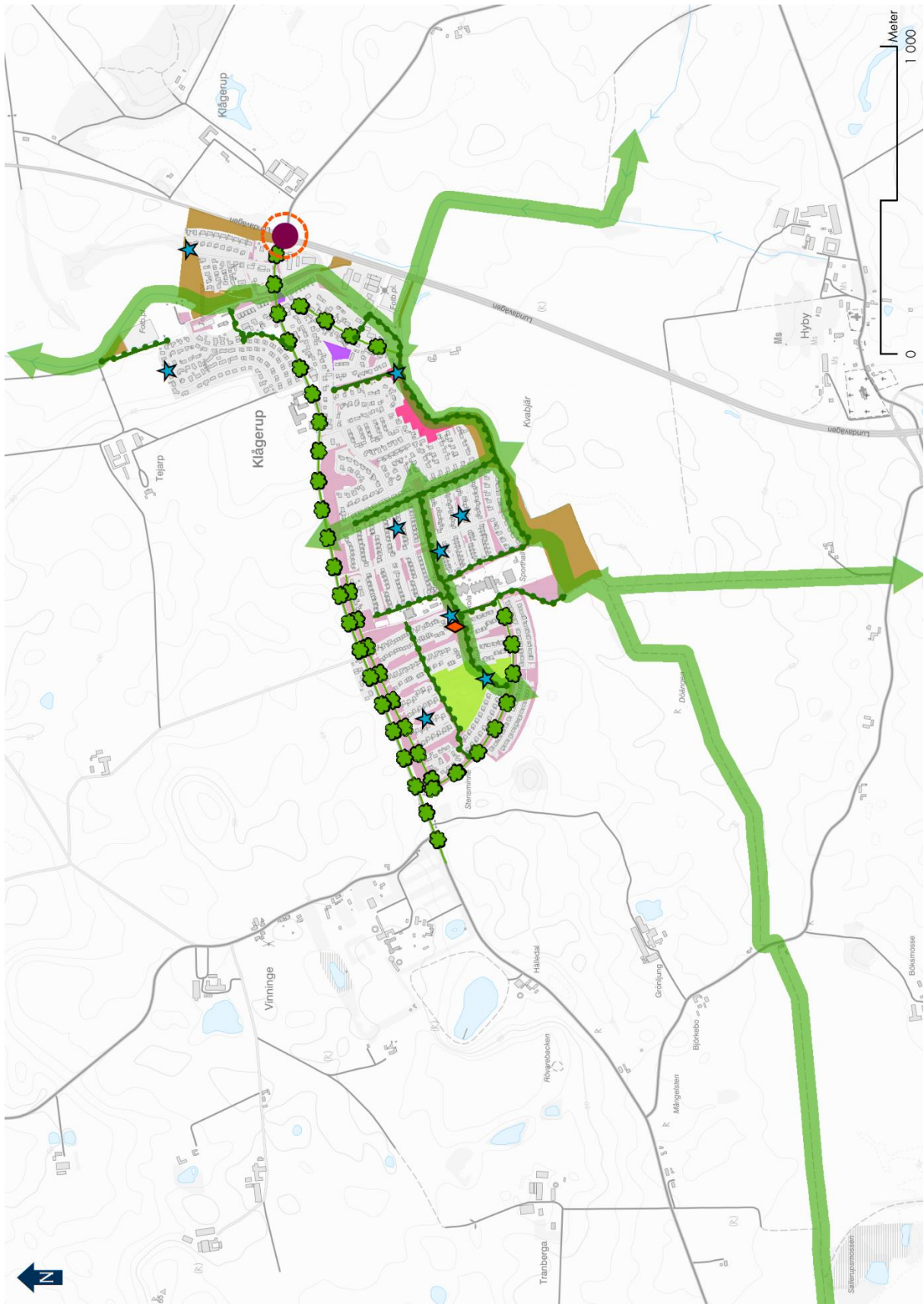
I nulägesanalysen som gjorts för respektive tätort framgår vilka värden och tillgångar som finns i den befintliga grönstrukturen och vilka förbättringsmöjligheter som finns samt var dessa fysiskt finns. Detta ger en stabil gemensam grund att stå på gällande ställningstagande om vilka prioriteringar och hur kommunen ska arbeta med utvecklingsarbetet av grönstrukturförsörjningen. Detta är även ett viktigt underlag vid genomförande av nya detaljplaner, förtättningsprojekt och andra exploateringsprojekt.

Teckenförklaring figur 2, 3 och 4

Tätortsport 	Gröna länkar Befintlig	Småpark Befintlig
Grön trafiknod 	Gröna gatustråk Befintlig	Aktivitetspark Befintlig
Grönt stadsrum 	Gröna stråk Befintlig	Gröning Befintlig
Utegym 	Stadspark Befintlig	Naturområde Befintlig
Lekplats Befintlig Befintlig och ska rustas upp Befintlig men ska tas bort	Stadsskog Befintlig Stadsdelspark Befintlig	Koloniområde Befintligt

Figur 3 Bara tätorts befintliga grönstruktur

Figur 4 Klågerup tätorts befintliga grönstruktur

Nulägesanalys av befintlig grönstruktur inom respektive tätort

Svedala tätorts grönstruktur - nulägesanalys

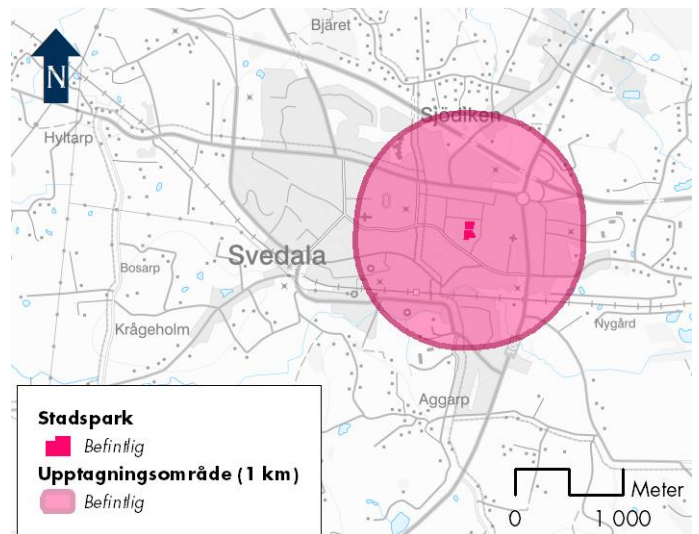
Tätortens grönstruktur (grönyteförsörjning) kan anses vara ganska god och präglas till stor del av gröna länkar av natur- och grönområden, småparker och stadsdelsparker av varierad karaktär. I de nordvästra delarna kring Roslätt finns många gröna ytor, men innehållet i de befintliga grönområdena är monotont och bristfälligt. Även i de mest centrala delarna av tätorten är grönstrukturen sämre, framför allt med avseende på större gröna rum. Stadsparken har en begränsad storlek varför mindre grönområden och småparker fyller viktiga kompletterande funktioner, särskilt i de områden som har större avstånd till stadsparken. Det finns olika aktivitetsparker (idrottsplats, skolgårdar och aktivitetsytor) i tätorten och dessa är främst lokaliserade i centrala, södra och västra Svedala. Till Svedala tätort finns fyra välkomnande tätortsportar som samtliga visualiserar entréplatsen in till tätorten och skapar ökad identitet.

Stadspark

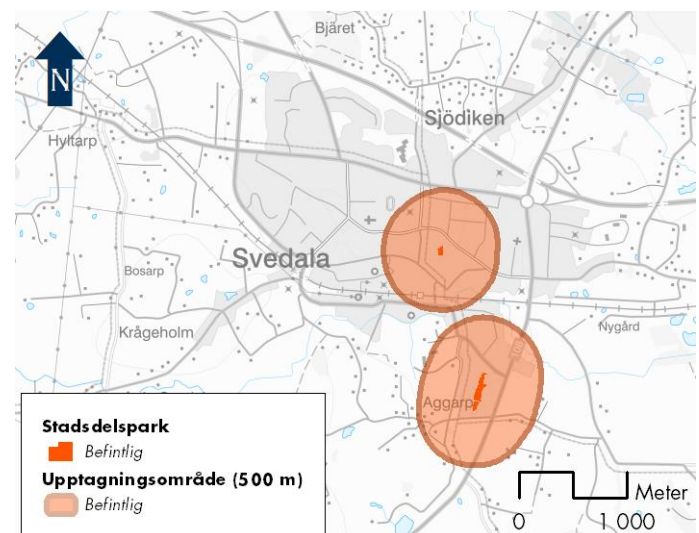
Det finns en Stadspark i Svedala tätort, men den är förhållandevis liten till sin storlek (14 500 kvm). Det är positivt att stadsparken ligger centralt beläget, bara ett stenkast från Storgatan som är Svedalas viktiga centrumstråk. Parken ligger mitt i ett gammalt vackert småskaligt bostadsområde med karaktär av trädgårdsstad. Utifrån analysen kopplat till valda kriterier gällande avstånd och upptagningsområde har större delen av tätorten god möjlighet att nå Stadsparken som inom 1000 meter från respektive bostad, se figur 5. Boende i de västra och nordvästra delarna av tätorten ligger dock utanför upptagningsområdet. Det nya bostadsområdet Åkerbruket i södra Svedala tätort ligger också utanför upptagningsområdet. I kommunens översiktsplan finns utbyggnadsområde för bostäder i de södra och västra delarna av tätorten. Även dessa bostadsområden kommer till viss del att ligga utanför Stadsparkens upptagningsområde.

Stadsdelspark

Det finns två Stadsdelsparker i Svedala tätort, en centralt belägen och en i den södra delen av tätorten. Genom valt kriterium om avstånd på 500 meter från upptagningsområdet från bostad påvisas det främst ett ökat behov av Stadsdelsparker i tätortens västra del, men även i öster. Detta visas i analysen, se figur 6.

Figur 5 Analys gällande upptagningsområdet för Svedala Stadspark

Figur 6 Analys gällande upptagningsområdet Svedala tätorts Stadsdelsparker

Om kategorin Stadspark slås samman med kategorin Stadsdelspark blir behovet av förändring mindre. Varje tätort ska innehålla och erbjuda kommuninvånarna tillgång till en stadspark och när upptagningsområden för stadsdelsparker adderas ska hela tätortens behov vara uppfyllt. I detta fall uppvisar Svedala tätort ett behov av förändring i de västra delarna. För kommande planerade bostadsområden i öster och söder är det viktigt att arbeta med att detaljplanerna innehåller parker som uppfyller behovet av kategorin Stadsdelspark, se figur 7.

Småpark

Småpark har ett valt upptagningsområde på 300 meter. Detta innebär att stora delar av Svedala tätort täcks in eftersom småparker finns relativt jämt utspridda över hela tätorten. Ökat behov finns framförallt i nord- och sydvästra samt i, östra och sydöstra delen av Svedala tätort, se figur 8.

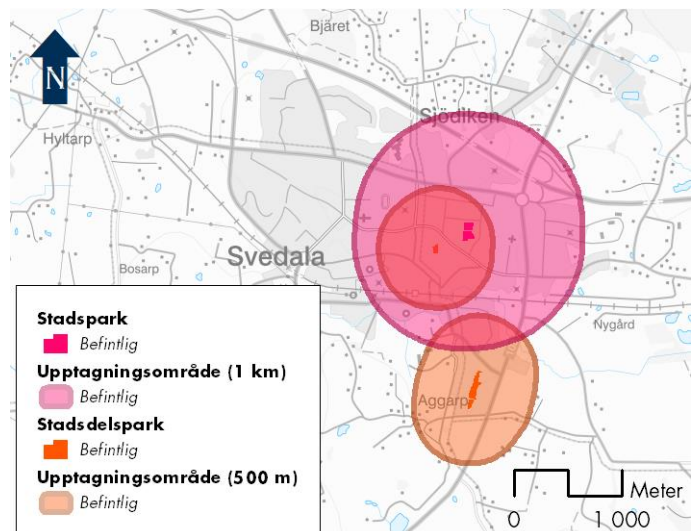
Stadsskog

Någon stadsskog finns inte i Svedala tätorts befintliga gröstruktur. Däremot finns det stor potential att skapa en stadsskog i de norra delarna. Som tidigare beskrivits finns givetvis även stora tillgångar på natur och grönområden runt tätorten såsom exempelvis Bokskogen och Norrskog. Dock erbjuder de inte samma typ av funktioner som en stadsskog har möjlighet att erbjuda.

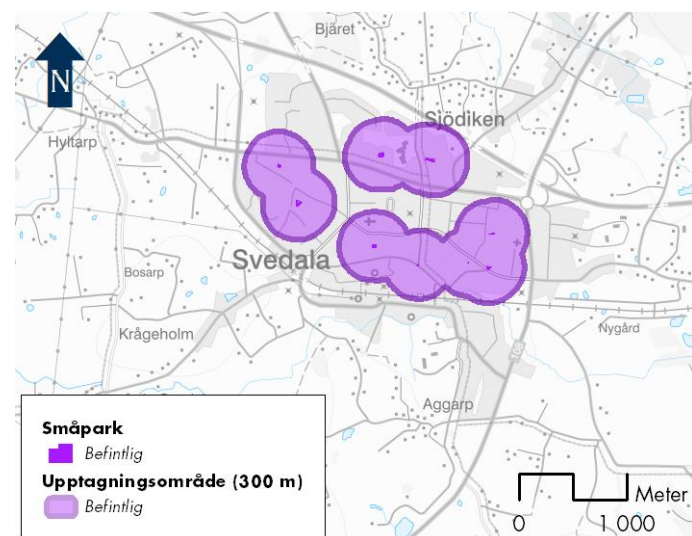
Aktivitetspark

Svedala är kommunens största tätort och valt kriterium om avstånd från bostad till kategorin Aktivitetspark är cirka 1000 meter, vilket innebär att det påvisas ökat behov på Aktivitetsparker i tätortens nordvästra delar. Detta visas i analysen, se figur 9.

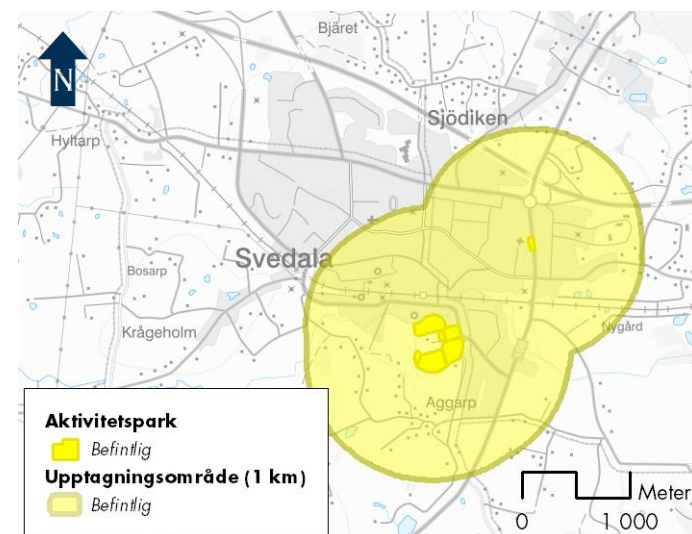
Det finns en mindre Aktivitetspark i Svedala tätort och den ligger centralt nära Marbäckskolan. Den i närtid upprustade Aktivitetsparken inbjuder till rörelse och där kan man utföra många olika och varierande aktiviteter både under ordnade och spontana former. Aktivitetsparken utgörs av en befintlig, men nyligen konstgräsbelagd fotbollsplan, ett litet nytt utegym, en röd asfaltsbelagd kortare löparbana och gräsytor som kan användas av både skolan och allmänheten. Området kring Aggarpvallen i söder har nyligen färdigställts där stora ytor klassas som aktivitetspark. Fotbollsplaner, löparbanor, aktivitetsytor för spontanidrott samt hela skolgårdens varierande utbud av lektytor finns att tillgå.

Figur 7 Analys gällande sammanlagt upptagningsområde för Svedala tätorts Stadspark och Stadsdelsparker.

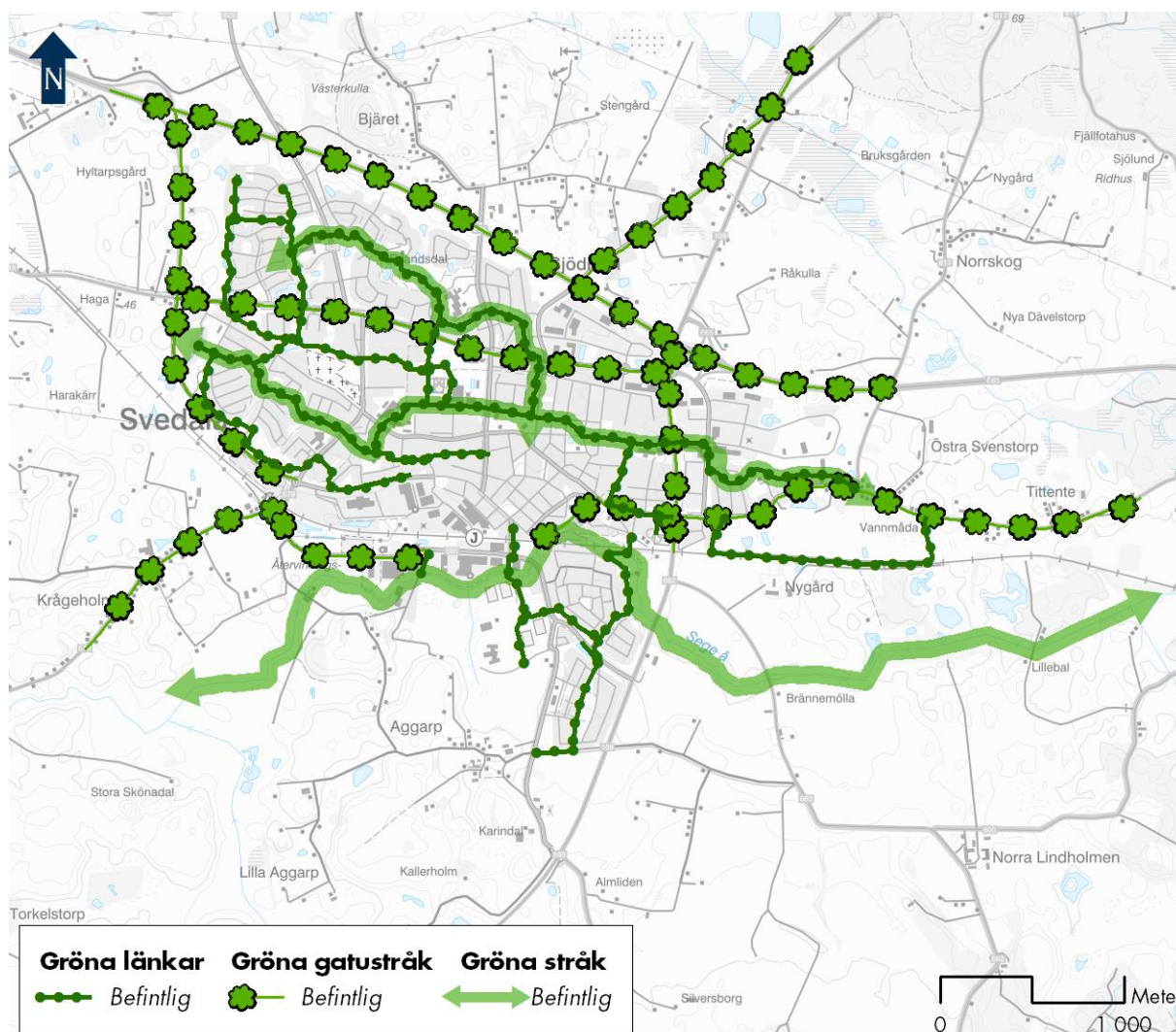
Figur 8 Analys gällande sammanlagt upptagningsområde för Svedala tätorts småparker

Figur 9 Analys gällande sammanlagt upptagningsområde för Svedala tätorts Aktivitetsparker

Gröna Stråk och Gröna länkar

Svedala tätort innehåller tre befintliga större strukturerande Gröna stråk: Sege å-stråket och två inre parkstråk som möts i centrala Svedala. Dessutom innehåller hela Svedala tätort mängder med viktiga gröna länkar som förbinder de olika Gröna rummen och Gröna stråken till ett grönt nätverk. För att utveckla och skapa det viktiga sammanhängande gröna nätverket inom tätorten måste ytterligare gröna länkar skapas för att överbygga barriärer. Det är de Gröna stråken, de Gröna länkarna som tillsammans med de Gröna rummen skapar den viktiga gröna strukturen, se figur 10.

Figur 10 Befintliga Gröna stråk och Gröna länkar i Svedala tätort

Det viktigaste strukturerande gröna stråket i Svedala tätort är det som går utmed Sege å, som rinner parallellt med järnvägen, genom hela tätorten från öster till väster. Stråket behöver konkretiseras och göras tydligare och innehållet behöver utvecklas. Detta hänger ihop med den utmaning kommunen står inför att på ett bättre sätt hantera dagvatten. Åtgärder kan med fördel göras kring Sege Å som ger stora positiva effekter för Ortens stadsbyggnadsstruktur, dagvattenhanteringen såväl som för att utveckla innehållet och gestaltningen av det gröna rekreativstråket kring ån. Grönstråket som följer E65:an norr om tätorten har på sin södra sida in mot tätorten befintliga estetiska, rekreativa och ekologiska värden som också har potential att utvecklas.

Bara tätorts grönstruktur – nulägesanalys

Tätortens grönstruktur (grönyteförsörjning) kan anses vara relativt god i Bara. Det finns stora grönområden i hela tätorten. Centralt i orten finns ”Gröningen” som är en stor tillgång för Baraborna både som ett sammanhängande större grönstråk med aktivitetspark, lekplats som innehåller många rekreativa och sociala värden. Grönstrukturen uppvisar dock behov av förbättringsmöjligheter runt Bara centrum.

Det har nyligen skapats en Stadspark i centrala Bara. Parken behöver fortsätta utvecklas speciellt i sina östra delar och även inom grönområdet som ansluter söderut för att helt kunna uppfylla definitionen av att vara en Stadspark. Inom det nya stora bostadsområdet ”Bara backar” i väster in mot Malmö har stort fokus lagts på att bevara, förädla områdets topografiska kvaliteter samt att utöka innehållet och skapa starkare identitet i den stora befintliga tillgången av grönstruktur inom området med Natur som tema.

Söder om Malmövägen planeras Bara växa med nya större bostadsområden samt genom att Spångholmsgården utvecklas som destination för främst rekreation och arbetet med framtagandet av ett planprogram pågår. Visionen av att skapa en sammanhängande grönstruktur med olika kategorier av Gröna rum är viktigt att beakta i det pågående arbetet med detaljplan för ”Bara Söder”.

Stadspark

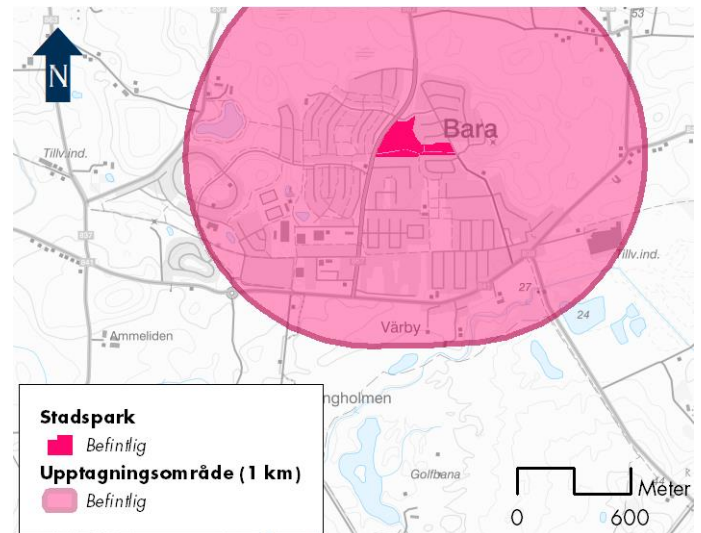
Upptagningsområdet för Stadspark, 1000 meter, täcker in större delen av tätortens behov med undantag för bostadsområdet Bantisteln i sydväst. Valt kriterium för avstånd innebär även att nya planerade bostadsområden söder- och österut kan byggas och ligga inom upptagningsområdet. Inget behov av utökning uppvisas, se figur 11.

Stadsdelspark

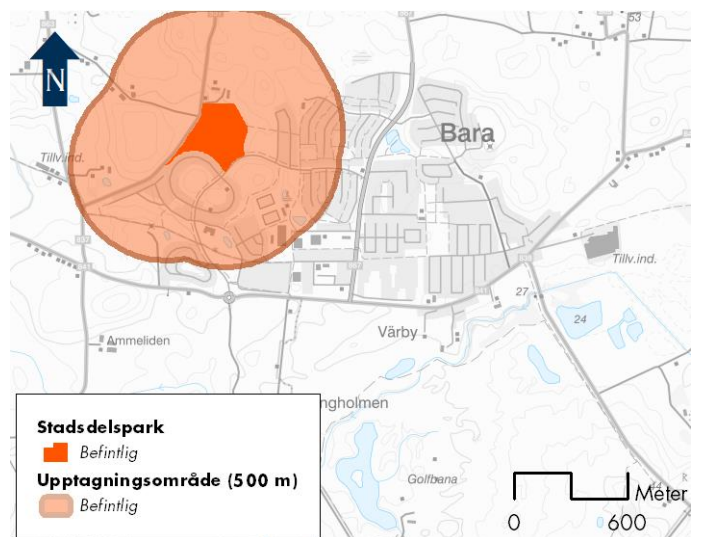
En ny Stadsdelspark växer fram i det nya bostadsområdet "Bara backar".

Upptagningsområdet, 500 meter, innebär att hela det nya bostadsområdet uppfyller valt avståndskriterium och har god tillgång till en stadsdelspark, se figur 12. I de övriga delarna av tätorten samt kommande planerad utveckling av Bara Söder med nya bostadsområden i de södra delarna samt det befintliga bostadsområdet Bantisteln saknar tillgång till Stadsdelspark.

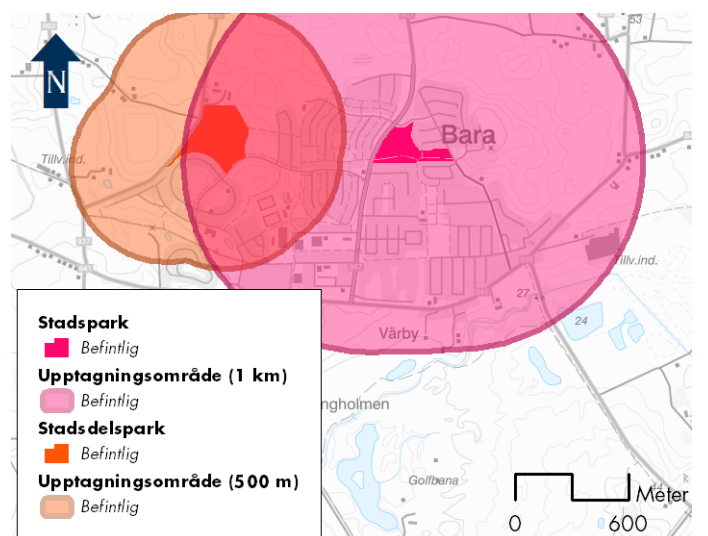
När Stadspark och stadsdelspark slås ihop uppvisas en god tillgång av dessa kategorier tillsammans för samtlig bebyggelse idag, se figur 13. I kommande utveckling av Bara Söder är det dock viktigt att ta med behovet av att tillskapa kategorin Stadsdelspark i planering och utformningar av nya grönytor.

Figur 11 Analys gällande upptagningsområdet för Bara tätorts Stadspark

Figur 12 Analys gällande upptagningsområdet för Bara tätorts Stadsdelspark

Figur 13 Analys gällande upptagningsområde för Bara tätorts Stadspark och Stadsdelspark

Småpark

Småpark har ett valt upptagningsområde på 300 meter från bostad. Detta innebär att stora delar av Bara tätort täcks in eftersom småparker finns relativt jämt utspridda över hela tätorten, vilket visar sig tydligt i denna analys, se figur 14.

Stadsskog

Stadsskog har ett valt upptagningsområde på 1000 meter från bostad.

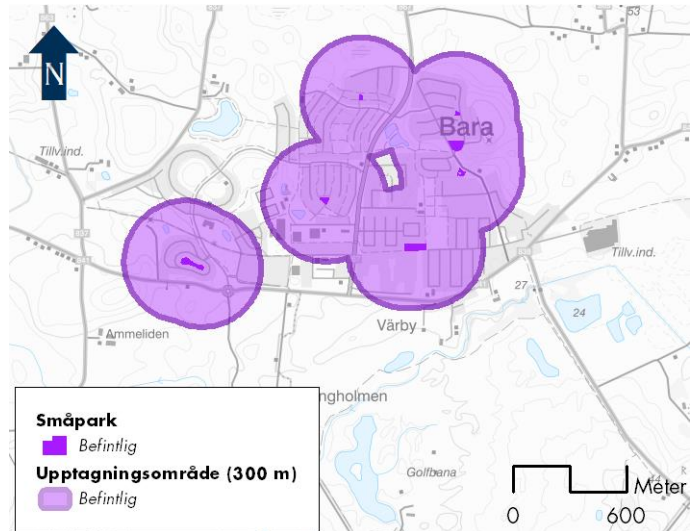
Bara tätort har en uppskattad befintlig Stadsskog belägen i öst, kallad Talldungen, vilken är mycket välanvänd. Även de skogbevuxna mindre kullarna i nordvästra Bara klassas som stadsskog. Dessa små stadsskogar visar både betydelsen av stadsskog, men även att det inte krävs stora ytor för att skapa denna typ av kategori.

Stadsskogarna ger tätorten Bara mycket god tillgång på stadsskog både i de befintliga delarna och i området Bara Backar, se figur 15.

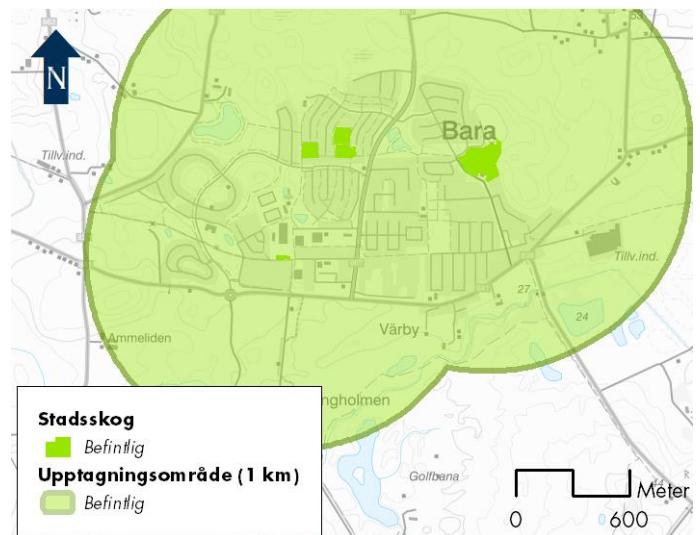
Aktivitetspark

Behovet av kategorin Aktivitetspark är redan i nuläget uppfyllt för stora delar av tätorten Bara dvs. det finns tillgång till Aktivitetspark från alla bostadsområden inom ett upptagningsområde på cirka 1000 meter. Analysen redovisar dock att de västra delarna av Bara ligger lite längre ifrån. Se figur 16. Dock innehåller stadsdelsparken kring dammen "Svansjön" också aktivitetsytor.

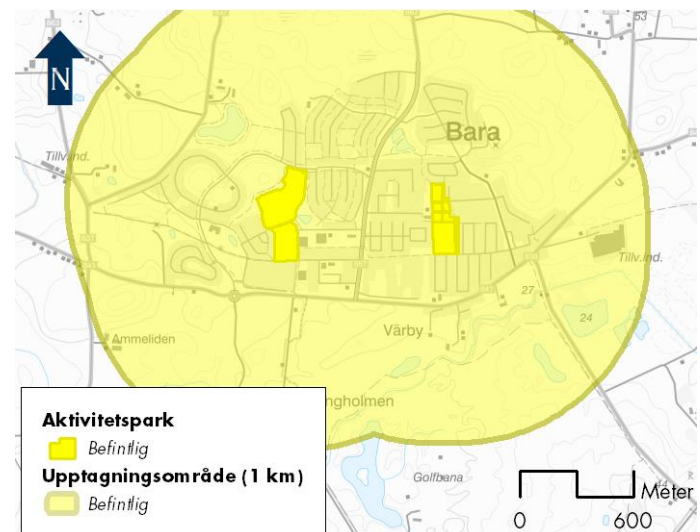
Det finns en stor Aktivitetspark centralt belägen mitt i Bara tätort och den ligger i direkt anslutning till Stadsparken. Den upprustade Aktivitetsparken inbjuder till rörelse och där kan man utföra många olika och varierande aktiviteter under både ordnade och spontana former. Parkens centrala läge samt att den är väl utformad och innehållsrik gör att den täcker behovet för hela Bara tätort.

Figur 14 Analys gällande upptagningsområdet för Bara tätorts Småparker

Figur 15 Analys gällande upptagningsområdet för Bara tätorts Stadsskog

Figur 16 Analys gällande upptagningsområde för Bara tätorts Aktivitetspark

Gröna Stråk och Gröna länkar

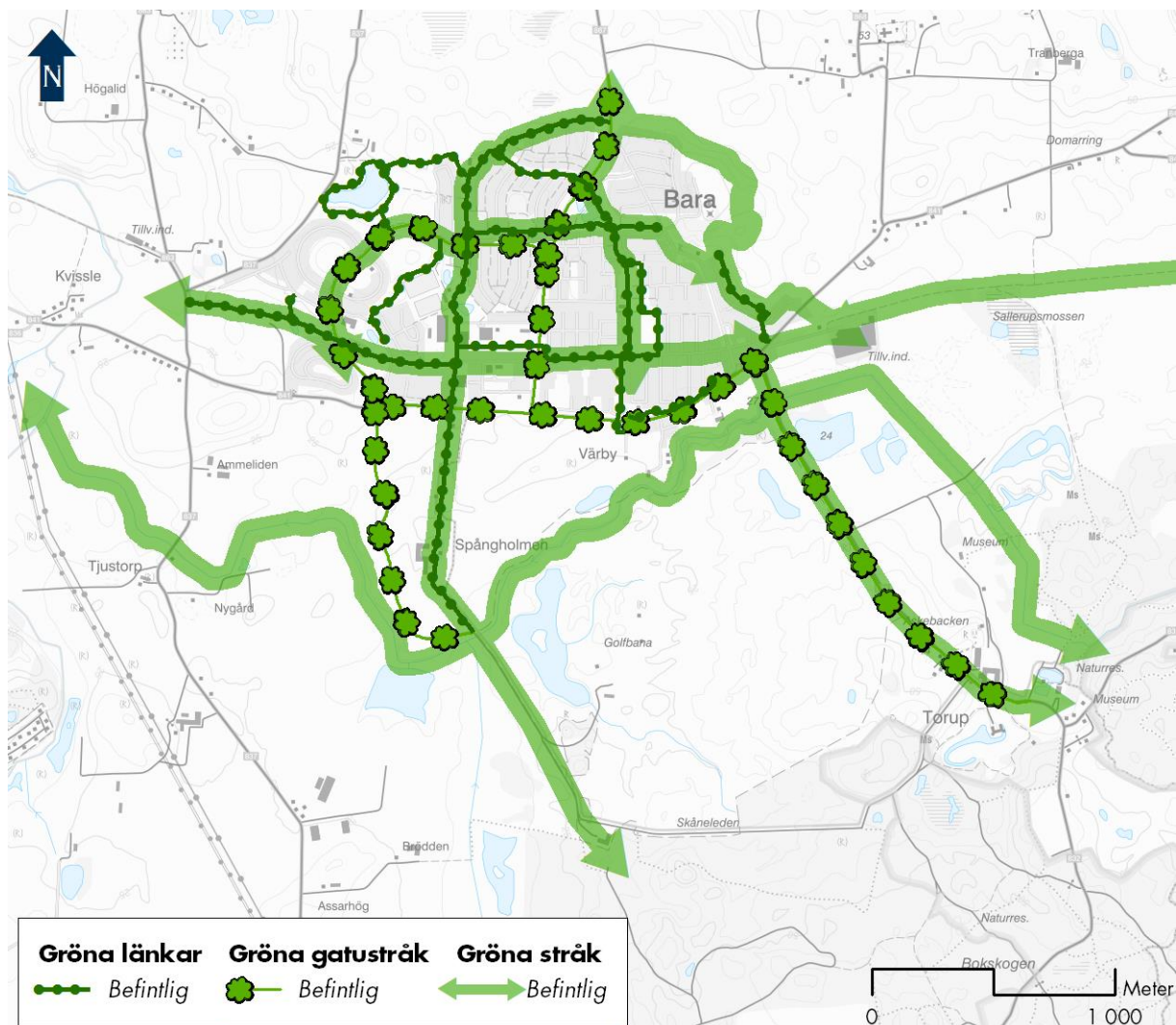
Det finns fyra viktiga strukturerande övergripande Gröna stråk i Bara tätort.

”Utflyktstigen” i öst-västlig riktning går på den gamla banvallen ända inifrån Malmö och fortsätter genom hela Bara tätort och vidare till Klågerup.

Det centrala Grönstråket som går tvärs igenom Bara tätort i öst-västlig riktning inkluderar även den framväxande grönstrukturen inom bostadsområdet ”Bara backar”. Grönstråket binder ihop Bara Backar med tätortens befintliga värdefulla gröna miljöer som Stadsparken och de två Stadsskogarna.

Grönstråket ”Spångholmsallén” börjar ute i det omgivande landskapet i söder och går tvärs igenom orten i nord-sydlig riktning ända upp till Baras tätortsport i norr.

Det centrala Grönstråket ”Parkstråket” går tvärs igenom Bara tätort i nord-sydlig riktning och binder samman de tre övriga Gröna stråken i Bara då det löper från den norra tätortsporten genom Stadsparken och Aktivitetsparken ”Gröningen” ända ner till Utflyktsstigen, se figur 17.

Figur 17 Befintliga Gröna stråk och Gröna länkar i Bara tätort.

Klågerup tätorts grönstruktur – nulägesanalys

Tätortens grönstruktur (grönnyteförsörjning) är förhållandevis god.

Under 2016–17 arbetade kommunen aktivt med Klågerupsinitiativet, vilket fokuserade på att föra dialog med ortens invånare för att gemensamt lägga grunden för utveckling av ortens stadsmiljö inklusive förädling av grönområden, parker, gröna länkar och stråk. Projektet utmynnade i genomförandet av prioriterade fysiska åtgärder, vilka tillsammans har förbättrat både boendemiljöerna och grönstrukturen i tätorten.

Tätorten saknade en stadspark, vilket tydligt framkom genom arbetet med Klågerupsinitiativet. Arbetet med att anlägga en stadspark initierades och genomfördes.

Tätortsporten i öster har omgestaltats till att vara en mer välkomnande grön entréplats som inkluderar Lokvärdarplatsen i byns kärna, vilken har en viktig funktion som social och grön samlade mötesplats för byns invånare.

Det Gröna stråket i utkanten av orten i söder behöver utvecklas både till sträckning, sammanhang och innehåll för att tillskapa möjligheter för förbättrad tätortsnära rekreation och ökad närhet till naturen för tätortens invånare. Det är ett viktigt strukturerande grönt stråk som ska koppla ihop det omkringliggande landskapet med bebyggelsen, vilket gör Grönstråket extra viktigt att bevara och utveckla.

Grönnyteförsörjningen i Klågerup behöver utvecklas avseende Stadsdelsparker, Aktivitetsparker och Småparker. Både de västra och östra delarna av tätorten saknar Stadsdelsparker.

Stadspark

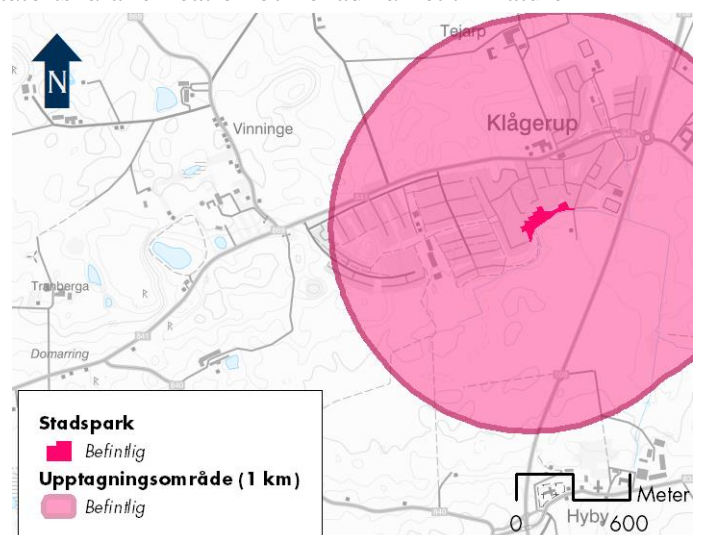
Upptagningsområdet för stadspark, 1000 m, täcker in hela Klågerups tätort bortsett från ett mycket litet område i väster. Det pågår utveckling och omarbetning av ”Midsommarängen” som på sikt ännu bättre kommer att uppfylla definitionen av en Stadspark, se figur 18.

Stadsdelspark

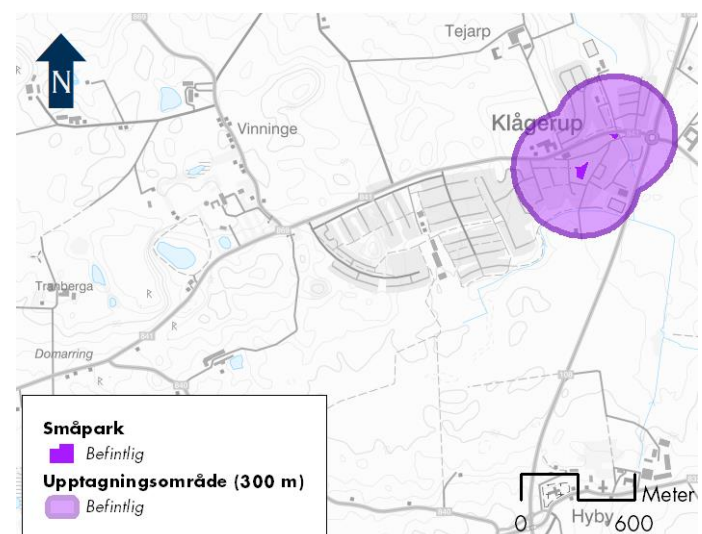
Klågerups tätort har idag ingen stadsdelspark, men det finns ett embryo till att i befintlig grönstruktur utveckla en Stadsdelspark i västra Klågerup inom grönstråket väster om skolan fram till de skogbeklädda kullarna i väster. Därav visas ingen karta.

Småpark

Småpark har ett valt upptagningsområde på 300 meter från bostad. Det finns två befintliga Småparker belägna i den östra delen av Klågerup. Analysen visar förbättringsmöjligheter då denna kategori av Gröna rum helt saknas i de västra och centrala delarna av Klågerup, se figur 19.

Figur 18 Analys gällande upptagningsområdet för Klågerup tätorts Stadspark

Figur 19 Analys gällande upptagningsområdet för Klågerup tätorts Småparker

Stadsskog

Stadsskog har ett valt upptagningsområde på 1000 meter från bostad.

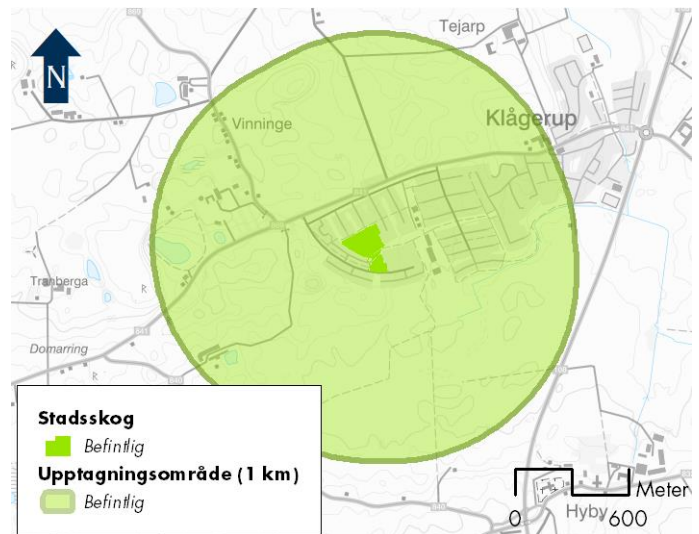
Klågerup har en befintlig stadsskog i västra delen som ger en god försörjning för stora delar av tätorten. Den befintliga stadsskogen bedöms vara tillräcklig i omfattning för att försörja hela Klågerup. För den östra delen som ligger utanför upptagningsområdet och saknar närhet till stadsskog krävs ingen åtgärd i nuläget, men om Klågerup fortsätter att växa mot nordöst kan behov av en ytterligare stadsskog uppstå, se figur 20.

Aktivitetspark

Klågerups tätort har ingen Aktivitetspark.

Upptagningsområde till kategorin Aktivitetspark är cirka 1000 meter från alla bostadsområden,

vilket innebär att det finns ett behov av Aktivitetspark som inbjuder till rörelse där kan man utföra många olika och varierande aktiviteter under både ordnade och spontana former inom tätorten.

Figur 20 Analys gällande upptagningsområde för Klågerup tätorts Stadsskog

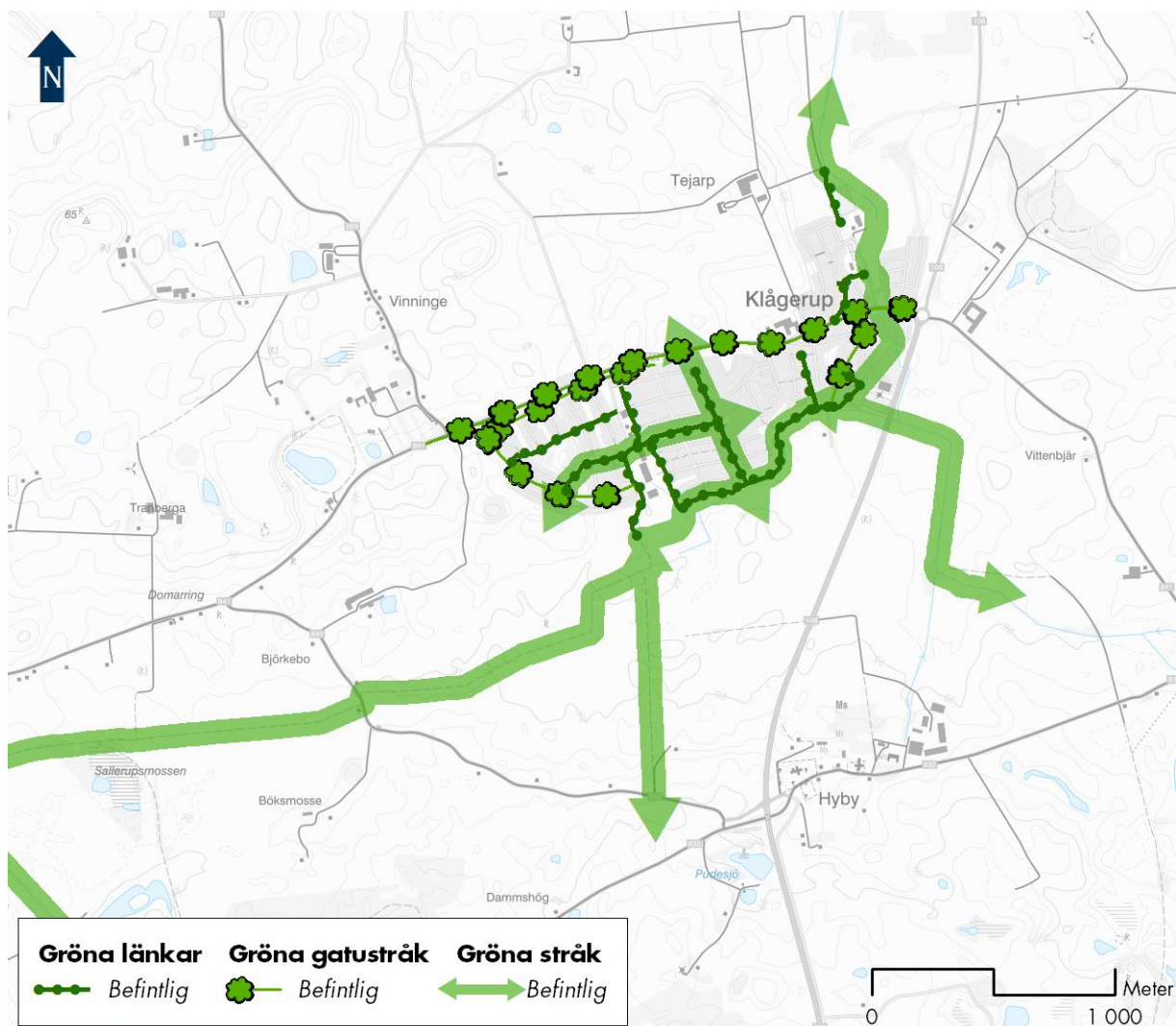
Gröna Stråk och Gröna länkar

Det finns tre viktiga övergripande strukturerande Grönstråk i Klågerups tätort.

Det viktigaste strukturerande samt ekologiskt värdefulla Grönstråket i Klågerup går längs med Klågerupsbäcken i söder. Grönstråket binder samma hela tätortens grönstruktur och leder vidare via den gamla banvallen till Bara tätort i väster och även vidare genom en grön gång- och cykelväg mot Staffanstorp.

Det centrala Grönstråket i nord-sydlig riktning både delar Klågerup i två delar såväl som binder samman tätortens grönstruktur. Stråkets innehåll är i behov av utveckling.

Det inre Grönstråket i väst-östlig riktning är tätortens pulsåder för rekreation och framkomlighet och leder till olika målpunkter såsom skola, förskola, utegym mm, se figur 21.

Figur 21 Befintliga Gröna stråk och Gröna länkar i Klågerups tätort.

Del 3 – Målbild för respektive tätorts framtida grönstruktur

Metodik för att ta fram målbild inklusive förslag på åtgärder

Metoden för att analysera grönstrukturen även i framtidsanalysen har baserats på vedertagen forskning, bland annat med grund i professorn i Landskapsarkitektur, Patrik Grahns arbete.

Genom att studera och analysera mängden gröna områden och relationen mellan dem kopplat till bostadsområdenas lokalisering i kommunens tätorter får man en uppfattning om hur väl deras tillgång är uppfyllda till olika kategorier av Gröna rum och samt vilka utvecklingsmöjligheter som finns i tätorternas övergripande grönstruktur.

Befintliga gröna ytor inom tätorterna Svedala, Bara och Klågerup har kopplats till deras upptagningsområden. Samtliga kommunala gröna ytor har klassats och kategoriserats.

Analysen har gjorts utifrån i denna grönplans framtagna kriterier på vilka karaktärer och vilka avstånd som respektive kategori av Gröna rum ska uppfylla i tätorterna.

De genomförda analyserna har lett fram till slutsatser om vilka förbättringsåtgärder som finns inom respektive tätorts grönstruktur. Utifrån dessa har åtgärdsförslag tagits fram för att skapa det önskade sammanhängande gröna nätverket. Innehållet i respektive Grönt rum ska fortsätta att utvecklas och förädlas. Utvecklings- och underhållsarbete är viktigt för att värna om de befintliga gröna parker och områden som finns i kommunen. När framtida förtätningsprojekt tar gröna ytor i anspråk är det viktigt att noggrant beakta hur de nya och närliggande bostäderna ska försörjas med gröna ytor samt att gröna ytor som ingår i den prioriterade grönstrukturen värnas och bibehålls. Detta gäller även i samband med ny exploatering i utkanten av tätorterna.

Målet är att prioriterade åtgärder ska överbrygga och minska barriärer mellan Gröna stråk och Gröna länkar.

Inom respektive tätort ska det finnas ett utbud av samtliga kategorier av Gröna rum, vilka beskrivits ovan i dokumentet: Stadspark, Stadsdelspark, Småpark, Stadsskog, Aktivitetspark, Naturområde, Gröning, Tätortsport, Grön trafiknod, Grönt gaturum och Grönt stadsrum och Vattenpark. Dessa ska även uppfylla de avståndskriterier som beslutats för respektive kategori. Innehållet i de utpekade

Gröna stråken, Gröna länkarna och Gröna rummen ska vidareutvecklas. Analysen tar avstamp i befintliga värden och tillgångar samt identifierar förbättringsmöjligheter som finns.

Föreslagna åtgärder ska därefter prioriteras i genomförandet av varje tätorts åtgärdsförslag. Det är även ett viktigt underlag för uppdatering av kommunens översiktsplan, vid genomförande av nya detaljplaner, förtättningsprojekt, stadsutvecklingsprojekt och andra exploateringsprojekt.

För att kunna bibehålla och utveckla hållbara gröna områden i Svedala kommun krävs fortsatt planering som här nedan konkretiseras genom framtagna förslag på utveckling för respektive tätort med målbild samt åtgärdsförslag.

Målbilden för respektive tätorts framtida grönstruktur uppnås genom långsiktiga åtgärder

Tätorternas grönstruktur behöver fortsätta att utvecklas över tid framförallt med avseende på att tillskapa det föreslagna gröna sammanhängande nätverket med sina förädlade gröna rum, gröna stråk och gröna länkar. Detta kan både ske genom att genomföra mindre åtgärder över tid och/eller med förändrad skötsel, men även med mer riktade investeringsinsatser. Investeringsinsatserna kan med fördel ske gemensamt med dagvattenprojekt och stadsbyggnadsåtgärder för ökat mervärde på flera plan, vilket ger bättre nyttjande av både kommunens resurser och ekonomi. Även externa medel kan sökas gemensamt från exempelvis LONA. Största förändringarna bedöms kunna göras genom en tydligare differentierad skötsel.

Åtgärder ska genomföras både på kort och lång sikt för att bidra till grönstrategins ambition om ett kvalitativt grönt nätverk. Genomlysning och prioritering av genomförandet av kommande åtgärder görs i samband med det årliga budgetarbetet. Beroende på vilken årlig mängd investeringsmedel som tilldelas kan åtgärdstakten variera. Även små investeringsmedel bidrar till att uppnå goda resultat om de används på rätt sätt och bidrar till att nå uppsatt målbild. Åtgärder kan även finansieras genom att söka olika typer av bidrag, exempelvis via LONA. Inom olika utbyggnadsprojekt förekommer det att kompensationsåtgärder ska utföras och detta ska tydligt samordnas med identifierade behov i grönplanen.

Den framtida planeringen för att utveckla den grön-blå strukturen inom respektive tätort ska integreras med övrig planeringsprocess inom översiktlig planering och framtagandet av detaljplaner. Vid framtagandet av nya detaljplaner ska grönplanen vara ett stöd och underlag för att tillse vilka nya eller förädlade gröna rum, gröna stråk, gröna rundor och gröna länkar som behöver tillskapas inom detaljplanen för att uppfylla god grönstruktur. Grönplanen redovisar även vilka gröna rum som det redan finns god tillgång av inom detaljplaneområdet, enligt nulägesanalysen.

De tre tätorterna har både olika förutsättningar och förbättringsmöjligheter, vilket innebär att olika lösningar krävs. Åtgärderna redovisas under respektive tätorts rubrik nedan.

Svedala tätorts målbild - förslag på långsiktig utveckling av grönstrukturen

Tätortens grönstruktur (grönyteförsörjning) kan anses vara relativt god och präglas till stor del av Gröna stråk och Gröna länkar med naturkaraktär och Småparker med varierad karaktär och innehåll, se figur 22. I hjärtat av Svedala tätort finns en uppskattad och innehållsrik stadspark. Stadsparken är ett oerhört viktigt grönt rum som är hela tätortens gröna mötesplats. Under år 2020 arbetade Gata-park och kommunens stadsarkitekt med att utveckla innehållet och på så sätt både stärka de sociala och gröna värdena i Stadsparken. Genom att restaurera stadsparken sattes även fokus på utvecklingen av de övriga gröna ytorna i tätorten. Ju större avståndet är från hemmet till stadsparken, desto viktigare är tillgången på andra gröna ytor med höga lek- och prydnadsvärden och då fyller stadsdelsparkerna en ännu viktigare funktion. Stadsparken har en begränsning till sin storlek varför stadsdelsparker och småparker behöver finnas för att komplettera och uppfylla viktiga funktioner, särskilt gäller det de bostadsområden som ligger längre än 1000m (1 km) från stadsparken.

Analysen visar tydligt att det finns behov av att tillskapa nya stadsdelsparker både i västra och östra Svedala. Stadsdelsparkerna bör utvecklas inom befintliga grönområden vars innehåll förändras och förädlas. Detta kan i stor utsträckning göras genom förändrad skötsel. I de nordvästra delarna kring Roslätt finns mycket grönytor, men innehållet i de befintliga grönområdena är monotont och bristfälligt och där det finns ett utvecklingsbehov. Utöver detta uppvisar området även behov av att uppfylla rätt avstånd till stadspark och stadsdelsparker enligt analysen, vilket gör att det är ännu viktigare att utveckla de gröna rummen i dessa delar av tätorten både till innehåll och funktion. Grecosborgsparken har tillsammans med kringliggande grönområde väster om dammen god potential till att förädlas till en ny stadsdelspark och dess värdefulla artrika damm är viktig att bevara för parkens biologiska mångfald. Även Erlandsdalsområdet har stora grönområden som kan omvandlas till att bli stadsdelspark där det pågår framtagande av ett förändringsarbete. I östra Svedala finns potential att utveckla och omvandla ett större grönområde intill Enskiftevägen eller vid Nygårds dammar till en ny stadsdelspark. Skapandet av stadsdelsparker kan både ske genom att genomföra mindre åtgärder över tid och/eller med förändrad skötsel, men större åtgärder kan även göras med riktade investeringsinsatser.

Svedala är i behov av fler aktivitetsparker. Denna typ av gröna rum efterfrågas frekvent av främst ungdomarna i kommunen. Det finns ett flertal idrottsplatser, skolgårdar och aktivitetsytor i tätorten och dessa är främst lokaliserade i centrala, södra och västra Svedala, men det saknas större samlande aktivitetsparker som kan erbjuda mer flexibla och varierande funktioner. I närheten till Naverlönnskolan finns ett större befintligt grönområde med stor potential att utvecklas för aktiviteter, social samvaro och evenemang. Området runt Naverlönnskolan, Svedalabadet och Svedala idrottshall/tennishallen/Svedalagården bör fortsätta att utvecklas till att bli en attraktiv stor aktivitetspark som kan erbjuda hela tätortens kommuninvånare ett flexibelt grönt samlingsrum med möjlighet till att utöva olika aktiviteter. När nya aktivitetsytor ska tillskapas inom tätorten bör dessa primärt förläggas inom detta område.

Svedala tätort saknar stadsskog, men i de norra delarna finns stor potential att skapa en större långsgående stadsskog utmed E 65:ans södra sida, vilken även kommer bidra till att skapa en grön identitet åt tätorten som tydligt visualiseras ut mot motorvägen. Trafikanter på motorvägen ska uppleva att de kommit till Svedala tätort. Stadsskogen byggs successivt upp med hjälp av små ekonomiska medel och små skötselinsatser. En stadsskog är ett naturområde med en karaktär som måste få tillåtas att växa fram under många år. Förslagsvis skapas skogen över en längre tid genom plantering med hjälp av små landskapsplantor som med en minimal, men rätt skötsel ger en stadsskog i framtiden. Skogen kommer därmed att växa fram över lång tid och dessutom ha olika karaktär under dess olika tillväxtsskeden i dess livscykel. Det viktiga är att stadsskogen ger stora mervärden både för människor och djur.

Intill Svedala tätort finns det fyra tätortsportar vars funktion är att visualisera mötet med tätorten på ett välkomnande och attraktivt sätt. Deras utformning och skötsel är prioriterad för de skapar identitet och

ger stolthet till kommunen och dess invånare. Infarterna från söder och väster behöver utvecklas för att uppfylla kraven på att vara visuellt vackra och välkomnande. Exempelvis kan detta göras med trädplanteringar, olika perenna planteringar, lökplanteringar och effektbelysning.

Småparker kan variera mycket både till innehåll, funktion och behov av skötsel. Det som är gemensamt för alla småparker är att de har ett högt prydnadsvärde och oftast även en rik biologisk mångfald. Vid planering av nya småparker ska de ståndortsanpassas för att det bli vackra gröna små rum (pärlor), utan att kräva intensiv skötsel. Frejaparken är ett utmärkt exempel på en Småpark vars innehåll och skötsel samverkar till att skapa en funktionell och vacker grön träffpunkt.

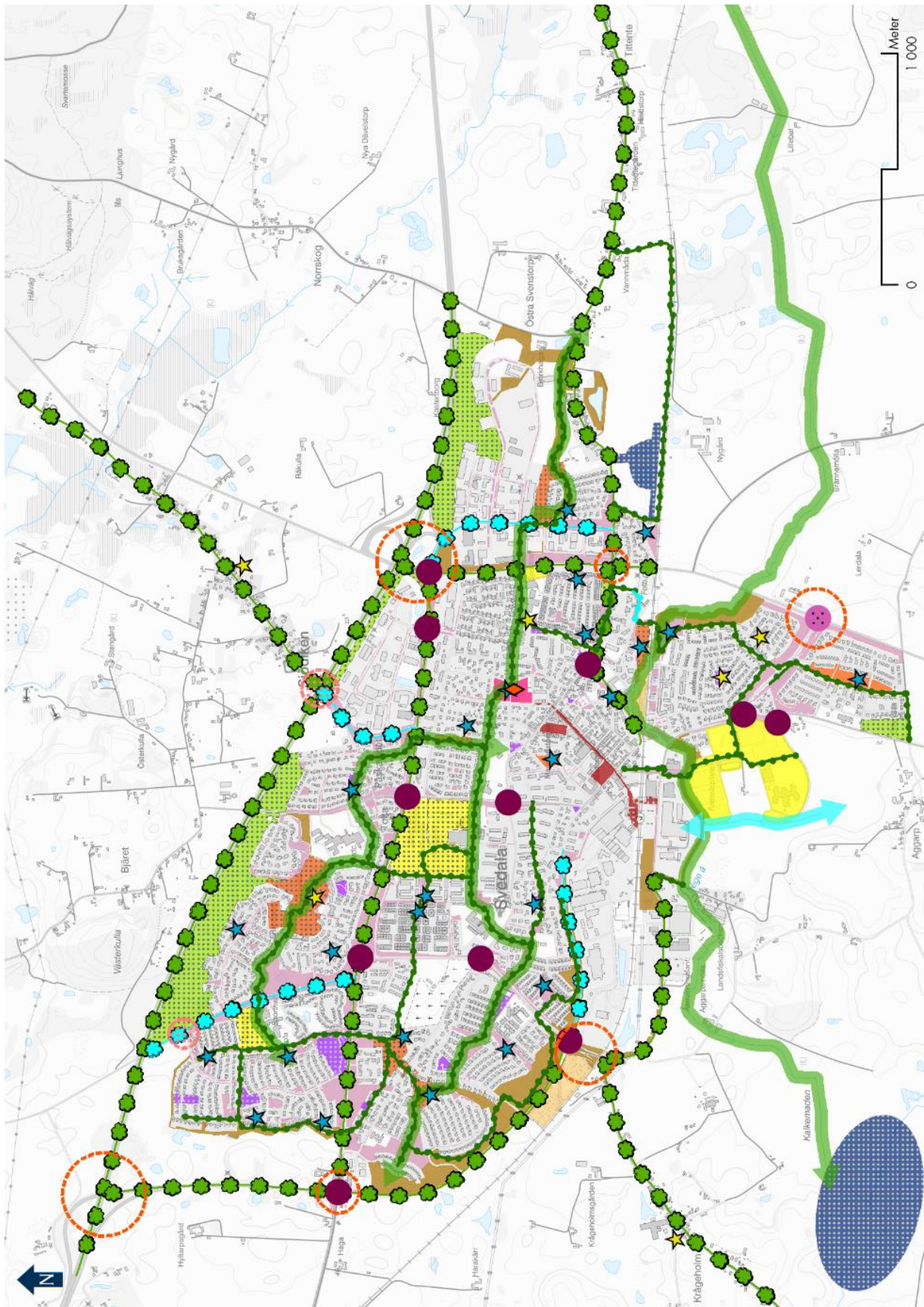
Dammlyckan är ett annat exempel på Småpark med ett högt värde som ska bevaras. Parken ligger centralt i tätorten och består av en mindre damm, inramad av träd, rosen- och perennplanteringar samt en lekplats. Dammlyckan upplevs nästan som en mini-stadspark med sitt komplexa innehåll.

I samband med framtagandet av ny detaljplan för flerbostadsområdet ”Nygårds dammar” i öster, föreslås en ny vattenpark i anslutning till de två befintliga dammarna Rutan och Hjärtat. Vattenparken består av naturområden och vattensamlingar och kräver minimalt med skötsel. Den biologiska mångfalden samt inslag av vatten ska vara i fokus vid skapandet av en vattenpark.

Det befintliga naturliga stråket längs med Sege å i den södra delen av Svedala tätort har mycket stor utvecklingspotential. Stråket bör utvecklas till att bli ett prioriterat strukturerande grönt stråk som positivt bidrar till grönstrukturen för hela Svedala tätort och för den nya delen av Svedala tätort som planeras med förlängning av centrum söderut och med framtida bostadsområden söder om Ågatan i det nya centrala utvecklingsområdet ”Svedala Söder”.

Det övergripande gröna Sege å-stråket binder samman befintliga och planerade bostadsområden i söder med centrum och övriga tätorten och skapar struktur för den framtida ortsutvecklingen. Detta grön-blå stråk blir Svedalas ”gröna ryggrad” gällande närrecreation, ekologiska värden och koppling ut i det omgivande landskapet. Området pekades även ut i ekosystemtjänstanalysen för Svedala där behov av att anlägga fler dammar och parker lyfts fram. Dessa dammar och parker skulle ge högre kapacitet för flödesrening av dagvatten och samtidigt skapa mer ekosystemtjänster. Inom Sege å-projektet och med hjälp av LONA-bidrag kan området utvecklas även genom annat ekonomiskt stöd utöver det kommunala. Området är även utpekad i Naturvårdsplanen. I framtagandet av Svedala Söder är det viktigt att beakta Sege å som en stor tillgång. Likaså är det stora vinster att göra i form av dagvattenåtgärder för att bättre fördröja och rena tätortens dagvatten, vilket kommer gynna kommunen som helhet.

Tätortsport	Gröna länkar	Stadsdelspark	Koloniområde
 Befintlig	 Befintlig	 Befintlig	 Befintligt
 Förslag	 Förslag	 Förslag	Vattenpark
Grön trafiknod	Gröna gatustråk	Småpark	 Förslag
 Befintlig	 Befintlig	 Befintlig	
 Förslag	 Förslag	 Förslag	
Grönt stadsrum	Gröna stråk	Aktivitetspark	
 Befintlig	 Befintlig	 Befintlig	
 Förslag	 Förslag	 Förslag	
Utegym	Stadspark	Gröning	
 Befintlig	 Befintlig	 Befintlig	
 Förslag	 Förslag	 Förslag	
Lekplats	Stadsskog	Naturområde	
 Befintlig	 Befintlig	 Befintlig	
 Befintlig och ska rustas upp	 Förslag	 Förslag	
 Befintlig men ska tas bort			

Figur 22 Svedala tätorts framtidsanalys - förslag på långsiktig utveckling av grönstrukturen

Stadspark

Trots att Stadsparkens upptagningsområde inte täcker hela Svedala tätort bedöms den räcka till för Svedala tätorts behov om dess innehåll utvecklas och förstärks. Utifrån analysen har större delen av tätorten god möjlighet att nå Stadsparken som inom 1000 meter från respektive bostad, se figur 23.

Stadsparken ligger mitt i ett gammalt vackert småskaligt bostadsområde med karaktär av trädgårdsstad. Parken ligger dessutom centralt beläget, bara ett stenkast från Storgatan som är Svedalas viktiga centrumstråk, vilket också bidrar till att öka tillgängligheten både för besökare och boende. Parkens läge och historik gör den mycket viktig att bevara och utveckla.

Det är dock mycket viktigt att Stadsparken kompletteras med Stadsdelsparker och Småparker vars gestaltning och innehåll ska kunna kompensera för att bostadsområdena ligger utanför Stadsparkens upptagningsområde. Det gäller främst bostadsområdena som ligger i de västra delarna av tätorten samt bostadsområdet Åkerbruket i södra Svedala tätort samt planerade kommande utbyggnadsområden i öster och söder, se figur 25.

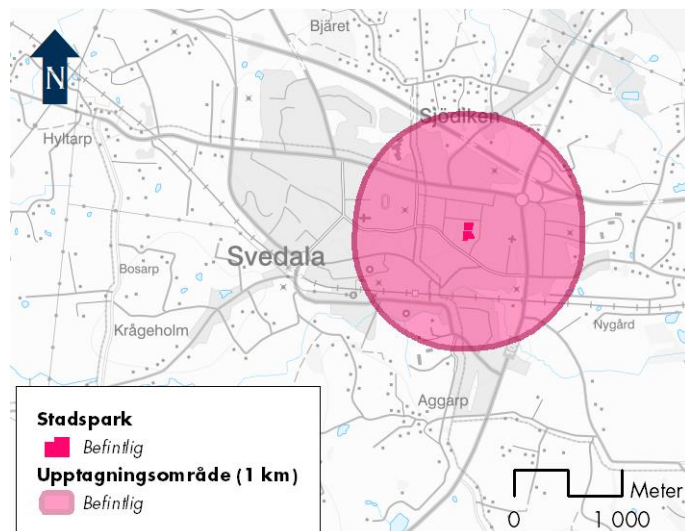
Stadsdelspark

De två befintliga Stadsdelsparkerna finns i centrala och i södra delen av tätorten. För att uppfylla målet om tillgång till stadsdelsparker i västra och östra delen av tätorten föreslås att kringliggande större grönområde vid Grecosborgsdammen väster ut mot Lupingatan utvecklas till att bli Stadsdelspark och att även delar av Erlandsdalsområdets stora grönområden utvecklas till att bli en ny Stadsdelspark. I öster finns potential att utveckla grönområdet intill Enskiftevägen till Stadsdelspark.

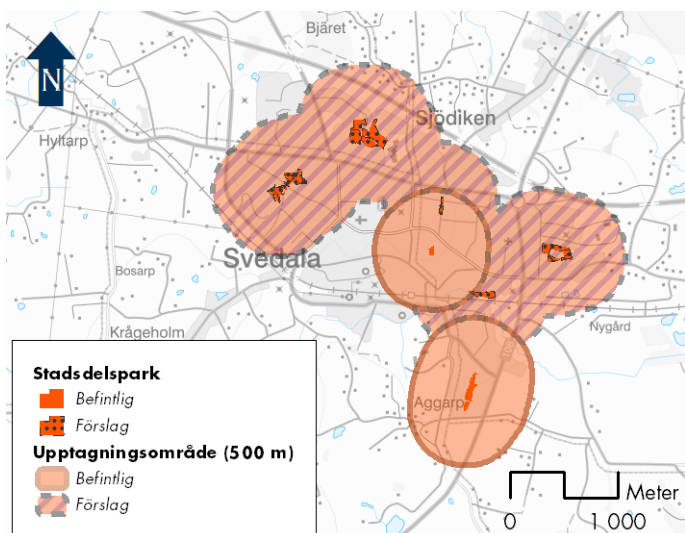
Med dessa uppnås målet om god tillgång för stora delar av tätorten, se figur 24.

Om kategorin Stadspark slås samman med kategorin Stadsdelspark i framtidsanalysen blir tillgången god för största delen av tätorten, se figur 25.

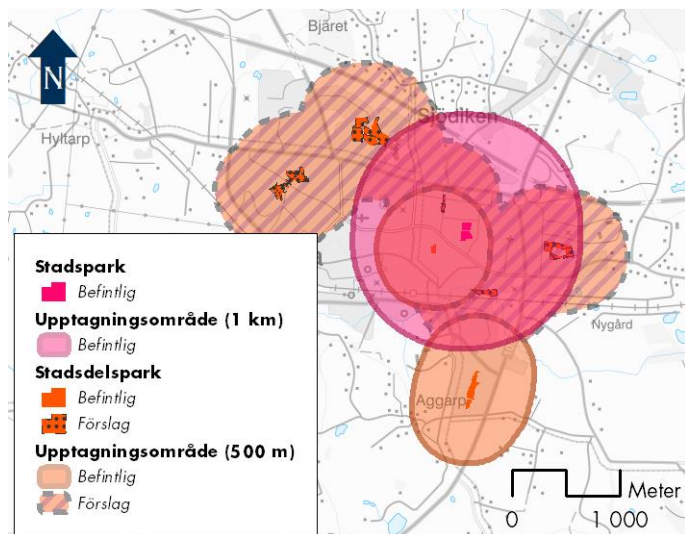
Det är viktigt att de bostadsområden som inte täcks inom dessa upptagningsområden i stället får god tillgång till Småparker för att få en god grönsstrukturförsörjning.

Figur 23 Framtida analys gällande upptagningsområdet för Svedala tätorts Stadspark

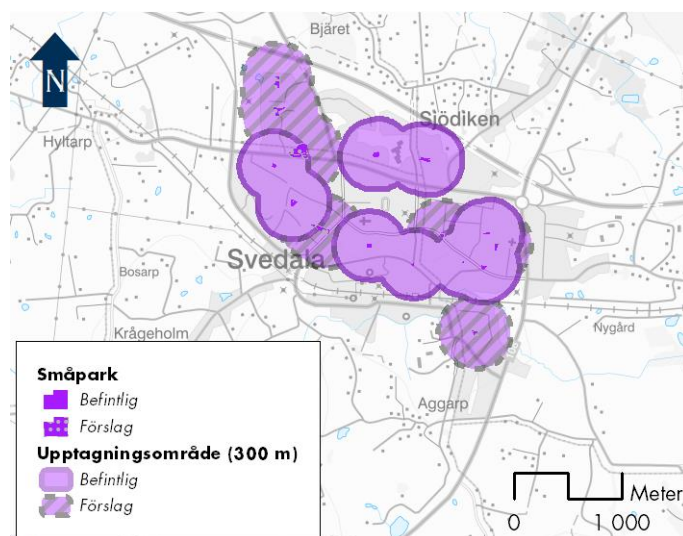
Figur 24 Framtida analys gällande upptagningsområdet Svedala tätorts Stadsdelsparker. Streckad yta visar de tillkommande stadsdelsparkerna med dess upptagningsområde.

Figur 25 Framtida analys gällande sammanlagt upptagningsområde för Svedala tätorts Stadspark och Stadsdelsparker. Streckad yta visar de tillkommande parkerna med dess upptagningsområde.

Småpark

Analysen visar att stora delar av Svedala tätort täckts väl av kategorin Småpark då de är relativt jämt utspridda över hela tätorten, se figur 26. För att förbättra tillgången i framför allt nordvästra, sydvästra, östra samt sydöstra delen av Svedala tätort föreslås Gröningar omvandlas till Småparker för att skapa bättre täckning av denna kategori, se figur 26. Dessa nya Småparker bör skapas i Roslätt, Holmaområdet, centralt och på Tegelbruksområdet. Utvecklingen av Gröningarna till att blir Småparker överensstämmer väl med att åtgärda de behov som uppvisats i analysen för Stadsdelspark och Stadspark sammanslaget. Dessa nya Småparker möjliggör att hela tätorten får god tillgänglighet till förädlade parkmiljöer med rikare innehåll och utbud. Förändringen från Gröning till Småpark kan göras med små medel både genom förändrad skötsel och med mindre förändringar så som lökplanteringar, bättre sittmöjligheter och fler trädplanteringar.

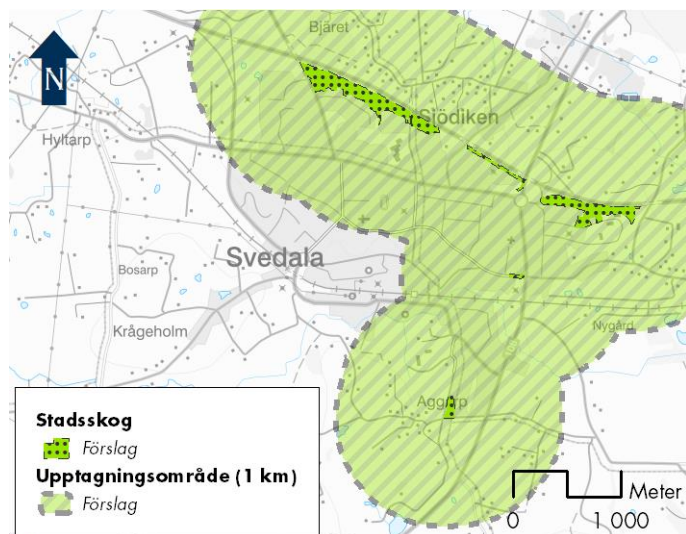
Figur 26 Framtida analys gällande upptagningsområdet för Svedala tätorts Småparker. Streckad yta visar de tillkommande småparkerna med dess upptagningsområde.

Stadsskog

Någon Stadsskog finns inte i Svedala tätorts befintliga grönstruktur, men i de norra delarna finns stor potential att skapa en större längsgående Stadsskog utmed E 65:ans södra sida.

Det finns även potential att spara och utveckla den befintliga trädplanteringen av bokträd till en Stadsskog i miniformat vid entrén i öster intill väg 108 in mot centrum. Utmed väg 108 kan det planeras för att utveckla Stadsskogen vidare utmed vägstråket norrut ända upp till E 65an. Träd har planterats och ängssådd har utförts, vilket redan är ett första steg i att förändra ytan.

I detaljplanen för Åkerbruket finns ett embryo till Stadsskog i sydvästra delen av området som kan vidareutvecklas söderut. Med dessa tilltänkta nya Stadsskogar för Svedala tätort uppfylls därmed avståndskriteriet, se figur 27.

Figur 27 Framtida analys gällande upptagningsområde för Svedala tätorts Stadsskog. Streckad yta visar de tillkommande stadsskogarna med dess upptagningsområde.

Så som tidigare beskrivet görs detta bäst över lång tid, där skogen succesivt får lov att växa fram. Dessa projekt kan genomföras med små ekonomiska medel och med små skötselinsatser, vilket samtidigt skapar ett väldigt stort mervärde till Svedala tätort. För denna typ av satsningar på biologisk mångfald finns ett flertal bidrag att söka, vilket kommunen aktivt bör arbeta med för att snabbare få i gång projekten.

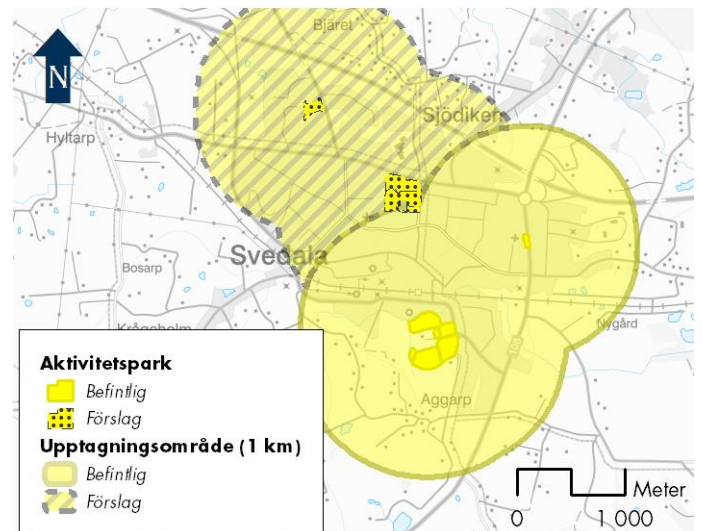
Aktivitetspark

Svedala uppvisar ett behov på Aktivitetsparker i tätortens västra, södra och till viss del även norra delar. Upptagningsområdet för en Aktivitetspark är cirka 1000 meter.

Aktivitetsparkerna kan tillskapas genom att förädla och utveckla större grönområden nära befintliga idrottsplatser och större skolgårdar, vilka kan inkluderas i Aktivitetsparken och därmed tillskapa ytterligare värden. Aktivitetsparkerna ska inbjuda till aktiviteter och rörelse under både ordnade och spontana former exempelvis utegym eller brännboll.

Området kring Roslättskolan kan över tid förädla och utvecklas till att bli en Aktivitetspark. En god potential och start finns redan i den befintliga Gröningen då den innehåller en större volleybollplan och en stor grön yta som inbjuder till exempelvis brännboll och andra aktiviteter.

Det absolut viktigaste området att utveckla till att bli en stor samlande attraktiv Aktivitetspark är området runt Naverlönnskolan, utomhusbadet och idrottsplatsen. Med sitt strategiska läge mycket centralt i tätorten och med alla redan pågående aktiviteter och event är detta en mycket viktig grön flexibel mötesplats som bör fortsätta att utvecklas och tillskapas nya utomhusaktiviteter och gröna kvaliteter till glädje för hela Svedala tätort. Skötselnivån av de nya Aktivitetsparkerna kan variera beroende på utformning och funktion, se figur 28 som tydligt visar framtida möjliga utvecklingsmöjligheter samt dess upptagningsområde.

Figur 28 Framtida analys gällande upptagningsområde för Svedala tätorts Aktivitetsparker. Streckad yta visar de tillkommande Aktivitetsparker med deras upptagningsområden.

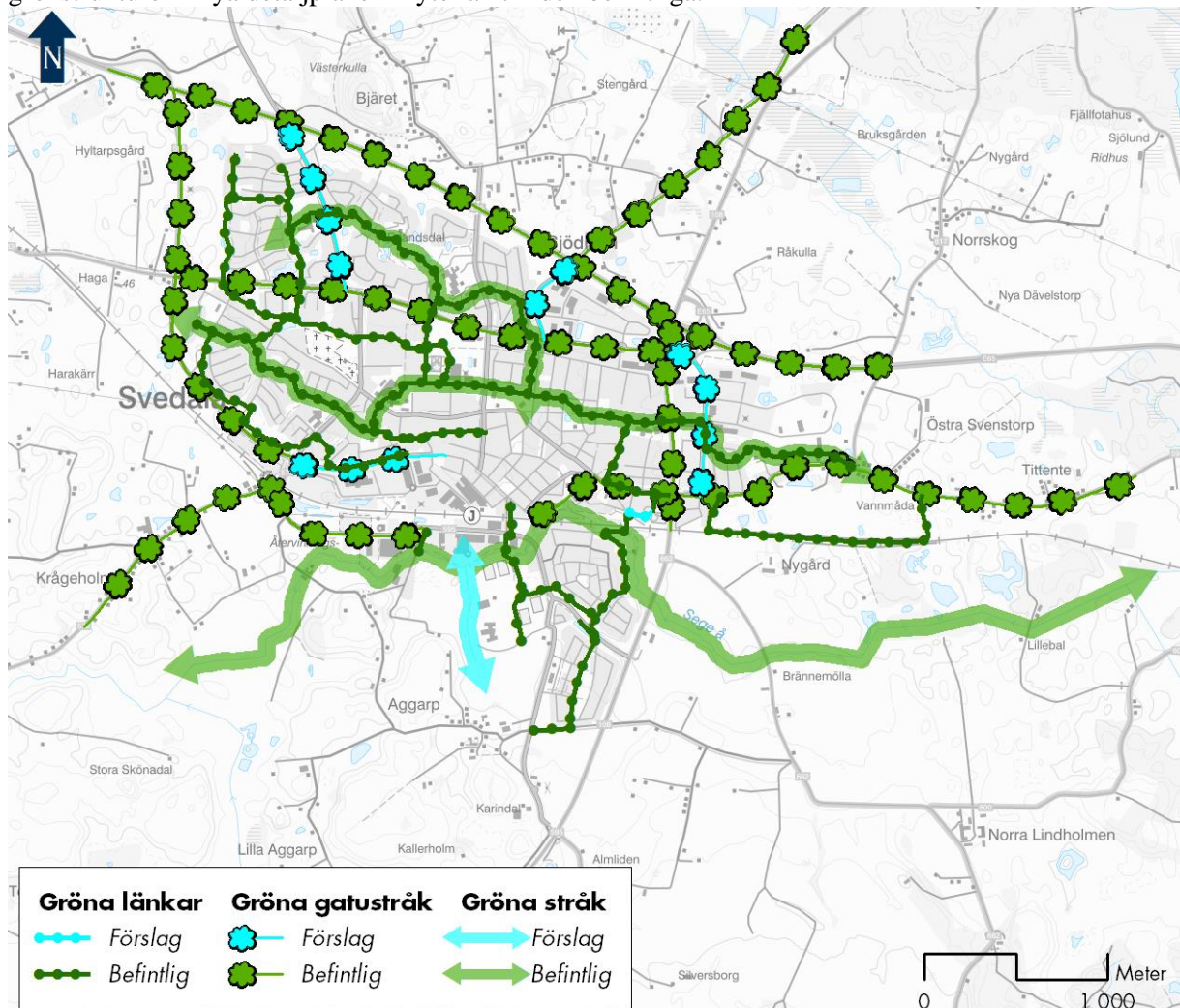
Gröna Stråk och Gröna länkar

Det befintliga gröna stråket längs Sege å har stor utvecklingspotential då det är det viktigaste strukturerande gröna stråket i hela Svedala tätort. Området utvecklas till att bli ett prioriterat, attraktivt, rekreativt samt ekologiskt värdefullt grönt stråk för hela orten inklusive för tätortens framtida bebyggelse i det nya centrala utvecklingsområdet "Svedala Söder". Sege å-stråket binder samman utbyggnadsområdena i söder med tätorten och fungerar därför strukturbildande och blir stommen i den framtida ortsutvecklingen. Detta grön-blåa stråk kommer bilda Svedalas "gröna ryggrad". Området pekades även ut i ekosystemtjänstanalysen för Svedala och i Naturvårdsplanen där behovet belystes av att anlägga fler dammar och parker, vilka skulle kunna ge högre kapacitet för flödesrening av dagvatten och samtidigt skapa ekosystemtjänster.

För att utveckla och skapa det viktiga sammanhängande gröna nätverket inom tätorten behöver ytterligare gröna länkar skapas för att överbygga barriärer. Stråket utmed Roslättsvägen föreslås utvecklas. När bostadsområdet Nygårdsdammar byggs ut föreslås stråket utvecklas vidare österut utmed Ystadbanan (järnvägen) för att minska barriäreffekten för det nya bostadsområdet.

De gröna stråken utmed väg 108 och E65 fortsätter utvecklas, vilket görs i samband med att kategorin Stadsskog växer fram. Därigenom skapas omsorg om de gröna gaturummen, entréporterna till orten vars utformning och innehåll tydligt välkomnar besökare och kommuninvånare till Svedala.

Grönplanen ger ett stöd vid planeringen av vilka Gröna stråk och Gröna länkar som ska bevaras och var det finns behov av utveckling när ombyggnation av gator sker, nya detaljplaner tas fram både i befintlig tätort eller i angränsning till tätorten, se figur 29. Det är även mycket viktigt att beakta hur grönstrukturen i nya detaljplaner knyter an till den befintliga.

Figur 29 Framtida Gröna stråk och Gröna länkar i Svedala tätort där de ljus gröna markeringarna visar nya stråk.

Bara tätorts målbild - förslag till långsiktig utveckling av grönstrukturen

Tätortens befintliga grönstruktur kan anses vara relativt god i Bara se figur 30. Det finns stora grönområden i hela tätorten. Centralt i orten finns ”Gröningen” som är en stor tillgång för Baraborna både som sammanhängande grönstråk med aktivitetspark, lekplats och som innehåller många rekreativa och sociala värden. Grönstrukturen uppvisar dock förbättringsmöjligheter främst runt Bara centrum.

Det har nyligen skapats en Stadspark i centrala Bara. Stadsparken behöver fortsätta utvecklas i sina östra delar och även inom grönområdet som ansluter söderut för att helt kunna uppfylla definitionen av att vara en Stadspark. Utvecklingen av Stadsparken planeras ske över tid med hjälp av små medel, både riktade skötselinsatser och mindre årliga investeringsinsatser för att låta stadsparken sakta växa fram och förädlas.

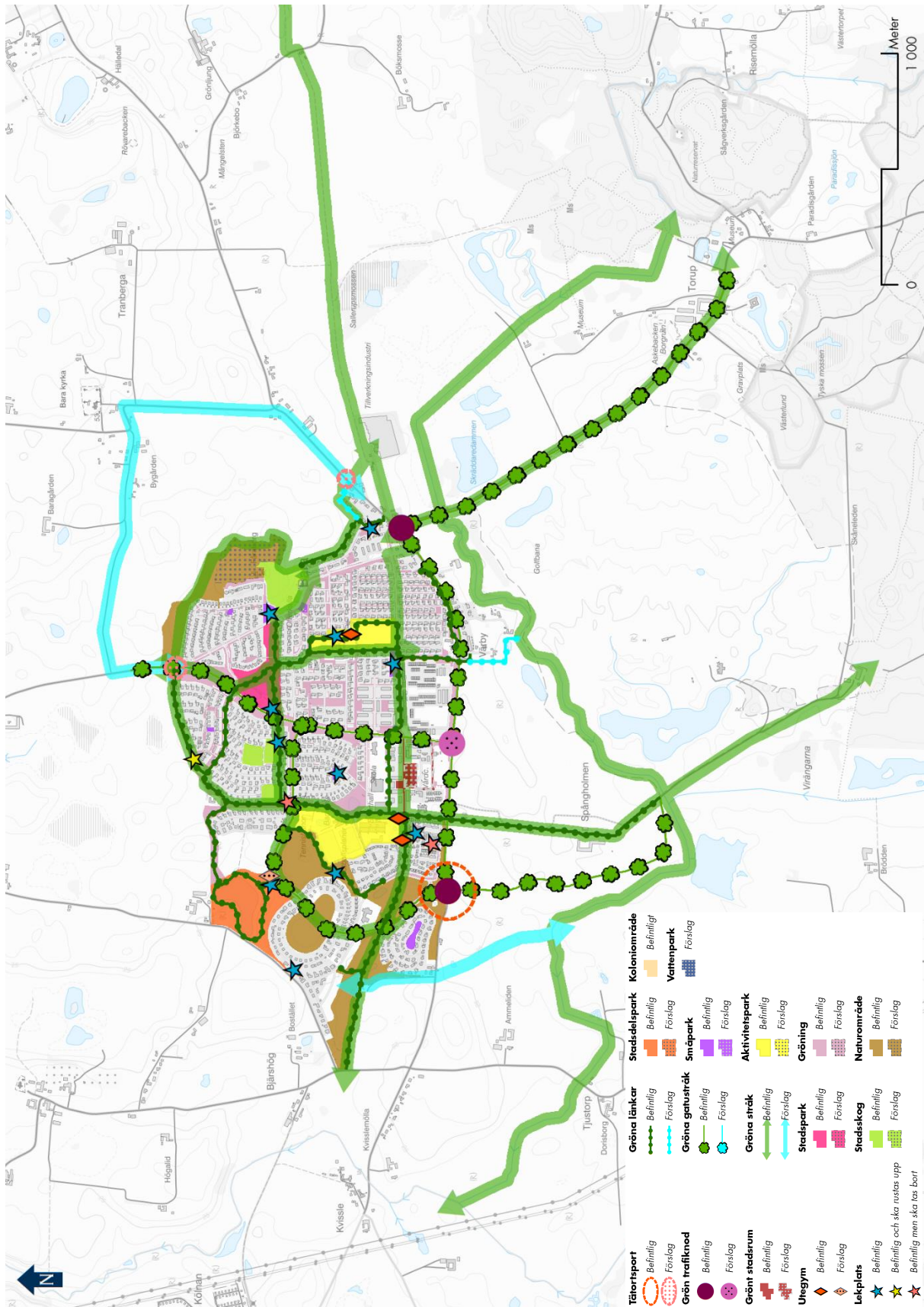
Inom det stora bostadsområdet ”Bara backar” i väster in mot Malmö har stort fokus lagts på att bevara, förädla och utveckla topografin och den stora tillgången av grönstruktur inom området med natur som tema. För att fortsätta arbeta för att Bara Backar ska behålla den karaktär som planerat krävs att skötselåtgärder görs löpande för att uppnå visionen som satts för området.

Att kommande och nya exploateringsområden söderut uppvisar behov av gröna rum och inte ingår i upptagningsområdet för Stadsparken kompenseras med att de ingår i upptagningsområden för nya och befintliga Stadsdelsparker och Småparker. Stadsparken ska fortsätta att förbättras och utvecklas utifrån sina befintliga värden. Det bör ges möjligheter till att utveckla en ny Stadsdelspark i samband med planerad utveckling av Bara tätort med mer exploatering söder om Malmövägen inom planområdet Bara Söder. Det är väldigt viktigt att hänsyn tas till den befintliga grönstrukturen vid framtagandet av planprogram och kommande nya detaljplaner för Bara Söder med rätt fokus utifrån vilka grönytor som redan finns i närområdet och vilka som saknas och funktioner som behöver tillskapas. Det kan vara en stor framgångsfaktor att anlägga färre grönytor, men med rätt placering, innehåll och utformning som uppfyller ambitionen i grönstrategin. På detta sätt skapas en välfungerande sammanhållen grönstruktur i stället för att skapa stora skötselkrävande gröna ytor utan sammanhang.

I kommunens översiktsplan pekas de södra delarna av Bara ut som utbyggnadsområde för bostäder under planperioden. Vid framtida exploatering är det viktigt att beakta utformningen av grön- och naturområden samt Stadsdels- och Småparker. I ekosystemtjänstanalysen för Bara lyfts de södra delarna av Bara fram som en större värdekärna för ekosystemtjänster och att delar av marken inom området har betydelse för ett flertal ekosystemtjänster. Dessa värden måste fortsatt beaktas som en stor grönstruktur tillgång och är viktig att bevara när området planeras.

Tätortsporten i väster från Malmöhålet där alla besökare möts av en cirkulationsplats är en mycket viktig Grön trafiknod som behöver fortsätta att utvecklas. Detta är både porten in till tätorten såväl som porten till golfbanan PGA. Tätortsporten behöver fortsätta utvecklas för att bättre välkomna besökare och ge ökad identitet till tätorten. Det kan exempelvis göras genom utökad trädplantering. Tätortsporten blir både vackrare och förtydligar att du kommit till Bara som i grunden byggdes och lanserades som ”den gröna trädgårdsbyn”. Här även Bara tätorts mest västligt belägna busshållplats

Likaså finns behov av en ny tätortsport i öster från Klågeruphålet. Detta kommer att bli högst aktuellt i samband med kommande planläggning av området Bara Öster med förändringar och utbyggnader kring området vid Bara Mineraler och bör beaktas i framtagandet av den detaljplanen.

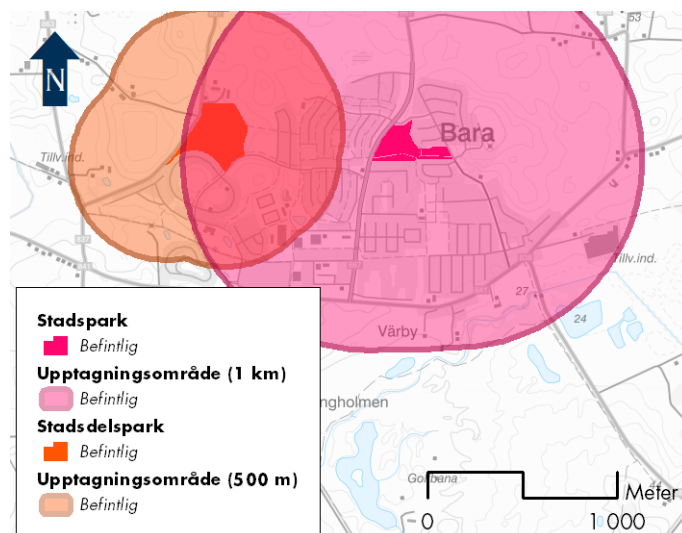
Figur 30 Bara tätorts framtidsanalys förslag till långsiktig utveckling av grönstrukturen

Stadspark

Tillgången till Stadspark är god i Bara tätort. Valt kriterium för avstånd innebär även att delar av nya planerade bostadsområden söder- och österut kan byggas och ligga inom upptagningsområdet. Inget behov av utsökning eller förändring uppvisas, se figur 31.

Stadsdelspark

En ny Stadsdelspark har vuxit fram inom bostadsområdet "Bara backar". Med upptagningsområdet, 500 meter, innebär det att hela bostadsområdet uppfyller valt avståndskriterium och har god tillgång till en stadsdelspark. Övriga delar av tätorten inklusive de planerade nya bostadsområdena söder om Malmövägen samt det befintliga bostadsområdet Bantisteln saknar dock fortfarande tillgång till Stadsdelspark.

Figur 31 Framtida analys gällande sammanlagt upptagningsområde för Bara tätorts Stadspark och Stadsdelsparker. Befintliga parkers upptagningsområde bedöms tillräckliga.

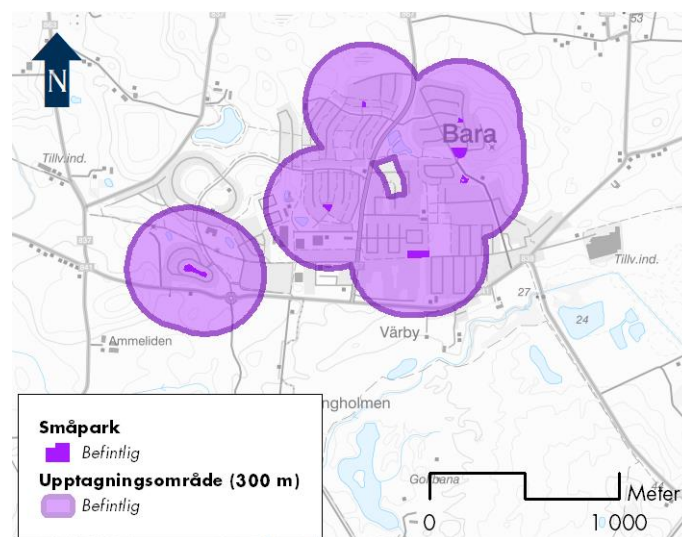
Dock kan vi med samma resonemang som för Svedala tätort konstatera att om upptagningsområdet för Stadspark slås samman med upptagningsområdet för Stadsdelspark blir bristen liten för Bara tätort, även efter att delar av den planerade utbyggnad är genomförd söder ut. se figur 31.

Småparker

Eftersom tillgången till Småparker är god i Bara tätort föreslås inga nya parker av denna kategori inom befintlig tätort, se figur 32. Den stadsdelspark som håller på att växa fram inom bostadsområdet "Bara Backar" i den västra delen av tätorten ger hela området god tillgång till förädlad parkmiljö som i analysen nedan saknar Småparker.

Detaljplanearbete pågår för området söder om Malmövägen där Bara tätort planeras att växa med både nya större bostadsområden samt verksamheter kopplade till rekreation som exempelvis hotell och spa.

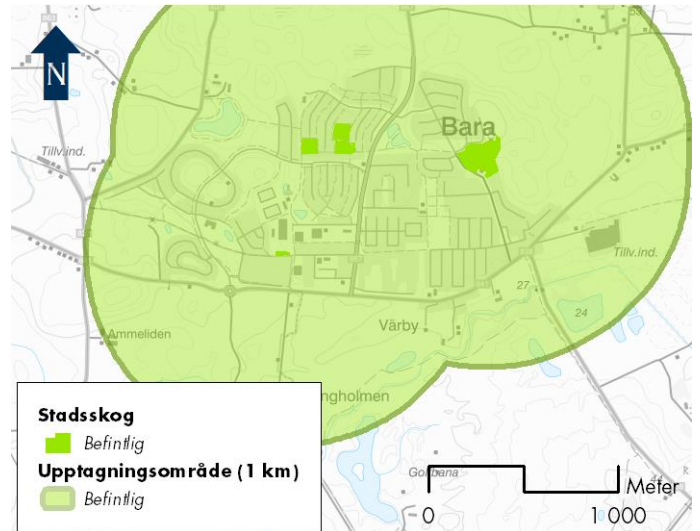
Visionen av att skapa en sammanhängande grönstruktur med olika kategorier av Gröna rum är viktigt att beakta i kommande planprogram och detaljplaner främst söder och öster om tätorten. Det behöver planeras för fler nya Småparker för att tillgodose valt avståndskriterium om inte istället en Stadsdelspark anläggs som kan ge tillräckligt god försörjning av förädlad parkmiljö till området, se figur 32.

Figur 32 Framtida analys gällande upptagningsområde för Bara tätorts småparker

Stadsskog

Talldungen och de skogbevuxna kullarna i nordvästra Bara tätort klassas under begreppet Stadsskog, vilka är stora tillgångar för tätorten. Dessa är mycket viktiga att bevara. Behovet av kategorin är därmed redan väl uppfyllt, se figur 33.

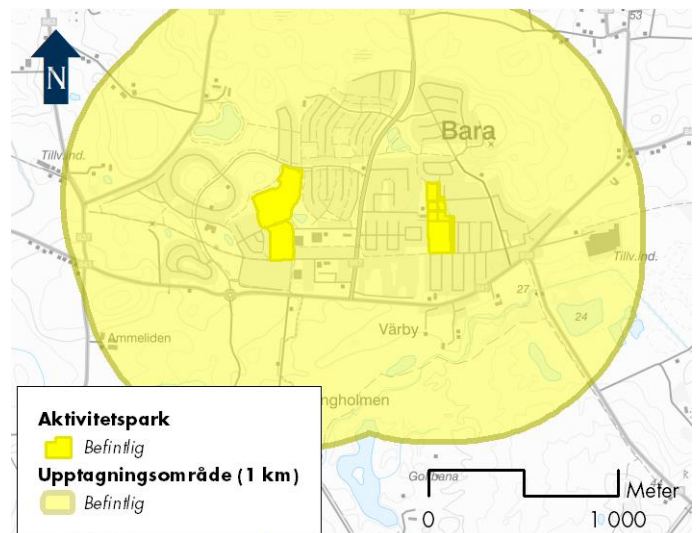
Figur 33 Framtida analys gällande upptagningsområde för Bara tätorts Stadsskogar.

Aktivitetspark

Den befintliga parken ”Gröningen” uppfyller behovet av Aktivitetspark för den största delen av tätorten, vilket innebär att de flesta av bostadsområdena har aktivitetsparken inom valt avstånd på 1000 meter, se upptagningsområde i figur 34.

Innehållet i Aktivitetsparken behöver fortsätta att utvecklas och kopplingen till Stadsparken vidareutvecklas. Med sitt strategiska läge mitt i tätorten är detta en mycket viktig grön flexibel mötesplats som bör tillskapas nya utomhusaktiviteter och gröna kvaliteter till glädje för hela Bara tätort. Skötselnivån på Aktivitetsparken kan variera beroende på utformning och funktioner, men ju mer ordnade aktiviteter desto högre skötselintensitet krävs. Inom bostadsområdet Bara Backar har en ny större Stadsdelspark tillskapats vars innehåll täcker upp för bristen av att det inte planerats för en ny Aktivitetspark i den västra delen av Bara. Aktivitetsparken innehåller utegym, lekplats och aktivitetsytor, vilket ger detta område god tillgång till rekreativa ytor. Likt resonemanget om Stadspark görs en liknande analys för Aktivitetspark där det anses acceptabelt det endast finns en Aktivitetspark i varje tätort om denna är väl utformad och om innehållet i Stadsdelsparken kan kompensera och täcka upp för behovet.

Tillgången till kategorin Aktivitetsparker inom Bara tätort anses därmed vara god eftersom Aktivitetsparken ”Gröningen” ligger mycket centralt och är relativt stor till ytan, väl gestaltad och erbjuder många olika aktiviteter.

Figur 34 Framtida analys gällande upptagningsområde för Bara tätorts Aktivitetsparker

Gröna Stråk och Gröna länkar

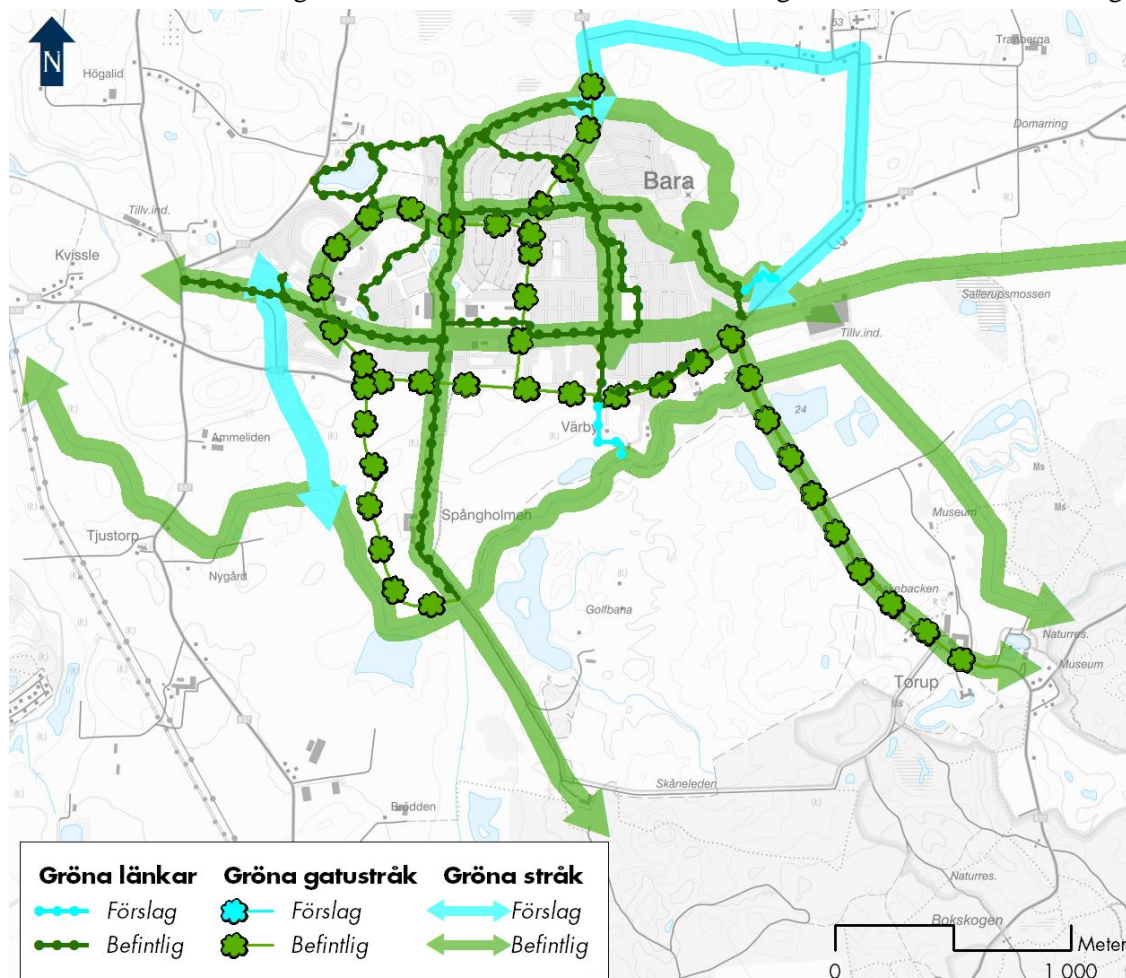
Det finns fyra viktiga övergripande strukturerande Grönstråk i Bara tätort.

Grönstråket "Utflyktstigen" går på den gamla banvallen i öst-västlig riktning ända inifrån Malmö och fortsätter genom hela Bara tätort och vidare till Klågerups tätort. Detta Grönstråk är viktigt att bevara och utveckla då det har förbättringsmöjligheter avseende grönstrukturens innehåll längs den del som sträcker sig genom den centrala delen av Bara tätort. Innehållet i Grönstråket behöver utvecklas genom exempelvis skötseländringar, kompletterande lökplanteringar och fler trädplanteringar. Detta kan både göras stegvis med små medel eller också genom riktade åtgärder.

Det centrala Grönstråket i öst-västlig riktning som går tvärs igenom Bara tätort inkluderar även den kommande grönstrukturen i det stora bostadsområdet "Bara backar". Grönstråket binder ihop "Bara Backar" med tätortens befintligt värdefulla gröna miljöer som Stadsparken och de två Stadsskogarna. Detta Grönstråk är viktigt att vidareutveckla och bevara, eftersom det redan idag är ett välanvänt, uppskattat och vackert stråk avseende grönstruktur.

Grönstråket "Spångholmsallén" börjar ute i det omgivande landskapet i söder och går tvärs igenom orten i nord-sydlig riktning ända upp till Baras tätortsport i norr. I detta Grönstråk kvarstår utvecklingsbehov i den centrala och norra delen. Delar av stråkets norra sträcka har utvecklats i samband med färdigställandet av grönstrukturen i "Bara Backars" östra del med trädplantering.

Det centrala Grönstråket "Parkstråket" går i nord-sydlig riktning och binder samman de tre övriga Grönstråken i Bara tätort då det löper från den norra tätortsporten genom Stadsparken och Aktivitetsparken "Gröningen" ända ner till Utflyktsstigen. Detta Grönstråk är mycket viktigt att bevara och utveckla då det troligen är det mest värdefulla stråket utifrån grönstrukturhänseende, se figur 35.

Figur 35 Framtida Gröna stråk och Gröna länkar i Bara tätort där de ljus gröna markeringarna visar nya stråk.

Klågerup tätorts målbild - förslag till långsiktig utveckling av grönstrukturen

Tätortens grönstruktur (grönyteförsörjning) är förhållandevis god, se figur 36.

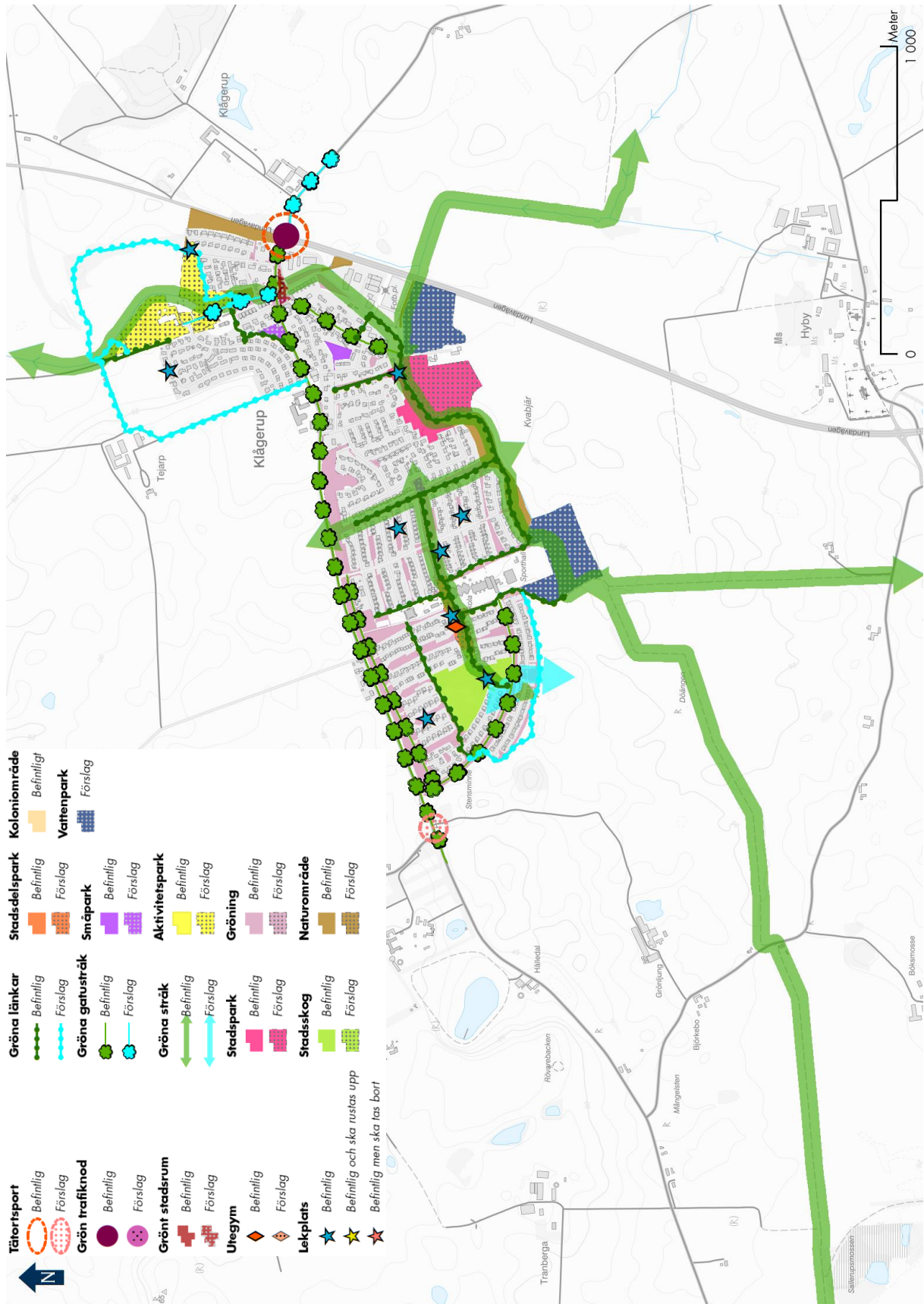
Under 2016–17 arbetade kommunen aktivt med Klågerupsinitiativet, vilket fokuserade på att föra dialog med ortens invånare för gemensamt lägga grunden för att utveckla ortens stadsmiljö inklusive förädling av grönområden, parker, gröna länkar, gröna rundor och stråk.

Projektet utmynnade i genomförandet av prioriterade fysiska åtgärder som har förbättrat både boendemiljön och grönstrukturen i samhället. Orten saknade en Stadspark, vilket framkom genom arbetet med Klågerupsinitiativet. Arbetet med att anlägga en stadspark initierade och genomfördes. Tätortsporten i öster har omgestaltats till att idag vara en välkomnande grön entréplats som inkluderar Lokvärdarplatsen i byns kärna, vilken har blivit en social och grön samlingsplats för byns invånare. Det Gröna stråket i utkanten av tätorten i söder har utvecklats både till sträckning och innehåll, vilket förbättrat strukturen, och skapat viktiga förbättrade rekreativsmöjligheter och ökad närhet till naturen för tätorten. Det kopplar ihop det omkringliggande landskapet med bebyggelsen, vilket gör Grönstråket viktigt att bevara och utveckla.

Grönyteförsörjningen har utvecklingsbehov i Klågerup avseende Stadsdelsparker, Aktivitetsparker och Småparker.

Då både de västra och östra delarna av tätorten saknar Stadsdelsparker kan man nyttja och utveckla potential som finns i befintliga Gröna stråk. Det behöver skapas en ny stadsdelspark i tätortens västra del, vilket kan göras i det inre väst-östliga gröna stråket. Stråket har redan idag stora befintliga värden som succesivt kan utvecklas med små medel och genom framför allt förändrad skötsel alternativt med kompletterande riktade investeringsåtgärder.

Det södra sammanhållande Gröna stråket utmed Klågerupsbäcken länkas samman med en ny Aktivitetspark i öster. På så vis sammanbinder man orten med det omgivande landskapet och skapar bättre möjligheter för tätortsnära rekreation. Detta resonemang bekräftas även av ekosystemtjänstanalysen som lyfter fram detta område som en värdekärna och ett område med betydelse för ett flertal ekosystemtjänster som till exempel park för socialt umgänge i närheten till idrottsplatsen samt att området har goda förutsättningar för flödesreglering och vattenrening. Nätverket av grönområde i Klågerup är i dagsläget bra och skulle kunna fungera som länkar mellan befintliga och nya potentiella park- eller aktivitetsytor.

Figur 36 Klågerups tätorts framtidsanalys - förslag till långsiktig utveckling av grönstrukturen

Stadspark

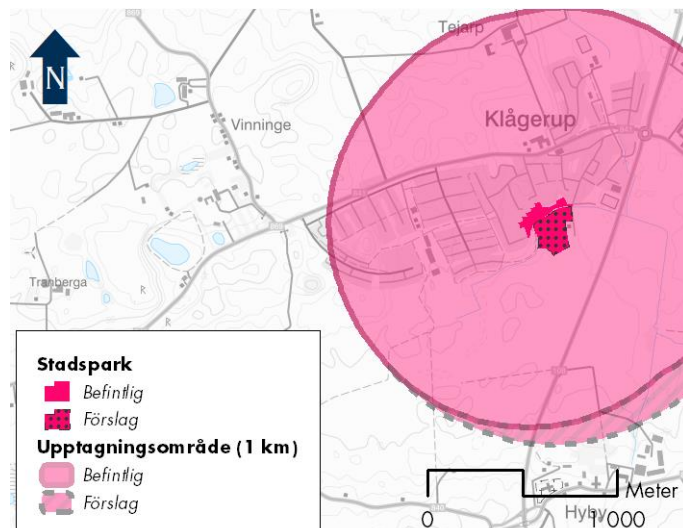
Behovet av Stadspark är uppfyllt i tätorten. Upptagningsområdet för stadspark, 1000 m, täcker in hela Klågerups tätort bortsett från ett litet område i väster, se figur 37. Innehållet i stadsparken ”Midsommarängen” behöver fortsättas att utvecklas för att på sikt bättre uppfylla definitionen av en Stadspark.

Stadsdelspark

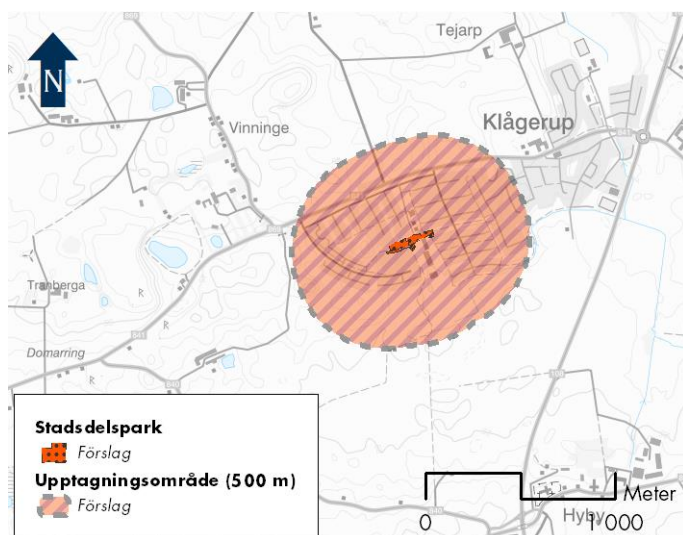
En ny Stadsdelspark skapas i västra Klågerup inom det befintliga inre väst-östliga gröna stråket. Innehållet behöver fortsätta att utvecklas och omarbetas genom att förändra och tillämpa mer riktad skötsel alternativt genom kompletterande riktade investeringsåtgärder. Området kommer då på sikt uppfylla definitionen av att vara en Stadsdelspark.

Upptagningsområdet för stadsdelspark, 500 m, täcker då behovet i den västra delen av Klågerup, men saknas i den östra delen av tätorten, se figur 38.

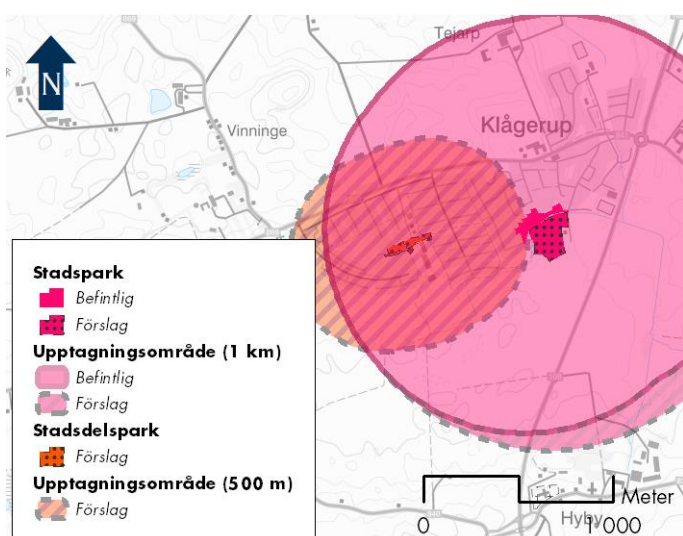
Att anlägga en ny Aktivitetspark i tätortens östra del som även inkluderar befintlig gräs fotbollsplan kan kompensera för och täcka in behovet av att anlägga fler stadsdelsparker. Behovet av stadsdelsparker blir därmed uppfyllt för orten. Dessutom finns i den östra delen av tätorten stadsparken. När upptagningsområdet för stadspark och stadsdelspark slås samman uppfylls avståndskriteriet för hela tätorten i förädlade parktytor, se figur 39.

Figur 37 Analys gällande upptagningsområde för Klågerup tätorts Stadspark

Figur 38 Framtida analys gällande upptagningsområde för Klågerup tätorts stadsdelspark. Streckad yta visar den tillkommande stadsdelsparken med dess upptagningsområde.

Figur 39 Framtida analys gällande sammanlagt upptagningsområde för Klågerup tätorts Stadspark och Stadsdelspark. Streckad yta visar den tillkommande parken med dess upptagningsområde.

Småpark

Det finns två befintliga Småparker belägna i den östra delen av Klågerup, se figur 40. Analysen visar att västra delen av Klågerup saknar tillgång till Småpark. Förslaget om att tillskapa en ny stadsdelpark i västra delen av tätorten vars innehåll därmed täcker behovet av förädlad grönstruktur och målet om grönstruktur tillgodoses för Klågerups tätort.

Stadsskog

Stadsskog har ett valt upptagningsområde på 1000 meter från bostad. Klågerup har en befintlig stadsskog i västra delen som ger en god försörjning för stora delar av byn.

Analysen visar att de östra delarna av byn har mer än 1000 m till Stadsskog, men avsaknaden av detta gröna rum bedöms liten på grund av byns lilla storlek och den gröna lantliga omgivningen. Om tätorten i framtiden planeras öka med fler bostadsområden öster ut kan behov uppstå för en ny stadsskog i ett mer östligt läge, se figur 41.

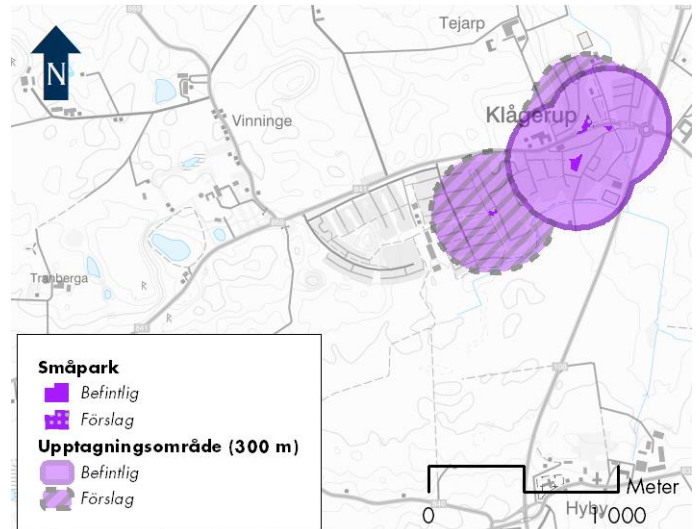
Aktivitetspark

Klågerups tätort har idag ingen Aktivitetspark.

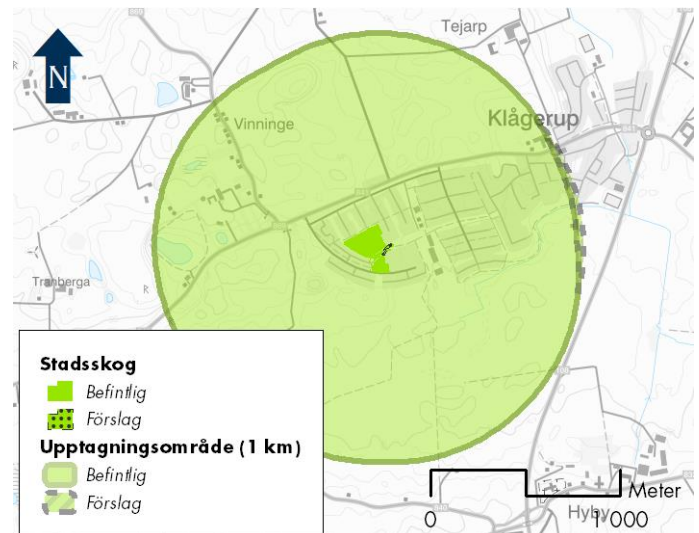
Upptagningsområde till kategorin Aktivitetspark är cirka 1000 meter från alla bostadsområden, vilket innebär att det finns avsaknad av Aktivitetsparker, som inbjuder till rörelse där kan man utföra många olika och varierande aktiviteter under både ordnade och spontana former, inom hela tätorten. Detta redovisas i analysen.

Två större gröna områden utpekats i analysen som lämpliga för att på längre sikt utvecklas och förädlas till att bli framtida Aktivitetsparker.

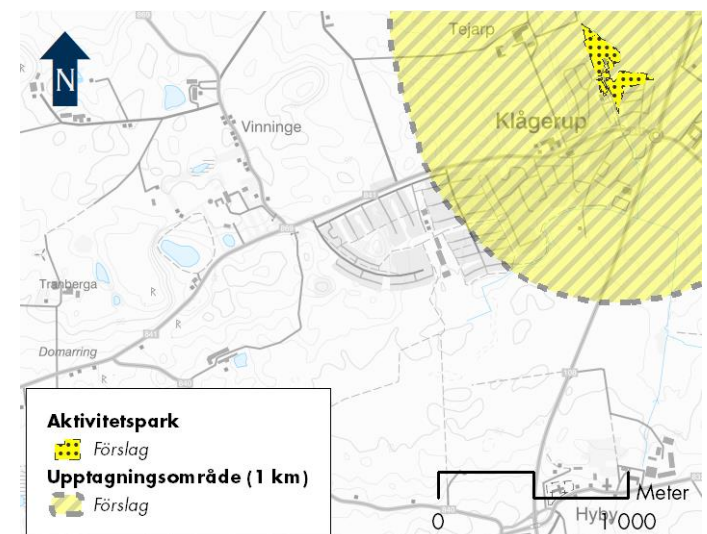
Det ena gröna området ligger söder om Klågerupsskolan i direkt anslutning till grönstråket och det andra ligger i nordöst i direkt anslutning till Norra idrottsområdet. Området kring fotbollsplanerna vid Norra idrottsområdet är under utredning och planering, vilket gör att det efter genomförandet av detta projekt kommer att finnas god tillgång till Aktivitetspark för stora delar av tätorten. När de två nya Aktivitetsparkerna har färdigställts kommer hela tätorten få god tillgång på denna parkkategori, se figur 42.

Figur 40 Framtida analys gällande upptagningsområdet för Klågerup tätorts Småparker. Streckad yta visar de tillkommande småparkerna med deras upptagningsområden.

Figur 41 Analys gällande upptagningsområde för Klågerup tätorts Stadsskog

Figur 42 Framtida analys gällande upptagningsområde för Klågerup tätorts Aktivitetspark

Gröna Stråk och Gröna länkar

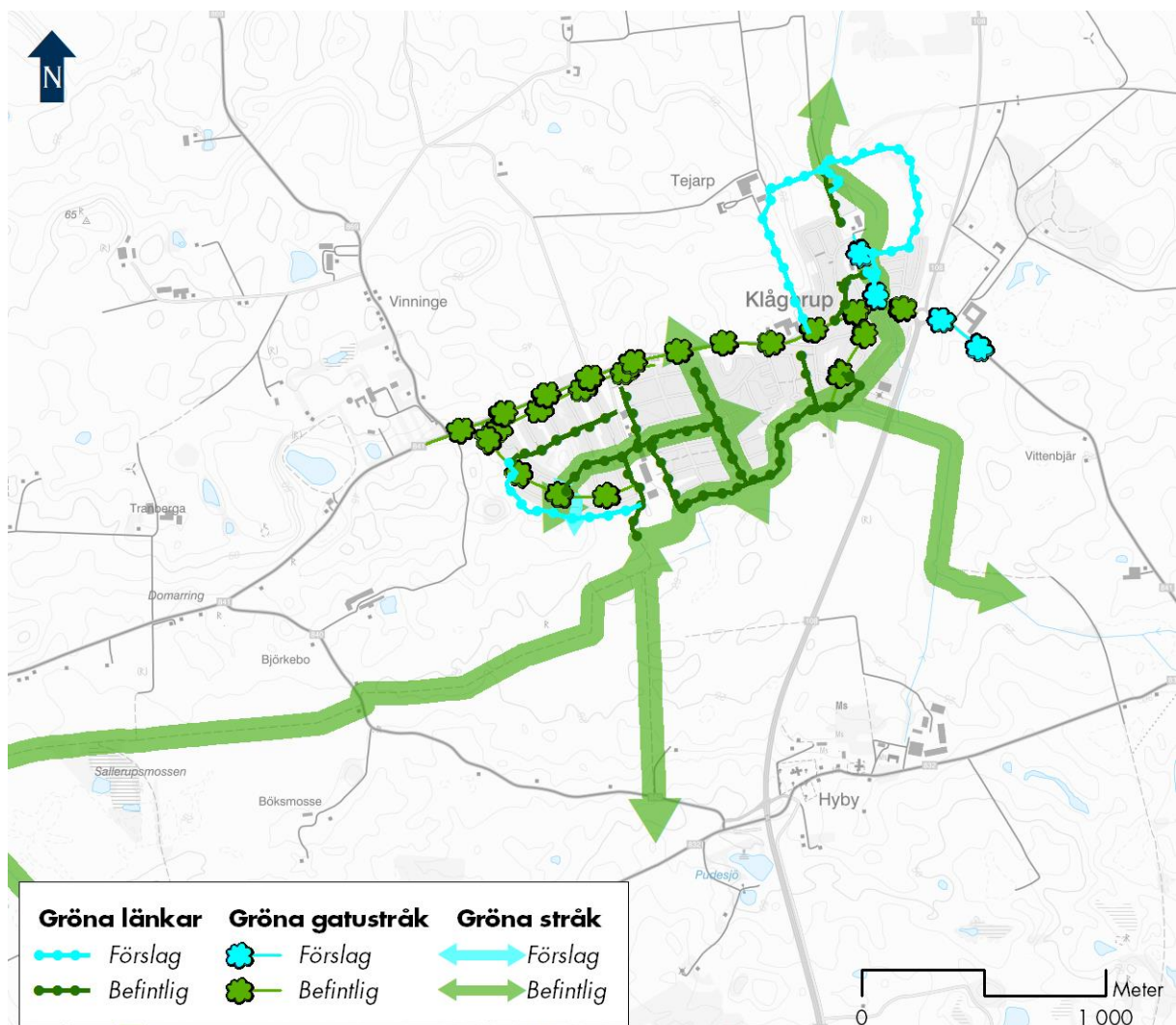
Det finns tre viktiga övergripande strukturerande gröna stråk i Klågerup.

Det viktigaste ekologiska gröna stråket i Klågerup går längs Klågerups bäcken och binder samma hela tätortens grönstruktur och leder även vidare via den gamla banvallen till Bara i väster.

Det centrala grönstråket i nord-sydlig riktning både delar Klågerup i två delar såväl som binder samman tätortens grönstruktur.

Det inre grönstråket i väst-östlig riktning är ortens pulsåder för reaktion och framkomlighet till olika målpunkter såsom skola, förskola, utegym mm.

De Gröna länkarna sammanbinds med Grönas stråk till att skapa rundor inom hela tätorten. Nya rundor planeras att skapas i samband med de framtida utvecklingsplanerna för tätorten, vilka ger gröna stråk och i nordöstra och västra delarna. De befintliga gröna stråken är viktiga att bevara och prioritera skötselmässigt. De tillkommande gröna stråken kring sydvästra Klågerup och i den nordöstliga delen kring Norra idrottsområdet samt nya området vid Klågerups backar är viktiga att framöver arbeta vidare med i kommande utvecklingsplaner av tätorten, se figur 43.

Figur 43 Framtida Gröna stråk och Gröna länkar i Klågerups tätort där de ljus gröna markeringarna visar nya stråk.

Del 4 – Exempel på konkreta åtgärder

Inledning

Nedan redovisas några exempel på konkreta åtgärder för att skapa skötsel effektiva grönytor, som samtligt är vackra, hållbara och som även bidrar till ökad biologisk mångfald.

Åtgärderna kan många gånger arbetas in i driften, men investeringsmedel krävs löpande för att kunna genomföra större och mer effektiva åtgärder. Beroende på tillgången av investeringsmedel kan åtgärdernas omfattning anpassas för att ge kostnadseffektiva resultat och därmed i stället sänka driftkostnaderna avseende grönyteskötsel. Omläggning till mer differentierad skötsel av gröna ytor kan även leda till minskade kostnader för kommunens dagvattenhantering och minska översvämningssproblem vid stora regnmängder. De gröna ytorna kan hantera infiltration och fördröjning av stora regn och vara en naturlig del i reningsprocessen.

Åtgärder

Översvämningssytor och 100-år regn

Ett sätt att hantera klimatförändringar är att satsa på multifunktionella lösningar i allmänhet och blågröna lösningar i synnerhet, där grönstrategin och dagvattenstrategin kan integrera med varandra. Blågröna ytor är ett inslag där dagvattenhantering på olika sätt har beaktats och främjats som en del av grönområdet i sig, se figur 44. Till exempel kan dagvattendammar och diken ha stor betydelse både för rekreation för de som besöker området, samt djur, växter och insekter, men bidrar även till att vi kan

Figur 44 Dagvattenåtgärd på Falkgränd i Svedala tätort, före- och efterbild

säkerställa byggnader, infrastruktur och samhällsviktiga funktioner genom att lagra och fördröja stora mängder dagvatten. Av betydelse är också dess renande funktion då föroreningar från städerna kan filtreras och sedimentera innan det når vår recipient. Till exempel kan en grönyta för rekreation eller idrottsutövning fungera som översvämningssyta vid kraftig nederbörd. Ett annat exempel är dagvattenhantering i planteringsytor där dagvatten tillåts rinna ner i växtbäddar. Växternas goda vattenupptagning tillsammans med god porvolym i växtbädden skapar en buffert, vilket i sin tur ger en fördröjning av vattenflödet, vilket avlastar det tekniska dagvattennätet. Växtbädden bidrar även till rening av dagvattnet. Enligt Stockholm vatten och avfall kan en nedsänkt växtbädd avskilja 80–90% av partikelbundna föroreningar som annars skulle nå vattenrecipienten.

Genom att planera och bygga rätt kan dagvatten bli en resurs i stället för ett problem. Friskare grönytor som även kräver mindre skötsel än traditionella skapas när dagvattnet nyttjas på rätt sätt. Förutom vinsterna ovan minskar behovet av bevattning samt riskerna med av att drabbas av oväntade dyra kostnader och skador på infrastruktur till följd av kraftiga skyfallsregn.

Problematiska gröna ytor

Arbetet med att systematiskt minska problematiska grönytor är avgörande för att skapa en effektiv drift och minska konflikter med kommuninvånare. Det gäller till exempel kommunala planteringar som ligger i direkt anslutning till privata fastighetsgränser, dubbla rader av häckar eller buskar där en rad står på privatmark och en på allmän platsmark. Dessa ytor är oftast misspyrdande och svåra att sköta på ett effektivt sätt. Många kommuninvånare har önskemål om att åtgärda dessa planteringsytor, eftersom de skapar försvårad skötsel såväl för kommunen som för fastighetsägaren. Det krävs att kommunen arbetar kontinuerligt med denna fråga för att kunna skapa hållbara lösningar, vilket är ett långsiktigt arbete.

Vid framtagandet av nya detaljplaner är det viktigt att det inte skapas grönytor med problematisk skötsel. Det behöver därför finnas en yta av minst två meter mellan allmän platsmark med plantering och privat tomtgräns för att möjliggöra skötseln av det kommunala buskaget utan att behöva beträda privat mark. Detta ger samtidigt de boende möjlighet att själv avgöra hur de vill inrama sin tomt.

Figur 45 Blandat buskage intill fastighetsgräns med staket/plank är vanligt förekommande där boende inte kommer åt att sköta staketet. Buskaget kräver årlig frekvent skötsel då det hänger ut i körbanan.

Figur 46 Dubbla häckar skapar skötselproblem både för den privata fastighetsägaren och för kommunen. Kommunens häck skuggar ut fastighetsägarens häck. Då kommunens häckar ligger intill gång- och cykelväg krävs frekvent skötsel för att buskaget inte ska hänga ut.

Åtgärder med att ta bort eller ersätta problematiska buskage prioriteras utifrån hur skötselintensiva ytorna är, kommuninvånarens önskemål om att få åtgärder utförda, utifrån ekonomiska förutsättningar och om åtgärderna är kostnadseffektiva att genomföra. Vid beslut om borttagandet av buskage i tomtgräns ska även stadsbyggnadsfrågan belysas och vägas in. Vissa strukturerande häckar har stort värde för stadsmiljön och bör därför bevaras om möjligt.

Slänter

Branta slänter vid gång- och cykelvägstunnlar kantas oftast av buskage. Buskagen är skötselkrävande och består oftast av fel valt och uttjänt växtmaterial. Tunnlarna med dess branta buskbeklädda slänter upplevs som otrygga av kommuninvånarna. Ett arbete har därför påbörjats med att förändra slänternas utformning. I Svedala tätort har de två sämsta tunnlar byggts om genom att buskagen tagits bort och ängsmattor anlagts i slänterna. Foto nedan visar före- och efterbilder från förändringen.

Kommuninvånarna upplever detta som mycket positivt både ur skötsel- och trygghetshänseende, såväl som det samtidigt gynnar hållbarhet, biologisk mångfald och våra pollinatörer. Förbättringsåtgärder av branta slänter vid gång- och cykelvägstunnlar genom att förändra buskageytorna till ängsytor ska fortsätta att prioriteras.

Figur 47 Gång- och cykeltunnel vid Kapellvägen i Svedala före och efter genomförd åtgärd

Skymmande buskage intill gång- och cykelvägar

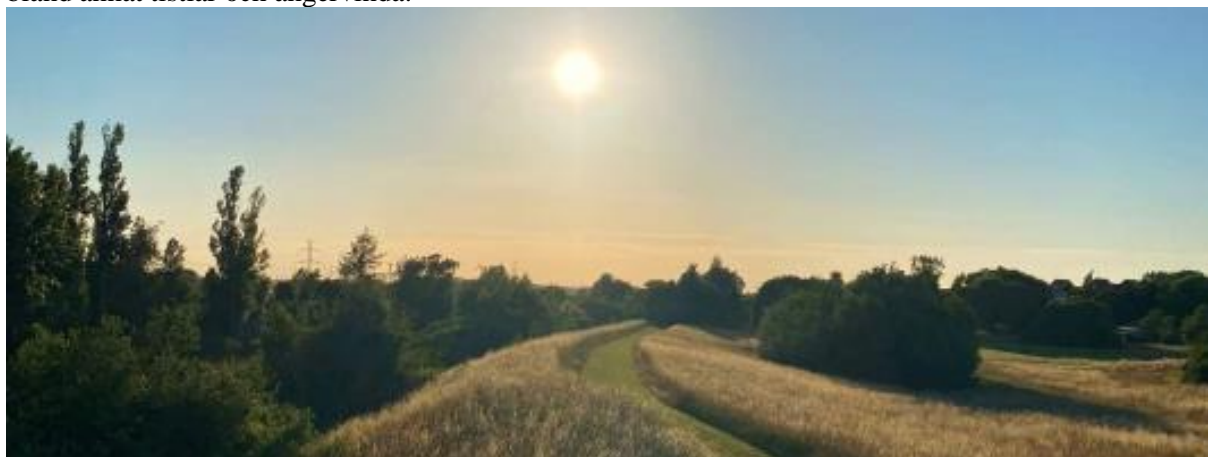
Ett annat exempel på otrygga och problematiska grönytor är större buskage i direkt anslutning till gång- och cykelvägar. Fotot nedan är ett exempel på ett större buskage som finns i Bara tätort vid Gröningen intill gång- och cykelvägen. Buskagen är skötselkrävande eftersom det krävs årlig beskärning för att hålla gång- och cykelvägen fri från överhängande växtlighet. Likaså bidrar buskage nära inpå ett gång- och cykelstråk till upplevelse av ökad otrygghet. Det är därför viktigt att från början placera buskage på ”rätt” strategiskt valda platser för att de ska kunna utvecklas till långsiktiga och hållbara planteringar som bidrar till skönhet och ökad biologisk mångfald.

Figur 48 Otrygg gång- och cykelväg vid Gröningen i Bara tätort

Gräs

Det är viktigt att både bevara befintliga klippta gräsytor samt att skapa flexibla mer friväxande gräsytor för att möjliggöra och bjuda in till ett varierat och brett nyttjande. Parallellt är det även mycket angeläget att arbeta med mer extensivt skötta ängsytor för att därmed öka artrikedomen och den biologisk mångfalden, vilket både ger ökade ekosystemtjänster och estetiskt vackra blomsterängar. Arbetet pågår med att förädla höggräsytor till att övergå mer till ängsytor. Detta sker genom ängsfrösådd. Det pågår ett arbete med att förändra gräsytor över tid där olika metoder utreds. Exempelvis är en metod för att minska tistelinslagen i de näringsrika jordarna att klippa ytorna två eller tre gånger per år i stället för en. Detta tillsammans med uppsamling av det slagna växtmaterialet magrar ut marken succesivt, vilket leder till artrikare ängar med mindre inslag av bland annat tistlar och ångervinda.

Figur 49 Oklippt gräs under försommaren kan bli en vacker blommande Gröning som även ger ökad biologisk mångfald

Planteringar med fleråriga växter (perenna planteringar)

Det är viktigt att bevara och fortsätta att skapa blomsterplanteringar med hållbara tåliga lösningar och högt estetiskt värde. Detta arbete är prioriterat, då det både bidrar till ökad biologisk mångfald och bättre livsrum för pollinerande insekter. Perenna blomsterplanteringarna uppskattas väldigt mycket av kommuninvånarna, vilket visar vikten av att prioritera denna typ av planteringar. Planteringarna ska placeras i strategiska lägen där de kan uppskattas av många individer. Ett systematiskt arbete pågår redan med att ståndortsanpassa växter i både befintliga och nyanlagda planteringar. Det innebär att rätt växter väljs utefter markens beskaffenheter för utvecklas och trivas på bästa sätt med minimal skötselinsats, vilket ger ett kvalitativt gott resultat.

Figur 50 Perenn stabil plantering vid rondellen Hyltarpvägen/Bökebergsgatan i Svedala tätort

Del 5 – Skötselplan för tätorternas grönytor

Sammanfattning

Skötseln av grönytor i Svedala kommun ska vara ändamålsenlig och sträva efter att uppfylla grönstrategins ambition om att vara kostnads- och skötseffektiv samt uppnå funktionskraven för de olika parkkategorierna såväl som att de ska gynna biologisk mångfald i enlighet med hållbarhetsstrategin.

Inledning

Tätorternas grönytor behöver fortsätta att utvecklas över tid främst genom att tillskapa det föreslagna gröna sammanhängande nätverket med sina förädlade gröna rum, gröna stråk, rundor och gröna länkar. Genom strukturerad och välplanerad skötsel med utgångspunkt utifrån att uppnå parkkategorierna kan kommunen med väl genomtänkt och varierad skötsel uppnå goda resultat. Detta innebär förändrad skötsel av många av kommunens grönytor.

Det nya sättet att kategorisera grönytor leder till att kommunen kan arbeta med en mer differentierad skötsel där prioriteringar i stället ska göras utifrån vilken typ av parkkategori som grönytan ligger inom. Detta innebär även att samma typ av vegetation får olika grad av skötsel utifrån vilken typ av parkkategori som vegetationen är belägen i.

Investerade åtgärder i kommunens grönytor måste efter att de utförts, skötas på rätt sätt för att ytor ska kunna utvecklas till att få de funktioner som eftersträvas i grönplanen.

Skötsel kan i bästa fall med små medel förädla en grönyta. Investeringar kan fortare ge större påverkan på utformningen, men är sällan skötsel fria, främst krävs mer skötsel under de första tre åren innan planteringar sluter sig täta.

Figur 51 Väl planerad perennplantering på Utomhusbadet i Svedala tätort som därför endast kräver små skötselinsatser, men ändå ger ett stort mervärde till platsen.

Mål

Skötseln av grönytor i Svedala kommun ska sträva efter att uppfylla grönstrategins ambition om att skötseln ska vara kostnads- och skötsleffektiv, samt möta upp till de ställda funktionskraven för de olika parkkategorierna och uppfylla hållbarhetsstrategins mål om en ökad biologisk mångfald.

Nulägesanalys

Skötsel av grönytor i Svedala kommun har länge legat på en relativt god nivå och varit jämnt fördelad över alla grönytor i tätorterna. De senaste 10 åren har skötsel börjat att diversifieras mer mellan olika grönytor i takt med att nya områden tillkommit och resurserna har behövts prioriteras i allt högre grad. Beslut om att prioritera skötsel i centrala delarna av tätorterna samt längs infartsvägar har hittills varit vägledande. Ytor som har tillkommit har främst präglats av en högre ambition, vilket kräver en mycket hög nivå av skötsel. Det har även tillkommit gröna områden som haft en mycket låg ambition om skötsel. Skötselintentioner och ambitioner har inte alltid gått hand i hand med tillgängliga resurser och emellanåt har genomförandet av ett nytt område inte utförts på ett hållbart sätt. Detta har resulterat i problematik vid övertagande av nya områden och genomförandet av framtida skötsel. Utifrån denna lärdom har nya rutiner tagits fram för att redan vid beslut av en ny detaljplan sätta en gemensam skötselnivå med framtiden bedömd kostnad för området.

Metodik för att ta fram målbild, inklusive förslag på åtgärder för att förändra och utveckla kommunens skötsel av grönytor

Riktlinjer för skötsel av grönytor

För att nå ambitionen i grönstrategin ska framtida skötsel utgå från grönstrategins kategorisering av parkytor. Skötseln ska i högre grad fortsätta att diversifieras mellan olika grönytor för att nå resultaten som eftersträvas i grönplanen. Riktlinjerna för skötseln gör en tydlig prioritering mellan grönytor baserat på kategorisering och innehåll. Prioriteringen ska styra skötselintensiteten och resultera i att ytorna får större variation och utifrån grönplanens intention om grönyternas utveckling resultera i en resurs- och kostnadseffektiv skötsel. Denna förändring i prioritering bidrar till att de småparker och stadsdelsparker som föreslås succesivt kan växa fram.

För att uppfylla de olika uppsatta funktionerna på parkkategorierna har en skötselprioritering för alla skötselytor skapats för att uppnå funktionskraven. Varje parkyta som är kategoriserad enligt en parkkategori har en prioritering och dess samlade behov av skötsel styrs av innehållet av skötselytor.

Vid planering och framtagande av gröna ytor inom varje ny detaljplan ska skötseln i alla steg beaktas. Ambitionsnivån på grönytor ska utgå från grönplanens intention om framtida utveckling av grönytor. Kostnadsberäkning för framtida behov av skötsel ska tas fram i varje detaljplan och förankras igenom hela processen.

Figur 52 Lökplantering på våren intill Hyltarpsvägen i Svedala

Parkkategoriernas skötselprioritering

För samtliga gröna rum har en skötselprioritering tagit fram som nedan redovisas för varje kategori av grönt rum.

Stadspark

Eftersom Stadsparken är en mycket viktig offentlig grön mötesplats som ska erbjuda höga estetiska värden med det lilla extra, har skötseln av dess grönytor högsta prioritet. Grönytor ska skötas intensivt med största kvalitet. I Stadsparken ingår skötselytor som bruksgräsmatta, perennnytor, sommarblommor, parkträd, häck, bruksbuskage, lekplats. Stadsparken ska upplevas ren, vilket innebär att städning och soptömning utförs dagligen under vardagar och vid behov även under övrig tid.

Stadsdelspark

En Stadsdelspark är en större park som erbjuder gröna värden till en stadsdel med flera eller bostadsområden. Vissa Stadsdelsparker kan utvecklas till sitt innehåll och fungerar då som komplement till de delar av tätorten som inte har en Stadspark i sin närhet. Stadsdelsparken ska fungera som grön mötesplats med rekreativa värden i form av till exempel avkoppling för boende i närområdet. Skötselbehovet är i stort samma som en Stadspark, men eftersom skötselprioriteringen på stadsdelsparken är sänkt till medelintensitet försvinner ytor som fingräs, säsongplanteringar samt de ytor som kräver en högre skötselprioritering. Även de skötselytor som återfinns i båda parkkategorier kan skilja sig åt i hur de upplevs, då de har krav på skötseln för att uppnå satt funktion för kategorin.

Småpark

Småparken är en liten strategisk placerad grönyta med högt estetiskt värde. Som med omsorgsfull och prioriterad skötsel ska erbjuda det lilla extra, men i miniformat. I en Småpark kan följande skötselytor finnas: Bruksgräs, äng, klippt häck, bruksbuskage, grusyta, stenslagning, parkträd, avfallskärl, parkmöbler, perenner, lökplanteringar och dammar.

Stadsskog

Stadsskogen är till för att skapa närhet till naturen och rekreation för kommunens alla invånare. Ytorna ska möjliggöra stora ekologiska och biologiska vinster för vår närmiljö. De innehåller skötselytor som: Högräsytor, äng, naturplanteringar, trädbevuxen naturmark och gräsbevuxen naturmark. Ytorna har en låg skötselnivå där skötsel ska utföras vid behov och istället tillåts naturen att utvecklas mer fritt från mänsklig påverkan.

Aktivitetspark

Aktivitetsparken ska vara en uppehållsplat för olika aktiviteter. De kan var både spontana och ordnade aktiviteter. Skötselytor som återfinns i denna parkkategori är identiskt med stadsdelspark, det som skiljer åt är att det i större utsträckning återfinns någon form av utrustning för aktivitet i aktivitetspark än det gör under stadspark.

Naturområde

Naturområde är ett orört grönområde med naturkaraktär där ekologisk och biologiska värden ska prioriteras och vara höga. Skötselytor som återfinns i denna parkkategori är bruksgräs, högväxt gräsyta, äng, naturplanteringar, grusyta, parkträd, avfallskärl, parkmöbler, trädbevuxen naturmark, gräsbevuxen naturmark, lökplanteringar och dammar.

Gröning

Gröning är den sammanhängande grönstruktur som binder ihop parkkategorierna och som skapar det gröna nätverket. De är ekologiskt, estetiskt och rekreativt viktiga då de fungerar som en transportsträcka mellan parkkategorierna. Skötselytor som återfinns i denna parkkategori är: Bruksgräs, högväxt gräsyta, äng, bruksbuskage, naturplantering, parkträd, avfallskärl, parkmöbler, trädbevuxen naturmark, gräsbevuxen naturmark, lökplanteringar och dammar.

Tätortsport

Tätortsport är kommunens entréplatser och ska på ett välkomnande sätt tydligt signalera att du kommit fram till tätorten. Eftersom tätortsportarna är det första som du möts av när du kommer så är innehåll och skötsel av ytorna högt prioriterade. Skötselytor som återfinns under denna parkkategori är: Bruksgräs, äng, klippt häck, bruksbuskage, naturplantering, grusyta, stenläggning, parkträd, gatuträd, avfallskärl, parkmöbler, trädbevuxen naturmark, gräsbevuxen naturmark, lökplanteringar och dammar.

Grön trafiknod

Grön trafiknod ska skapa en grön identitet med högt prydnadsvärde och anknytning till Svedalas historia i tätorterna. Eftersom det ska vara ett högt prydnadsvärde och att många människor passerar parkkategorin dagligen, så är skötseln högt prioriterad, dock är och ska dessa planeras för att vara skötselintensiva. Skötselytor som finns i denna parkkategori är: Bruksgräsmatta, äng, bruksbuskage, grusyta, stenläggning, gatuträd, perenner och lökplanteringar.

Grönt stadsrum

Tätorternas centrumkärnor och centrala gatustråk har viktig funktion i att vara sociala mötesplatser och ska vara attraktiva gemensamma stadsrum. Gröna stadsrum har hög skötselprioritering. Skötselytor som finns i denna parkkategori är: Klippt häck, bruksbuskage, lekplats, grusyta, stenläggning gatuträd, avfallskärl, parkmöbler, perenner, säsongplanteringar, lökplanteringar.

Koloniområde

Koloniområden är historiska gröna rum som erbjuder möjlighet till trädgårdsrekreation för enskilda kommunmedborgare. Största delen av koloniområdena sköts av kolonisterna själva och de allmänna ytorna som sköts av kommunen är små och kräver oftast en låg skötselintensitet. Koloniområdena har låg skötselprioritering. Skötselytor som finns i denna parkkategori är: Bruksgräsmatta, bruksbuskage, naturplantering, grusgång, parkträd, höggräsyta, äng.

Parkkategoriernas innehåll av skötselytor

I denna tabell visas de olika parkkategorierna och vilka olika typer av ytor som dessa kan innehålla. Då skötselinsatsen för samma typ av skötselyta kan vara olika beroende på var den är belägen redovisas detta tydligt med färgklassningen i tabellen.

Exempel: Ett buskage i Stadsparken har behov av högre skötselintensitet än ett buskage i ett område som omfattas av en parkkategori med en lägre skötselprioritet. Detta för att kunna uppnå de satta funktionerna på parkkategorierna.

Skötselriktlinjerna utgår ifrån tabellen nedan:

PARKKATEGORI / SKÖTSELYTA	Stadspark	Stadsdelspark	Småpark	Stadsskog	Aktivitetspark	Naturområde	Gröning	Tätortsport	Grön trafiknod	Grönt stadsrum	Koloniområde
Bruksgräs	Medel	Medel	Medel		Hög	Medel	Medel	Hög	Hög		Medel
Högväxt gräsyta		Medel		Medel	Medel	Medel	Medel				Medel
Äng	Medel	Medel	Medel	Medel	Medel	Medel	Medel	Medel	Medel		Medel
Klippt häck	Hög	Hög	Hög		Hög			Hög		Hög	
Bruksbuskage	Hög	Hög	Hög		Hög		Medel	Hög	Hög	Hög	Medel
Naturplantering		Medel		Medel	Medel	Medel	Medel	Medel			Medel
Lekplats/utegym	Hög	Hög			Hög					Hög	
Grusyta	Hög	Hög	Hög		Hög	Medel		Hög	Hög	Hög	Medel
Stenläggning	Hög	Hög			Hög			Hög	Hög	Hög	
Parkträd	Hög	Medel	Hög		Medel	Medel	Medel	Hög			Medel
Gatuträd								Hög	Hög	Hög	
Avfallskärl	Hög	Medel	Medel	Medel	Medel	Medel	Medel	Medel		Hög	
Parkmöbler	Hög	Hög	Hög	Medel	Hög	Medel	Medel	Hög		Hög	
Trädäck/Bryggor	Hög	Hög			Hög	Medel					
Trädbevuxen naturmark	Hög			Medel		Medel	Medel	Hög			
Gräsbevuxen naturmark				Medel		Medel	Medel	Hög			
Perenner	Hög	Hög	Hög		Hög				Hög	Hög	
Säsongsplanteringar	Hög									Hög	
Lökplanteringar	Hög	Medel	Hög		Medel	Medel	Medel	Hög	Hög	Hög	
Dammar	Hög	Hög		Medel	Hög	Medel	Hög	Hög		Hög	

	Hög skötselprioritering
	Medel skötselprioritering
	Låg skötselprioritering

Skötselytor

Gräsytor

Bruksgräsmatta

Gräsytor i parker och bostadsområden. De ska tåla hårt slitage då de är avsedda för exempelvis lek och spel. Även om ytorna utsätts för hårt slitage ska de ge ett vårdat intryck.

Låg skötselprioritering: klipps gräset normalt sett var tionde arbetsdag och ska hålla en höjd på ca 50-70mm under vegetationsperioden. Eventuella grässträngar som bildas till följd av klippning får ligga kvar. Putsning runt stolpar och kanter utförs efter var tredje klippning. Putsning runt stolpar och kanter utförs efter var sjätte klippning.

Medel skötselprioritering: klipps gräset normalt sett var tionde arbetsdag och ska hålla en höjd på ca 50-70mm under vegetationsperioden. Strängar på gångar plockas upp. Putsning runt stolpar och kanter utförs efter var tredje klippning.

Hög skötselprioritering: gräsmattan klipps med ca sju arbetsdagens intervall till en höjd på ca 50-70mm. Eventuella grässträngar som bildas till följd av klippning plockas upp. Löv som faller ned på ytan forslas bort istället för att klippas ned. Putsning runt stolpar och kanter utförs varannan klippning.

Högväxt gräsyta

Klippta gräsytor med en mindre skötselinsats än bruksgräsmatta. Gräset slås 1 gång per år under perioden juni-oktober med slaghack som sönderdelar klippet varefter det får ligga kvar på ytan. Högväxt gräsyta intill väg slås 2 gånger per år i juni och augusti. Dessa ytor hjälper till att öka den biologiska mångfalden och har en låg skötselkostnad.

Äng

Ängsytor har större skötselbehov än högväxt gräsyta men mindre än bruksgräsmatta. Likt höggräsytan slås ängen 1 gång/år under perioden juni-oktober men med slätterbalk och ängsklippet får sedan ligga kvar minst en vecka och fröa av innan det samlas upp och bortfraktas. Ängsytor hjälper till att öka den biologiska mångfalden och ger en större blomsterflora än högväxt gräsyta. De ytor där äng såtts in ska skötas för att främja spridning av ängsfröerna. Sandhögar som skapats ska hållas bara och tillgängliga för att bevara djur och insekter som nyttjar dessa.

Buskage

Klippt häck

Till denna yta räknas formklippta häckar. Ytorna ska ge ett välvårdat intryck och vara så gott som fria från ogräs. Löven får ligga kvar om ett välvårdat intryck bibehålls. Häcken klipps årligen och beskärningen utförs artspecifikt avseende beskärningsteknik och tidpunkt. På så sätt bibehålls häckens bestämda form.

Hög skötselprioritering: Häckarna klipps mer än en gång per säsong för att bibehålla form och sikt.

Medel skötselprioritering: Häckarna klipps en gång om året.

Bruksbuskage

Fungerar som rumsavgränsande och utgörs med fördel av blandbuskage vilket ger större upplevelsevärde och rikare mångfald.

Låg skötselprioritering: Ytan ska vara så gott som fri från roto-gräs, fröogräs får förekomma. Beskärning av ytan sker genom föryngringsbeskärning.

Medel skötselprioritering: Ytan ska vara så gott som fri från roto-gräs, fröogräs får förekomma. Beskärning av buskaget innefattas främst av gallring- och föryngringsbeskärning med visst inslag av etablerings- och underhållsbeskärning vid strategiska platser.

Hög skötselprioritering: Ytor med hög skötselprioritering ska vara så gott som ogräsfri, fröogräs får förekomma. Beskränning av buskaget ska främst innefattas av etablerings- och underhållsbeskränning. Föryngringsbeskränning ska i största möjliga mån undvikas. Buskage gödslas vid behov. Löv som omsätts på ytan får ligga kvar om ett välvårdat intryck bibehålls.

Naturplantering

Ytan består av träd och buskar som planteras i små, täta bestånd. Skötseln ligger främst i de gallringar som utförs av de kortlivade amträden till förmån för den fortsatta utvecklingen av övriga träd. Föryngringsbeskränning av undervegetation sker med 10–15 årsintervall om nödvändigt eller enligt platsspecifik skötselplan. Skräp och hämmande ogräs rensas bort vid behov. Invasiva växter bekämpas.

Träd

Omfattar träd som står enskilt, i grupp eller på rad och sköts som individer.

Skyddade alléer eller särskilt skyddsvärda träd. Sköts som gatuträd om de står längs väg eller som parkträd om de inte står längs väg. Vid större åtgärder såsom fällning, större beskärningsingrepp och liknade krävs samråd med Länsstyrelsen eller kommunens Bygg och miljönämnd. Vid akuta åtgärder anmäls samråd i efterhand.

All beskärning utförs enligt svensk standard för trädbeskränning SS 990001–1:2020 samt SS 990001–2:2020

Parkträd

Träd som står i grönyta och som inte ansluter, omgärdas av skelettjordar eller hårdgjord mark

Låg skötselprioritering: Trädet får växa och utvecklas fritt. Beskränning sker endast vid behov.

Medel skötselprioritering: Trädet får uppbyggnadsbeskränning för att forma fram ett vackert och säkert solitärträd. Gödsling utförs vid behov. Under trädet anläggs en trädring som mulchas med träflis eller täckbark.

Gatuträd

Träd som står i anslutning till väg eller gång och cykelväg som kräver en viss fri höjd. Ofta med begränsat rotutrymme, i skelettjord och/eller omgiven av hårdgjord mark.

Hög skötselprioritering: Trädet får uppbyggnadsbeskränning för att forma fram ett vackert och säkert solitärträd, samt stammas upp succesivt för att uppnå en viss satt fri höjd för framkomlighet. Gödsling utförs vid behov. Under trädet anläggs en trädring som är täckt med lämpligt material.

Lekplatser

Kräver en hög skötselprioritering med kontinuerlig skötsel och tillsyn för att uppfylla kraven i den svenska lekstandard för lekplatser och stötdämpande underlag SS-EN 1176. Lekplatserna ses över med vecko-, kvartals- och årstillsyn i enlighet med kommunens besiktning- och skötselplan för lekplatser.

Hårdgjorda ytor

Stenläggningar

Omfattar ytor där slitlagret belagts med sten i granit eller betong med öppna fogar.

Medel skötselprioritering: Ogräsbekämpas med jämna intervaller. Ytan ska uppfattas vara så gott som ogräsfri.

Hög skötselprioritering: Ogräsbekämpas med tätare intervaller än medel för att uppfattas som ogräsfri.

Grusytor och gångar

Omfattar ytor där slitlagret belagts med stenkrossmaterial.

Låg skötselprioritering: Eventuella hålor åtgärdas vid behov.

Medel skötselprioritering: Eventuella hålor åtgärdas vid behov och ytan ogräsbekämpas för att uppfattas vara så gott som ogräsfri.

Hög skötselprioritering: Eventuella hålor åtgärdas vid behov och ytan ogräsbekämpas med tätare intervaller än medel för att uppfattas som ogräsfri och kantskärs mot gräsyta. Ytan påförs nytt slitlager vid behov.

Renhållning

Avfallskärl

Omfattar tömning av avfallskärl och hundlatriner.

Låg skötselprioritering: Tömning sker 1ggr/vecka

Medel skötselprioritering: Tömning sker 2ggr/vecka

Övriga fasta installationer

Bänkar och parkmöbler

Omfattar parksoffor och annan fast installation i offentlig miljö.

Låg skötselprioritering: Byte av brädor görs vid behov.

Medel skötselprioritering: Byte av brädor görs vid behov och utrustningen tvättas av 1ggr/året eller vid behov.

Trädäck och bryggor

Låg skötselprioritering: Säkerhetsbesiktning 1ggr/år och byte av brädor vid behov.

Medel skötselprioritering: Säkerhetsbesiktning 1ggr/år och byte av brädor vid behov. Trädäck och bryggor tvättas av 1ggr/år eller vid behov.

Naturmark

Trädbevuxen naturmark

Ytorna består av träd, buskar och gräs. Skötsel såsom skräpplockning, säkerhetsbeskäring av träd samt eventuell gallring och bekämpning av invasiva arter, sker endast vid behov.

Gräsbevuxen naturmark

Oklippt gräsyta som med tiden tillåts att bli bevuxen av självsådda buskar och träd. Här utförs ingen skötsel annat än skräpplockning och bekämpande av invasiva arter vid behov. När ytan blivit bevuxen av buskar och träd övergår den till trädbevuxen naturmark.

Prydnadsplanteringar

Perennytor

Betecknar fleråriga örter eller till exempel rabattrosor som ger återkommande blomning i grönyta eller urnor. Dessa ytor ska ge ett välvårdat intryck och vara fria från ogräs.

Medel skötselprioritering: Löven samlas en gång efter lövfällning och växterna skärs ner utifrån artspecifika krav.

Hög skötselprioritering: Löven samlas en gång efter lövfällning och växterna skärs ner utifrån artspecifika krav. Ytan gödslas i maj och vattnas vid behov.

Vår- och sommarblommor

Betecknar ettåriga utplanteringsväxter på marken eller i urnor. Planteras för att ge mervärde och till välbesökta platser i tätorterna. Gödsling och bevattning sker kontinuerligt.

Lökplanteringar

Lökplanteringar i gräsytor och urnor. Lökarna tillåts vissna ner fram till midsommar för att näringen ska gå ned i löken igen, varefter de klipps ner. Lökplanteringar gödslas vid behov.

Vatten

Dammar

Omfattar ytor där vatten bildar spegel permanent eller temporärt och ska ge ett vårdat intryck.

Låg skötselprioritering: Gallring av växtlighet ca vart 15 år för att inte ytan ska växa igen.

Medel skötselprioritering: Gallring av växtlighet ca vart 7 år för att inte ytan ska växa igen. Gräsytor innanför staket slås en gång per år i augusti. Eventuella pumpar till fontäner plockas in och servas och vinterförvaras. Skräpplockning görs vid behov.

Hög skötselprioritering: Gallring av växtlighet och ogräsbekämpning sker kontinuerligt för att upprätthålla sikt och tillträde. Gräsytor innanför staket slås en gång per år i augusti. Eventuella pumpar till fontäner plockas in och servas och vinterförvaras. Skräpplockning görs kontinuerligt. Bekämpning av alg tillväxt sker vid behov.

Etableringsskötsel

Är tillfällig skötsel som utförs för alla övriga skötselkategorier, vid etablering av nyanläggning. Etableringsskötseln är mer intensiv än skötsel på normal nivå då det innebär högre intensitet än normalskötseln för ytorna vilket också gör att etableringsskötseln har en högre kostnad. Det är mycket viktigt att etableringsskötseln utförs med bra resultat eftersom det är avgörande för om ytorna kommer att utvecklas tillfredsställande. Etableringsskötsel sker enligt Svedala kommuns *Normbeskrivningar för allmänna anläggningar*.

Del 6 – Trädplan

Sammanfattning

Trädplanen omfattar träd på allmän platsmark och på kommunägd mark i anslutning till tätorterna i Svedala kommun. Syftet med trädstrategin är att belysa utmaningarna för våra träd och ge övergripande strategier och metoder för hur kommunen ska jobba för att få ett livskraftigt trädbestånd.

Inledning

Trädens betydelse för människan, djuren och miljön

Träden är viktiga inslag i kommunens parker då de bidrar till rumslighet med såväl skugga som lummighet och även stor grönmassa i grönområdena till en förhållandevis låg skötselkostnad.

Träden fyller många viktiga funktioner i tätbebyggda områden då de bidrar med många olika ekosystemtjänster; binder skadliga luftpartiklar, tar upp koldioxid och vatten, producerar syre, utjämnar extrema temperaturer, ger skugga och vindskydd. På senare år har det forskats mycket om de ekosystemtjänster träden producerar som gör nytta både lokalt och i ett större perspektiv. Det utvecklas verktyg för att beräkna detta och framöver kommer det vara möjligt att skraddarsy trädplanteringar för olika tekniska lösningar på lokala problem relaterat till klimat, nederbörd och luftkvalitet. Träden utgör viktiga livsmiljöer för många andra växt- och djurarter. Både för specialiserade arter som lever på och av specifika trädslag och generellt som levnadsmiljö för andra växt- och djurarter i trädkronor, stammar, håligheter och i trädbestånd. Vissa trädarter är livsmiljö för mer än 1000 andra arter. Träden är mycket viktiga för speciellt småfåglar i tätorterna och som länkar och spridningskorridorer igenom tätorter för djurlivet.

Figur 53 Tallskogen i Bara tätort vid Fåraborg med äldre värdefulla träd

Träden utgör ett grönt nätverk och bidrar genom sin krona till en grönavolym som annars inte får rum i tätbebyggda områden. Trädplantering är ett sätt att skapa rumslighet och bygga grönyta på höjden. Träd har stor betydelse för kulturmiljön och stadsbilden där de utgör viktiga element i byggandet av tätorten och dess gröna miljöer.

Att plantera träd är en investering som ger behållning under mycket lång tid, då dess nytta för välbefinnande, hälsa, estetik och miljö är ovärderlig. Gamla stora träd är extra värdefulla för sin omgivning samtidigt som de är viktiga biotoper för insekter, kryptogamer och fåglar, frambringar de identitet till stadsrummet. För att ha stora gamla träd i framtiden måste vi plantera dem idag.

Träd är ofta föremål för konflikter i och nära privata fastighetsgränser. Trädplanen innehåller en metodik för att arbeta med träd på bästa sätt och även kunna hantera klagomål från kommuninvånare om träd på ett likvärdigt sätt. Förtätningar och förändringar av markanvändning är en utmaning för träd och ofta försämrar trädens levnadsförutsättningar. Grävningsarbeten med större maskiner leder ofta till stora kompakteringsproblem både för befintliga och nyplanterade träd. För att få ett livskraftigt trädbestånd över lång sikt måste kommunen jobba proaktivt med kontinuerliga nya trädplanteringar och stärka skyddet för befintliga träd i kommunen.

Trädplanens syfte

Trädplanen syftar till att:

- kommunens trädbestånd ska öka både i variation och i antal
- andelen äldre träd ska öka och befintliga träd ska i möjligaste mån bevaras
- träd ska över tid bidra till att öka den totala krontäckningsgraden i kommunens tätorter
- kommunens trädbestånd ska vara livskraftigt, långsiktigt och erbjuda rekreation, upplevelser och en hälsofrämjande närmiljö för kommuninvånare och besökare
- trädbeståndet ska leverera ekosystemtjänster lokalt och globalt till nytta för kommunen och kommuninvånarna
- trädbeståndet ska öka den totala biologiska mångfalden i tätorterna.

Figur 54 Höstlöv som visar på trädens artdiversitet och vikten av att välja träd även utifrån deras bidrag till att skapa olika strukturer, färger och former i parker och i landskapet.

Nulägesanalys med problembeskrivningar

Träd i Svedala kommun

Svedala kommun har under de senaste 20 åren tvingats att ta bort ett stort antal träd i kommunens grönytor. Detta beror bland annat på sjukdomar och skador som försvagat träden och lett till att träden utgjort en risk för sin omgivning. En stor del av kommunens trädbestånd består därför av yngre träd (≤ 50 år), varvid äldre träd särskilt bör bevaras.

Träd i parker

I parkerna finns mycket bra förutsättningar för träd att utvecklas och att bli gamla. Det är där det fortfarande främst finns många av de äldre trädindividerna i tätorterna.

I parkerna finns större möjlighet till variation av trädarter då ståndorts- och markförutsättningarna passar ett större utbud av arter.

Här får träden möjlighet att utveckla sina trädkronor full ut på ett sätt som de inte kan göra intill trafikerad miljö eller i beståndsplanteringar såsom naturplantering eller i naturmark. Parkernas äldre trädindividerna är viktiga för den biologiska mångfalden i tätorterna och för parkernas identitet. Parker med större och äldre träd är Stadsparken, Floraparken, Frejaparken i Svedala, Pensionärsängen i Klågerup och Dubbeldammarna i Bara.

Svedala kommun har under de senaste åren jobbat med att plantera ett varierat utbud av trädarter i parkerna. Tidigare har det inte kontinuerligt återplanterats träd i parkerna, vilket gör att trädbeståndet har en ogynnsam åldersfördelning. Det finns ett fåtal äldre träd och många mycket unga träd.

Figur 55 Här smälter de befintliga gamla träden in i Stadsparkens nya lekmiljö

Träd i hårdgjord mark

Träd i hårdgjord mark omges helt eller delvis av hårdgjorda ytor såsom asfalt, sten eller grus. Oftast förekommer gång-, cykel- eller biltrafik i trädens direkta närhet. I hårdgjord mark finns många träd som tyvärr lever med mindre gynnsamma markförhållanden. I vissa fall har markförhållandena förändrats över tid med hårdgörning av omgivande mark och i andra fall har anläggningen varit

bristfällig från början. Träd har mycket svårt att anpassa sig till plötsliga förändrade markförutsättningar, vilket medför skador med förkortad livstid. Vid plantering av träd i hårdgjord miljö måste de förses med tillfredställande rotutrymme och en planteringsbädd som uppfyller trädens grundläggande behov. Områden där träd är planterade med bristfälliga förutsättningar är främst inom Tegelbruksområdet i Svedala, men även utmed många gator såsom exempelvis Storgatan i Svedala, Anders Pålssons väg och Mårten Bengtssons väg i Klågerup och Henriette Coyets gata i Bara.

Träd i naturplantering

Antalet träd i kommunens naturplanteringar är svåruppskattat. I dessa planteringar används oftast snabbväxande, så kallade amträäd. Amträäd är trädarter som växer fortare, skyddar och påskyndar tillväxten av de trädslag som senare ska sparas och bli huvudträden i planteringen. Amträden gallras bort i omgångar under flera decenniers tid, vilket medför att antalet trädindivider varierar stort under utvecklingen av grönytor. I Svedala kommun återfinns främst naturplanteringar i de delar av tätorterna som blev utbyggda under 1970- och 80-talet. I vissa fall ligger trädplanteringarna i nära anslutning till privat tomtmark och kan därför innebära konflikter med tomtägare. Dessa planteringar är gjorda utan skötselplan eller målbeskrivning, vilket skapar problem med utvecklingen av ytorna. Vissa av ytorna är felaktigt planterade från början eller felaktigt gallrade under utvecklingstiden och består nu därför endast av snabbväxande amträäd. Slutmålet för naturplanteringen ska fastställas i en skötselplan vid anläggandet av grönytan.

Träd i naturmark

Kommunens trädbestånd i tätortsnära naturmark kan delas in i två kategorier; slyartade yngre bestånd och äldre trädbestånd med förhållandevis få individer. Den senare kategorin är av stort värde eftersom de utgörs av de äldsta och största trädindividerna i tätorterna. Exempel på dessa äldre bestånd är Tallbacken vid Fåraborg i Bara, bokbeståndet vid gamla stationen i Holmeja samt bokarna kring Erlandsdalsgården i Svedala. Naturmark är värdefulla grönytor som är speciellt viktiga för öka den biologiska mångfalden. De ska planeras och anläggas på rätt sätt och på rätt plats för att ge största värde.

Figur 56 Träd i hårdgjord miljö på Stortorget i Svedala där bra förutsättningar för träden har skapats, vilket leder till god tillväxt.

Träd som omfattas av skydd

Träden i tätorterna kan omfattas av generella nationella skydd för allé och särskilt skyddsvärda träd eller skydd i detaljplan, områdesbestämmelse eller strandskydd som måste beaktas vid skötsel och nybyggnationer. Skydd som träd kan omfattas av är:

- Biotopskydd av allé enligt 7 kap. 11 § miljöbalken och SFS 1998:1252 om områdesskydd enligt miljöbalken 5 § och bilaga 1 punkt 1.
- Biotopskydd av pilevall enligt 7 kap. 11 § miljöbalken och SFS 1998:1252 om områdesskydd enligt miljöbalken 5 § och bilaga 1 punkt 4.
- Särskilt skyddsvärda träd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken och *Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd*, Rapport 6946, Naturvårdsverket 2012.
- Träd inom strandskyddsområde enligt 7 kap. 13 § miljöbalken och SFS 2009:532
- Skydd av träd i detaljplan eller områdesbestämmelse 9 kap. 12 § & 13 § plan och bygglag SFS 2010:900
- Träd som utgör livsmiljö för skyddade djur- och växtarter enligt 8 kap. 1 § miljöbalken och SFS 2007:845 4§ och 6§ samt 8 kap. 2 § miljöbalken och SFS 2007:845 7 §, 8 § och 9 §.

Figur 57 Gamla värdefulla träd och högstubbar ska värnas

I kommunens tätorter finns ett flertal alléer, områden med träd och enskilda träd som troligen omfattas av något av dessa skydd. De är inte kartlagda och inventerade, vilket bör göras i det kommande arbetet.

Människan och konflikter med träd

En stor andel av de synpunkter som inkommer till Parkenheten gäller träd. Många medborgare anser att träd i direkt anslutning till deras fastighet utgör ett problem. Synpunkterna handlar oftast om beskuggning och nedfallna löv. Många av kommunens träd är planterade nära eller mycket nära privata fastighetsgränser, vilket gör att en stor del av trädkronan hänger över på privat mark. I dessa fall har fastighetsägaren, med stöd av jordabalken kapitel 3 §2, rätt att ta bort grenar och rötter som tränger in på fastigheten, men utan att skada trädets vitalitet. Detta skapar problem för träden då de drabbas av felaktiga beskärningar och riskerar att infekteras av svampsjukdomar.

Infrastruktur och exploateringar

Idag är det tyvärr vanligt att det anläggs mer slutna markbeläggningar, vilket innebär att dagvattnet inte kan infiltrera utan måste ledas bort. Det är även mycket vanligt att det är en större konkurrens om utrymmet under marken för träden i dagens samhälle jämfört med för 100 år tillbaka i tiden. Det leder till att det krävs mycket mer insatser i planerings- och anläggningsskedet för att kunna få stora friska träd i vårt samhälle. Nya och kompletterande ledningsdragningar för bland annat bredband, orsakar ofta skador på trädens rotsystem. Konsekvenserna av dessa skador kan tyvärr oftast inte ses förrän många år senare, då träden uppvisar försämrad vitalitet och/eller drabbas av diverse angrepp. Framtida utbyggnad, förtätning och markarbeten riskerar bland annat att orsaka tillfälliga grundvattensänknningar och att utrymmet för trädkronor och rotsystem begränsas ytterligare, vilket inkräktar på trädens grundläggande behov. I dagens samhälle har mängden av hårdgjorda markytor ökat. Tidigare grusgångar och andra ytor är idag istället belagda med asfalt, vilket gör att träden har svårt att få sina behov av vatten och syre tillgodosedda.

Felaktig anläggning

Många träd dör årligen som en konsekvens av bland annat felaktig plantering eller bristfällig anläggning på kommunens ytor. Planteringar av träd i hårdgjord miljö utan tillräckligt med rotutrymme eller med bristfälligt uppbyggd växtbädd kommer aldrig att kunna ge fullvuxna friska träd. Problemet är mycket svårt att åtgärda i efterhand både ur teknisk och ekonomisk synvinkel. Ofta är det tyvärr också väldigt vanligt att trädgropens terrass drabbats av packningsskador under exploateringskedet.

Packningsskador av terrassen försvårar vattnets förmåga att röra sig upp och ner i jorden då det ofta bildas en lager av

hård kompakterad jord som agerar barriär. Skadorna i marken föranleder att det antingen kvarstår för mycket vatten som hindrar trädets rötter från att få syre och helt enkelt dränker trädet, alternativt blir marken så torr att det inte finns något vatten för trädet att tillgå och trädet dör av vattenbrist.

Ytterligare ett problem med kompaktering av jorden är att luft får svårt att leta sig ner i jorden, vilket leder till försämrad vitalitet och förmåga att få en god etablering av trädet. Markförhållande med högt innehåll av lera har extra stor risk att få packningsskador, vilket är ett överhängande problem i Svedala kommun då marken innehåller hög lerhalt. Packningsskador tar lång tid att återhämta sig ifrån, vilket gör att det kräver stora åtgärder och tar lång tid innan jorden kan blir väl fungerande igen.

Figur 58 Ett exempel på ett mycket dåligt utförande, ur det befintliga trädets hänseende, om det ska kunna överleva i en hårdgjord markbeläggningsyta.

Felaktig etableringsskötsel och skötselproblem

Ett återkommande problem vid nyplantering av träd är bristfällig etableringsskötsel. Felaktig etableringsskötsel resulterar i värsta fall till att träden dör, vilket medför att planteringen misslyckas och i värsta fall behöver göras om helt. Påkörningsskador av gräsklippare eller skador från grästrimning är också en mycket vanlig skada på träd, vilket resulterar i att trädets bark fläks upp och trädet riskerar att infekteras av rötsvampar.

Felaktigt trädval och utebliven uppbyggnadsbeskränning av träd intill körbanor ger på sikt en konflikt mellan träd och trafik. En stor del av kommunens träd i gaturummet får till exempel brytskador på grund av påkörningar av trafiken. Om inte korrekt beskärning och uppstamning utförs i tid innebär det att stora beskärningar måste utföras i senare skeden, vilket leder till stora beskärningssår med ökad risk för skadegörare som följd.

Skadegörare på träd

Ett växande problem för kommunens träd är sjukdomar och angrepp av skadedjur som bland annat sprids med globala transporter inom handel med växtmaterial och träprodukter. Ofta finns motståndskraft mot sjukdomar inom dess naturliga utbredningsområde, men när skadegörare som aldrig förekommit bland träd i Sverige introduceras till ett nytt utbredningsområde kan konsekvenserna bli mycket stora.

Forskning visar på att ett förändrat klimat inverkar på spridningen av skadegörare. Skadegörare som tidigare inte klarade av skandinaviska vintrar överlever nu tack vare våra mildare vintrar.

Svedala kommuns trädbestånd i gatu- och parkmark består till stor del av Lind och Lönn.

Om en allvarlig sjukdom skulle börja sprida sig bland dessa trädarter står vi inför samma situation som

tidigare drabbade Sveriges Almbestånd. En sjukdom på Lind och Lönn skulle leda till en mycket allvarlig decimering av kommunens trädbestånd. Mångfald i valet av trädarter är en viktig faktor att bevaka vid framtida trädplantering för att sprida riskerna så mycket som möjligt och på så vis undvika stora ensartade trädplanteringar.

Exempel på sjukdomar hos vissa träd

Alm

Almsjukan har drabbat Almträden i kommunen tämligen hårt. I Svedala återfinns numera (år 2021) totalt 36 almar, varav en allé kvarstår, samt en del spridda exemplar i parkmark. Almen var tidigare ett av Svedala kommuns vanligaste träd. Hur många almar som sammanlagt försvunnit från kommunägd natur-, park- och gatumarkmark är svårt att uppskatta. Almallén som finns kvar ligger på Blåvingegatan i Svedala och den hålls under löpande uppsikt. Arbetet med att återskapa ett visst Almbestånd har påbörjats genom att plantera framodlade almar, vilka är resistenta mot almsjukan.

Ask

I Svedala kommun finns det kvar en del solitära askar i gatu- och parkmark samt ett okänt antal askar i naturmark och naturplanteringar. Askskottsjukan har drabbat kommunens askar och ett antal träd har dött sedan tidigt 2000-tal. Det finns en viss resistens mot sjukdomen i beståndet, vilket gör att en del individer drabbas mycket svårt medan andra står kvar helt opåverkade. Det är svårt att uppskatta hur allvarlig askskottsjukan i slutändan är, men med ett förändrat och mildare klimat finns risken att sjukdomen återkommer i allvarligare form.

Andra hot är för träden är insektsangrepp av exempelvis smaragdgrön asksmalpraktbagge (*Agrilus planipennis*). Detta är en skalbagge med ursprung i Ostasien, vars larverna äter på det så kallade kambiumlagret innanför trädens bark på framför allt ask. Angrepp av asksmalpraktbaggen leder till att trädet dör efter några år. Skalbaggen finns idag inte i Sverige, men eftersom Ask är ett vanligt träslag i landet skulle en etablering av skalbaggen kunna få stora ekologiska och ekonomiska konsekvenser.

Figur 59 Almallén på Blåvingegatan

Figur 60 Stort vackert exemplar av Ask

Bok

I Svedala kommun finns det drygt 100 solitära Bokar i gatu- och parkmark och uppskattningsvis minst lika många i naturmark och naturplanteringar.

Ett hot mot lövträd som Bok och Ek är *Phytophthora*; vilket är en svampliknande, mikroskopisk skadegörare som ger vävnadsdöd i trädens rot, stam och blad. I vissa fall kan fullt friska Bokar ha motståndskraft nog att stå emot medan individer i sämre skick dör vid angrepp. I Svedala kommun har enstaka Bokar drabbats och dött av *Phytophthora*. Det är viktigt att följa upp dessa angrepp.

Jätteticka är en parasitär svampart som förekommer på Bok och som angriper försvagade och äldre träd. Den finns bland kommunens Bokar och är särskilt allvarlig då den bryter ner bokens rotsystem utan att det syns på bokens ovanjordiska delar.

Hästkastanj

I Svedala kommun har man sedan 2014 årligen fällt hästkastanjer som varit drabbade av kastanjeblödarsjuka.

Angreppet är tämligen lätt att känna igen då det orsakar mörka blödningar på kastanjeträdet. Sjukdomen är allvarlig och leder till att träden dör på relativt kort tid. Det finns fortfarande kvar en del hästkastanjer på allmän platsmark, men i den takt de drabbas hittills kommer det troligtvis inte finns några kvar inom ett par decennier. I kommunen återplanteras inga hästkastanjer, utan de ersätts av andra alternativa trädslag.

Klimatförändringar

Med ett förändrat klimat kommer nya växtsjukdomar att kunna etablera sig i Sverige. Som nämnts ovan kan högre medeltemperaturer vara gynnsamt för olika skadegörare som exempelvis svampar och insekter. Ökad temperatur och förändrat nederbördsmonster innebär förändrade markförhållanden under vegetationsperioden framför allt i hårdgjorda miljöer. Sammantaget behöver alla dessa faktorer vägas in i samband med kommunens framtida val av träd och vikten av att sprida artbeståndet är därför mycket viktigt att ta hänsyn till.

Invasiva arter

Den 1 januari 2019 inträdde förordningen SFS 2018:1939 om invasiva främmande arter. Enligt denna är det förbjudet att importera, sälja, odla, föda upp, transportera, använda, byta, släppa ut i naturen eller hålla levande exemplar av de arter som finns upptagna på den s.k. unionsförteckningen över invasiva främmande arter. Det är inte heller tillåtet att låta dessa arter växa eller reproducera sig.

Figur 61 En gammal vacker Bokstam

Metodik för att ta fram målbild inklusive förslag på åtgärder för att bevara och utveckla kommunens trädbestånd

Trädgruppen

För att ta ett helhetsgrepp och systematiskt arbeta med övergripande frågor som rör träd i allmänhet och enskilda träd i synnerhet ska trädfrågor och ärenden kring träd hanteras av en specialistgrupp. Trädgruppen ska utgöras av kommunens enhetschef för parkenheten, stadsarkitekt och natur- och miljöstrateg. Sammanställande för gruppen är enhetschefen för parkenheten. Trädgruppens arbete består i att hantera övergripande frågor om träd.

- Val av trädart/arter och trädkvalité vid plantering av nya träd på kommunal mark.
- Inventera och utpeka träd med högt bevarandevärde vid upprättandet av nya detaljplaner.
- Kartlägga träd kommunen äger som kan omfattas av skydd av träd, tex alléträd och särskilt skyddsvärda träd (s.k. Jätteträd)
- Ta fram övergripande trädvårdplan samt utvecklingsplaner för befintliga naturplanteringar innefattande träd vid behov.
- Revidera styrdokument i trädfrågor och ta fram riktlinjer för skydd av träd vid bygg- och grävarbeten.
- Besluta om trädfällning och större beskärningsåtgärder av enskilda viktiga träd, träd i alléer och trädrader på allmän platsmark inklusive kommunens park- och naturmark.
- Besluta om och besvara trädfällningsansökningar: *Ansökan om trädfällning på kommunens park- och naturmark.*

Hantering av konflikter med träd

Kommunen får många önskemål om nertagning av träd som står på kommunal allmän platsmark och av kommunen ägd mark. För att hantera dessa på ett likvärdigt och konsekvent sätt ska alla ärenden behandlas enligt följande rutin.

- Generellt är Svedala kommun restriktiv med att fälla träd. Fällning anses inte vara motiverad av att löv från kommunens träd blåser in på privat mark och inte heller vid klagomål om beskuggning av egen fastighet eller skymd utsikt. Klagomål som rör att träden utgör en livsmiljö för fåglar eller insekter är inte heller skäl för fällning.
- I ett första skede inkommer en felanmälan till Parkenheten. Parkenheten gör bedömningen om trädets säkerhet/ kondition motiverar en omedelbar åtgärd.
- Ärendet mottas av Enhetschef för Parkenheten.
- Bedömning av trädet görs av person inom organisationen med expertis om träd.
- Är trädet friskt och det inte skadar kringliggande byggnader vidtas inga åtgärder.
- Vid skadat eller sjukt träd görs en bedömning av skadan eller sjukdomen.
 - Vid mindre skador/angrepp behandlas trädet som friskt.
 - Vid medelmåttiga skador/angrepp behandlas trädet som friskt, men hålls under årlig uppsikt.
 - Vid större skador/angrepp där trädets livstid bedöms vara kortare än 5 år kan trädet behandlas som ett riskträd, även om faran inte är omedelbar.
- Ett riskträd är ett träd som utgör en omedelbar fara för sin omgivning. Är trädet ett riskträd fäller kommunen trädet eller så utförs alternativ åtgärd till fällning där detta är lämpligt, till exempel kronreducering kvarlämnande av högstubbe, trädraka eller trädlåga. Åtgärden ska minska risken för att trädet orsakar skador på sin omgivning. Icke akuta åtgärder sker i regel nästkommande vintersäsong.

- En beskärning kan utföras av parkenheten för att till exempel minska grenverk som hänger in på privat mark för att tillmötesgå den boende. Beroende på trädart sker eventuella åtgärder när detta är lämpligt och utifrån vad som är acceptabelt för det enskilda trädet. Detta bedöms av parkenheten. All beskärning ska utgå från svensk standard för trädbeskärning SS 990001–1:2020 samt SS 990001–2:2020.
- Den sökande kan med stöd av jordabalken kapitel 3 §2 själv rätt att ta bort grenar och rötter som tränger in på fastigheten. Men detta ska utföras på ett professionellt sätt som inte orsakar onödig skada för träden och får endast göras med de grenar som passerar fastighetsgräns.

Har en kommuninvånarens synpunkt hanterats enligt ovanstående process, men personen ändå vill ha en andra prövning av ärendet används formuläret: Ansökan om trädfällning på kommunens park- och naturmark. Formuläret finns på kommunens hemsida. Dokumentet går att fylla i och skickas in digitalt eller i pappersform. Skrivelsen mottages av Enhetschef Parkenheten där det behandlas och besvaras av kommunens Trädgrupp. Vid åberopande av skada ligger bevisbördan på den sökande.

Fällning av träd anses inte vara motiverad av att löv från kommunens träd blåser in på privat mark och inte heller vid klagomål om beskuggning av egen fastighet eller skymd utsikt. Klagomål som rör att träden utgör en livsmiljö för fåglar eller insekter är inte heller skäl för fällning.

Fällning av träd kan göras om trädet orsakar eller riskerar att orsaka fysisk skada, påtaglig störning exempelvis av stort intrång på en privat fastighet efter att bedömning av trädet är gjort av trädgruppen enligt metod nedan och trädgruppen har godkänt fällning. Beslut om fällning i akuta ärende tas av enhetschef för parkenheten utan hantering av metoden nedan.

Är svaret på alla tre frågor i **DEL 1** "Nej" avslutas prövningen och "Ansökan om trädfällning på kommunens park- och naturmark" avslås.

Är svaret "Ja" på någon av frågorna i **DEL 1** fortsätter prövningen till **DEL 2** genom poängsättningsmetoden för att bedöma om trädet ska fällas eller inte.

Bedömningen av trädet utförs av trädgruppen utifrån följande metod och kriterier:

DEL 1 – Beslut om ansökan ska fortsätta prövas eller inte enligt poängmetoden i DEL 2

Anses trädet åsamka skada i den mening som grönplan anger som skäl för en fällning:

Frågan besvaras med Ja/Nej

- Ja
- Nej

Har kommunen full rådighet över trädet utan att genomgå en samråds, dispens eller ansökningsprocess?

Frågan besvaras med Ja/Nej

- Ja
- Nej - Trädet omfattas av juridiskt skydd (se sida 55, Träd som omfattas av skydd)

Vilket skydd omfattas trädet av:

- Biotopskydd allé
- Biotopskydd pilevall
- Särskilt skyddsvärt träd
- Träd inom strandskydd
- Skydd i detaljplan eller områdesbestämmelse
- Träd som utgör livsmiljö för skyddade djur- och växtarter
- Andra lagskydd, ange vad:

Är fällning av trädet det enda sättet att avhjälpa skadan som den sökande uppger som motivation för fällning?

Frågan besvaras med Ja/Nej

- Ja
- Nej

Ange i fritext hur skada kan avhjälpas på annat sätt än fällning:

DEL 2 - Poängsättningsmetoden om trädet ska fällas eller inte

Intrång av krona eller rotsystem på privat fastighet, bedöms okulärt

Poängsätts 1-8:

- 1 Inget intrång, 0%
- 2 Visst intrång, upp till 25%
- 4 Påtagligt intrång, upp till 50%
- 6 Mycket stort intrång, upp till 75%
- 8 Mycket påtagligt intrång, upp till 100%

Trädets kondition, bedöms enligt *Standard för trädinventering i urban miljö*, parameter 2.2.13 Trädets Kondition.

Poängsätts 1-4:

- 1 God
- 2 Måttlig
- 3 Dålig
- 4 Mycket dålig

Trädets säkerhet, bedöms enligt *Standard för trädinventering i urban miljö*, utifrån parametrarna 2.4.1 Risk för personskada eller materiella skador (horisontellt) och Skadeklass 2.2.1 (vertikalt).

Var parameter bedöms med poäng 1-4. Därefter sätts den poäng i matrisen som kombinationen av risk för skador och skadeklass ger. Poängen i matrisen bygger på att värdena multipliceras med varandra.

	1 Låg	2 Måttlig	3 Hög	4 Mycket hög
1 Inga	1	2	3	4
2 Lindriga	2	4	6	8
3 Måttliga	3	6	9	12
4 Svåra	4	8	12	16

Risk för personskada eller materiella skador (horisontellt) och Skadeklass (vertikalt).

Trädets värde för biologisk mångfald, bedöms enligt Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) SS 199000:2014

Poängsätts 1-4:

- 1 Högsta naturvärde
- 2 Högt naturvärde
- 3 Påtagligt naturvärde
- 4 Visst naturvärde

Trädets värde för stadsmiljön och den specifika platsen, bedöms enligt *Standard för trädinventering i urban miljö*, utifrån sammanvägning av parametrarna 3.2 Socialt värde, 3.2.1 Estetiskt värde och 3.3 Kulturhistoriskt värde

Poängsätts 1-4:

- 1 Mycket högt värde
- 2 Högt värde
- 3 Värdefullt
- 4 Lågt värde

Resultatet av poängsättningsmetoden, sammanlagd poäng:

Avslag:

Poäng från ovan bedömning är mellan 5-16 poäng

Det vill säga "Ansökan om trädfällning på kommunens park- och naturmark" avslås och trädet fälls inte.

Godkännande:

Poängen från ovan bedömning är mellan 17-36 poäng

Om kommunen har full rådgivning över trädet, DEL 1, fråga 2: "Ansökan om trädfällning på kommunens park- och naturmark" godkänns fällning av trädet, vilket utförs av kommunen senast under nästkommande vinterhalvår.

Om det finns ett juridiskt skydd av trädet DEL 1, fråga 2: "Ansökan om trädfällning på kommunens park- och naturmark" godkänns fällning av trädet och kommunen skickar en ansökan om fällning av trädet vidare till berörd beslutande instans.

Förutsättningar för beslut

För att kunna åtgärdas under påföljande vinterhalvår ska ansökan vara Parkenheten tillhanda senast 30 juni. Ansökan avser endast träd som står på kommunal gatu-, park- eller naturmark och som förvaltas av Parkenheten. Har hela denna beslutskedja genomgåts kommer ej återupprepade klagomål av samma kommuninvånare gällande samma trädindivid åter prövas enligt ovanstående rutin om inte nya omständigheter framkommit som kräver att kommunen tar ställning på nytt. Framkommer inga nya omständigheter hänvisas till föregående beslut.

För att undvika konflikter

Det är viktigt att inte upprepa dokumenterade misstag vid trädplantering. Vid plantering av träd ska trädkronan få plats på kommunal mark vid beräknad maximal storlek. Naturplanteringar ska ej göras direkt i anslutning till tomtgränser. Hänsyn ska tas till omkringliggande befintliga ledningar vid nyplantering av träd.

Orsakad skada på kommunens träd

Vid upptäckt av avsiktlig vållad skada på något av kommunen träd upprättas alltid en polisanmälan. Krav på ekonomisk ersättning vid trädskada kommer att beräknas enligt senast uppdaterade version av Alnarpsmodellen - *Ekonomisk värdering av återanskaffningskostnaden för träd*, vilket är en vedertagen metod för att värdera träd som tillämpas av de flesta kommuner.

Markarbeten nära träd

Skyddsavståndet till träd regleras i grävstillståndet och är vid planerade gräv- och markarbeten två meter utanför trädkronans droppzon eller de perifera delarna av trädkronan. Skulle inga alternativ finnas än att gräva innanför det skyddade området, måste detta i förväg skriftligen godkännas av Parkenheten. Det åligger då utföraren att dokumentera eventuella skador och följa alla instruktioner från Parkenheten. Vid avsteg från grävstillstånd eller skyddsinstruktioner kommer krav på ersättning vid trädskada beräknas enligt senast uppdaterade version av Alnarpsmodellen - *Ekonomisk värdering av återanskaffningskostnaden för träd*, vilket är en vedertagen metod för att värdera träd som tillämpas av de flesta kommuner.

Detaljplaner och exploateringsprojekt

Vid uppstart av alla nya detaljplaner och exploateringsprojekt ska befintliga grönytor inventeras och balanseringsprincipen tillämpas för att bevara eller ersätta eventuella värdefulla träd och trädmiljöer. Ibland kan träden vara så värdefulla att de inte kan ersättas. Huvudprincipen ska vara att bevara trädet. En metod som kan vara aktuell är att flytta träd istället för att ta bort dem. Det finns utvecklad teknik att även kunna flytta stora träd.

Ett annat sätt att hantera oundvikliga konflikter med borttagning av träd på grund av byggnation eller planläggning är att tillämpa Kompensationsprincipen. Om ett befintligt träd måste tas bort ska det om möjligt kompenseras med två nya träd för varje borttaget träd inom planområdet. Finns det ingen möjlighet att kompensera trädbortfallet inom planområdet kan överenskommelse om annan placering av de nya träden göras, exempelvis genom plantering i framtida Stadsskogar eller av kommunen annan anvisad plats. Riktlinjer för skydd av träd vid byggnationer och grävningsarbeten samt riktlinjer för stödbevattning av värdefulla träd vid grundvattensänkningar tas fram av Trädgruppen och inkluderas i Svedala kommuns *Normbeskrivningar för allmänna anläggningar* samt i grävstillstånd. Vid detaljplaneläggning kan värdefulla träd skyddas genom planbestämmelser.

Styrning vid nyanläggningar

För att undvika framtida kostnader för felaktigt utförda trädplanteringar vid nya exploateringar, ska både gatu- och parkenheten och projektenheten i Svedala kommun noga följa Svedala kommuns - *Normbeskrivningar för allmänna anläggningar*.

För att lyckas väl med en trädplantering krävs att valet av trädart utgår ifrån platsens lokala klimat och ståndortsförutsättningar. Trädart väljs även utifrån platsens skala och andra fysiska förutsättningar. Trädgruppen gör alla val av trädarter för plantering på kommunens mark. Vilken kvalitet och storlek som förespråkas vid en trädplantering är beroende på vilken utvecklingsmetod för trädbeståndet som används. Utvecklingsmetoden har inverkan på kostnad för planteringen, tidsåtgången för att nå färdigt resultat, behovet av skötsel under utvecklingstiden och slutligt färdigt resultat. Trädgruppen gör valet av trädkvalité och utvecklingsmetod vid plantering av nya träd på kommunal mark.

Alla trädplanteringar i hårdgjorda ytor ska göras med skelettjord, enligt anvisningar i Svedala kommuns, *Normbeskrivningar för allmänna anläggningar*.

Skötselplan ska upprättas när en ny naturplantering eller Stadsskog anläggs. Planen ska belysa målet med planteringen och innehålla en skötsel- och utvecklingsplan.

Etableringsskötsel och skötsel

Nyplanterade träd ska skötas i enlighet med Svedala kommuns, *Normbeskrivningar för allmänna anläggningar*. Nyplanterade träd ska, för att undvika skador på stambasen, ha en trädring täckt med organisk mulch närmast stammen eller omges av annan grönyta så som exempelvis plantering av buskar eller perenner.

För att undvika framtida konflikter med trafiken vid plantering av träd i gatumiljö är det viktigt att växtvalet är rätt, tål hård uppstamning och har smal trädkrona. Alla träd i trafikmiljö ska uppbyggnadsbeskrivas från tredje året efter plantering. Det ska finnas en skötselplan för alla trädplanteringar.

Riskspridning för sjukdomar vid klimatförändringar

För att motverka skadorna vid spridning av nya trädskjador ska riskerna spridas genom att aktivt arbeta för en större variation och mångfald i kommunens trädbestånd. Följande princip ska eftersträvas:

- Ingen växtfamilj ska utgöra mer än 30% av det totala beståndet av träd på kommunal mark.
- Inget släkte ska utgöra mer än 20 % av det totala beståndet av träd på kommunal mark.
- Ingen art ska utgöra mer än 10 % av det totala beståndet av träd på kommunal mark.

Invasiva arter

Trädgruppen tillser att invasiva trädarter inte planteras på kommunala fastigheter. Parkenheten utför bekämpning av invasiva växter inom detaljplanerad kommunal mark.

Figur 62 Plataner planteras utmed Värbyvägen i Bara tätort

Del 7 – Lekplatsplan

Sammanfattning

Svedala kommun strävar efter att alla bostadsområden ska ha tillgång till en lekplats inom en 400 m radie. Alla lekplatser ska uppfylla SS-EN 1176. Alla lekplatser ska vara tilltalande, hälsofrämjande, säkra, trygga, hållbara och utmanande med högt lekvärde. Lekplatserna ska erbjuda variation gällande gestaltning, funktion, åldersinriktning och utförande. Hur stor andel av lekplatsen som ska vara tillgänglig ska beslutas vid varje ombyggnation av lekplats. Det ska finnas god tillgång till tillgänglig lek i samtliga tätorter, dock krävs inte att hela lekplatsen är tillgänglig.

Inledning

Gatu- och parkenheten har sedan 2006 arbetat utifrån avståndskriteriet att det ska finnas en lekplats inom 400 m från bostaden, vilket inneburit att kommunen prioriterat att rusta upp strategiskt placerade lekplatser och tagit bort överflödiga lekplatser.

Enligt plan- och bygglagen ansvarar fastighetsägaren för lekplatsens utformning och tillgänglighet samt att dess egenskaper upprätthålls så att olyckor förebyggs. Svedala kommun har i kommunens besiktnings- och underhållsplan en årlig säkerhetsbesiktning som utförs mot SS-EN 1176 för att säkerställa alla lekplatsernas funktion och säkerhet. Detta arbete görs även på de lekplatser som ingår i kommunens fastigheter på skolor och förskolor.

Figur 63 Lekplatsen vid Dubbeldammarna, i Bara tätorts Stadspark.

Den årliga säkerhetsbesiktningen ligger till grund för planering av framtida investerings- och underhållskostnader för att sköta kommunens lekplatser. Med stöd av den årliga säkerhetsbesiktningen tas en prioriteringskarta fram som redovisar om lekplatsen är upprustad, i behov av upprustning eller planeras att tas bort. Denna karta uppdateras årligen och ligger till grund för hur kommunen ska prioritera behovet av upprustning av lekplatser. Ett förslag tas fram årligen om vilka lekplatser som ska åtgärdas, vilket tas upp för beslut i Teknisk nämnd. Aktuell prioriteringskarta för 2021 bifogas i grönplanen, men det är viktigt att betona att denna karta revideras varje år. Arbetet är kontinuerligt pågående för att upprätthålla en god standard på lekplatserna för att uppfylla SS-EN 1176. De lekplatser som var de första att upprustas, i enlighet med lekplatsutredningen från 2005, närmar sig slutet av sin livslängd i början på 2020-talet och kräver därefter ny upprustning. Alla kommunala lekplatser ska byggas för att vara hållbara över tid och deras utformning och utrustning ska beräknas hålla i minst 15 år, men gärna mer.

Mål för lekplatser

För att kunna skapa en kvalitativ grönstruktur ska det finnas tillgängliga, tilltalande, hälsofrämjande, säkra, trygga, hållbara och utmanande lekplatser med högt lekvärde. Lekplatserna ska erbjuda variation gällande gestaltning, funktion, åldersinriktning och utförande. Målen i lekplatsplanen inklusive valda åtgärder utgår från grönstrategins ambition att skapa ett sammanhängande kvalitativt grönt nätverk.

Analysen är gjord utifrån avståndskriteriet 400 meter. Varje cirkel i analysen motsvarar avståndskriteriet för tillgänglighet till kommunala lekplatser. Avståndet 400 m är satt för att ha en god försörjning av lekplatser till alla kommuninvånare inom gångavstånd och för att undvika för små lekplatser med undermåligt innehåll. Detta både för att begränsa höga drift- och underhållskostnader på lekplatser med litet lekvärde, vilket på sikt leder till färre, men mer innehållsrika lekplatser.

Figur 64 Lekplats i Småparken Dammyckan i Svedala tätort.

Nulägesanalys

I kommunen finns ett 60-tal lekplatser på allmän platsmark. Utöver detta finns det också lekplatser på Svedalahems och bostadsrättsföreningars gårdar samt på våra kommunala skolor och förskolor i kommunen, vilka inte är med i denna analys. Anledningen till detta är att lekplatserna på förskolor och skolor inte är tillgängliga för allmänheten under dagtid. De kan dock nyttjas den tid verksamhet inte pågår, det vill säga under kvällar och helger. Lekplatser som tillhör kommunens fastighetsbolag Svedalahem, bostadsrättsföreningar och andra samfälligheter är till för att försörja deras behov av lektyr.

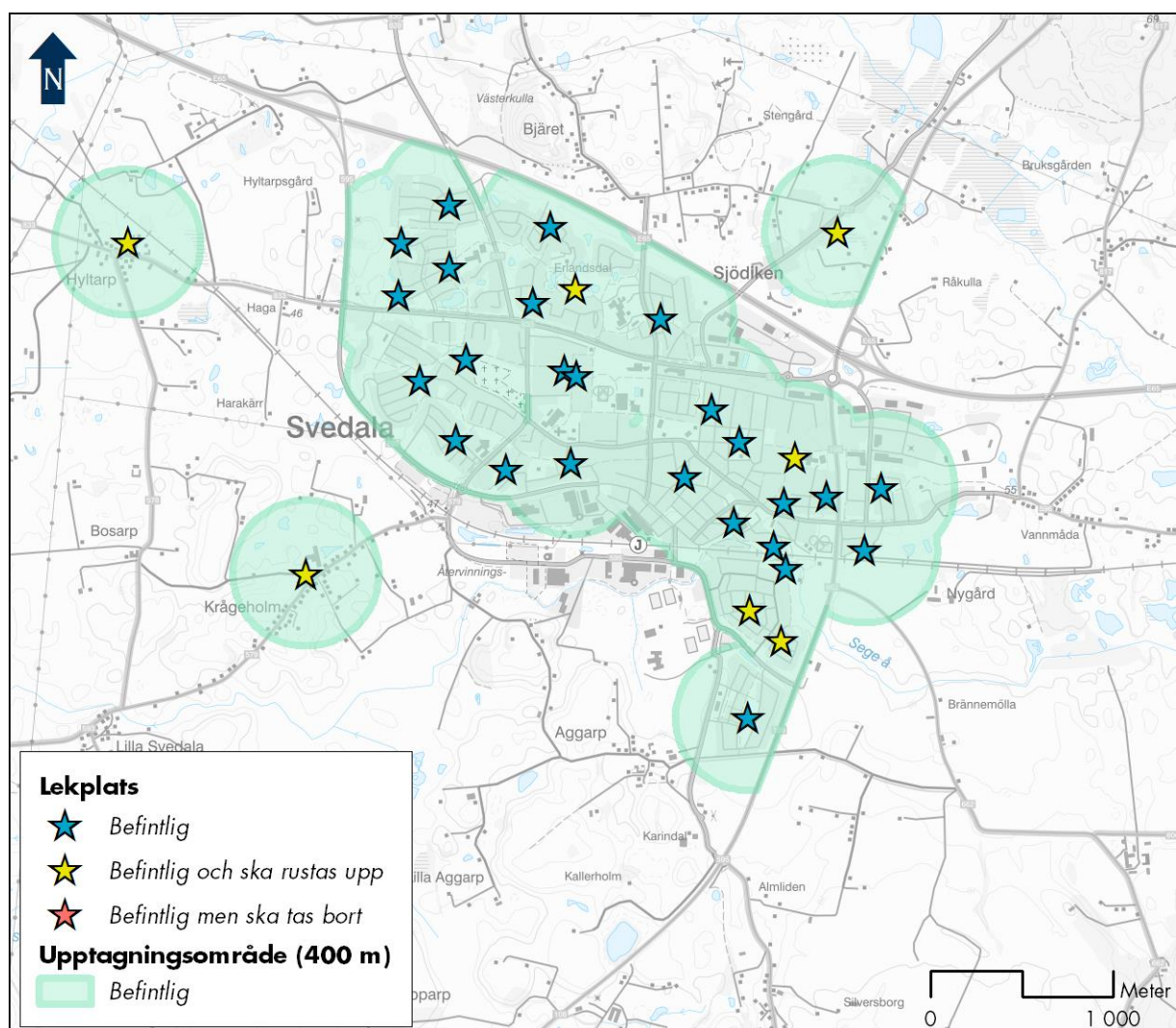
I målen anges att det ska finnas en kommunal lekplats på gångavstånd inom 400 meter från bostaden och den bör kunna nås utan att korsa starkt trafikerade vägar, så som Hyltarpsvägen, Värbyvägen och Malmövägen (Klågerup). Utifrån detta har kartor tagits fram för att visa visuellt tillgången på

lekplatser och ge ett verktyg att analysera och ta fram behovsanalyser. Kartorna nedan visar buffertzoner kring befintliga lekplatser 2022. Dessa kartor kommer kontinuerligt att uppdateras och redovisas på hemsidan utifrån vilka lekplatser som rustas upp.

Urval av vilka lekplatser som ska prioriteras görs efter att den årliga säkerhetsbesiktningen genomförs. Förslag tas fram gällande vilka lekplatser som är i störst behov av åtgärder samt vilket ekonomiskt behov som föreligger för att kunna rusta upp de lekplatserna. Detta ger underlag till att årligen kunna besluta politiskt om vilka åtgärder som ska genomföras utifrån ekonomiska förutsättningar.

Svedala tätort

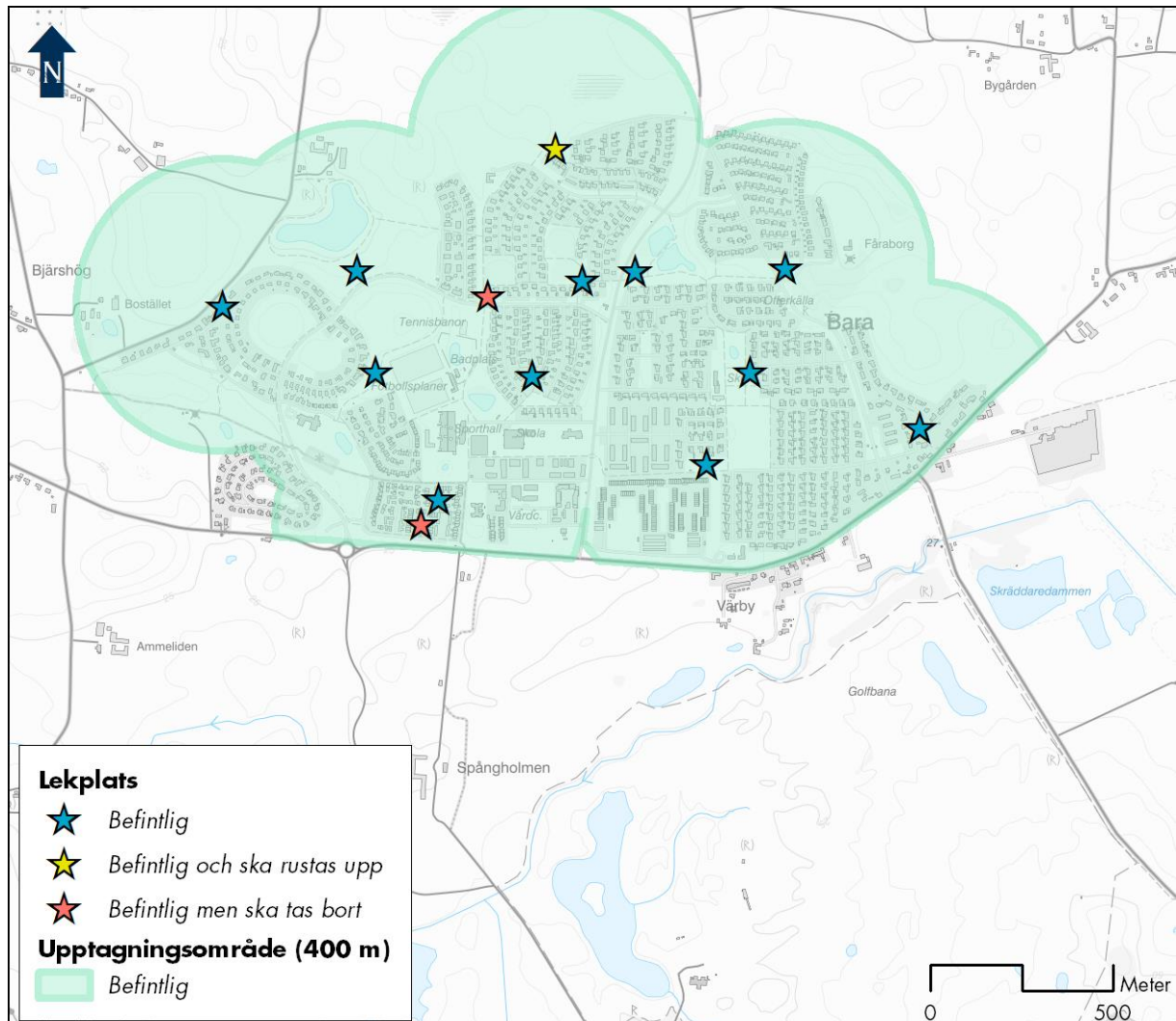
Svedala tätort med omnejd har till antalet god tillgång på kommunala lekplatser. Ett flertal har rustats upp, men det finns ett fortsatt upprustningsbehov av resterande lekplatser. De lekplatser som rustades upp i början av projektet börjar nu nå slutlivslängden. När samtliga rustats upp är det tid att ta fram en ny prioritering för samtliga lekplatser igen.

Figur 65 Analys gällande lekplatser i Svedala tätort. Gula stjärnor är lekplatser med behov av upprustning medan de blå stjärnorna är upprustade lekplatser. Det finns inga lekplatser kvar i Svedala tätort som är utpekade för borttagning i dagsläget.

Bara tätort

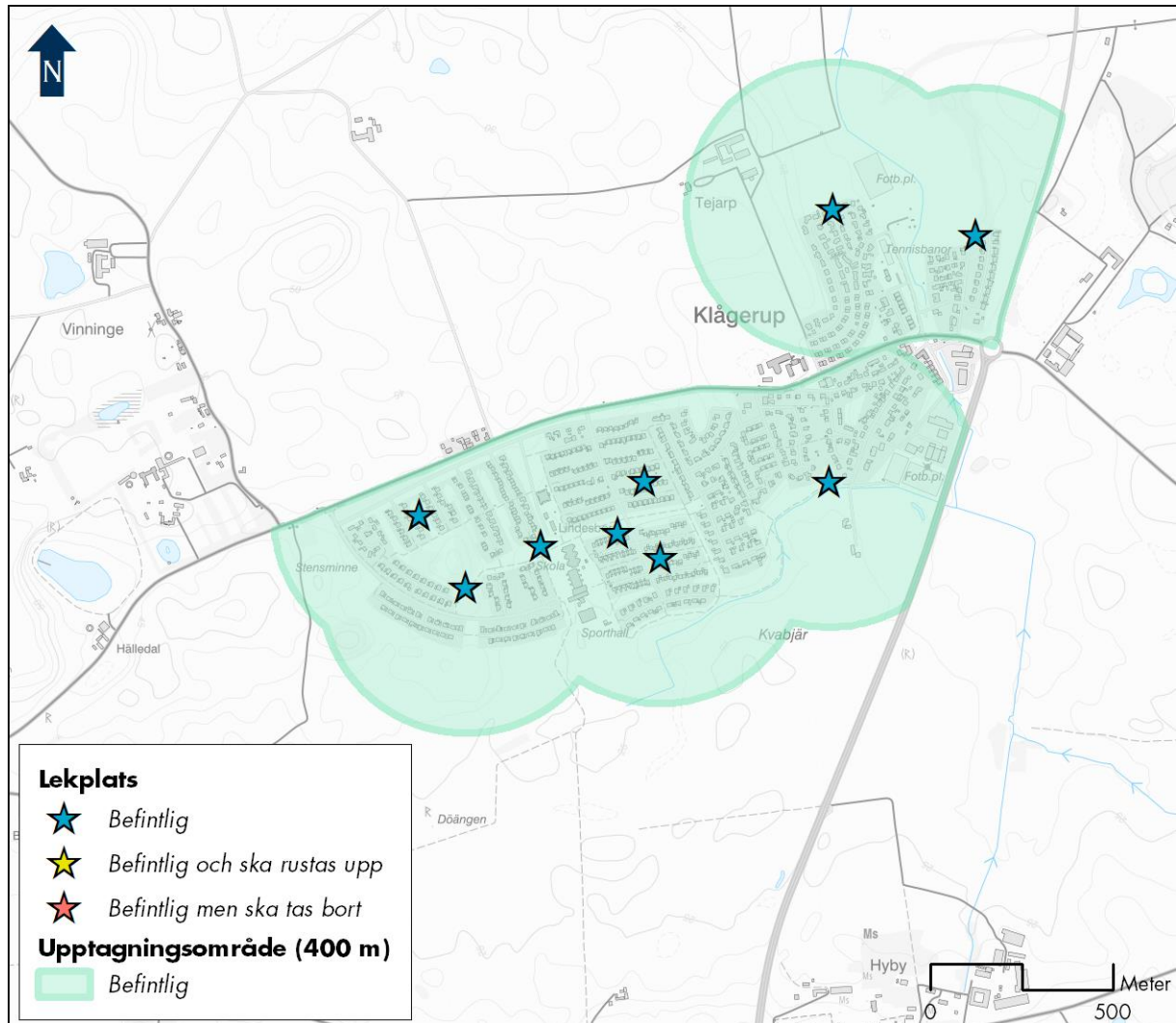
Bara tätort har en god tillgång på lekplatser. Analysen redovisar ett behov av kommunal lekplats vid Klottistelgatan. När bostadsområdet Klottisteln byggdes ut anlades en privat lekplats i centralt i området. Därav finns det en god tillgång till lekplats för boende även i detta område, dock inte kommunal.

Figur 66 Analys gällande lekplatser i Bara tätort. Gula stjärnor är lekplatser med behov av upprustning medan de blå stjärnorna är upprustade lekplatser. Röda stjärnor är lekplatser som kommer tas bort.

Klågerup tätort

Klågerup har en god tillgång på kommunala väl upprustade lekplatser. Samtliga lekplatser har efter 2022 rustats upp. Det börjar dock finnas behov av att börja om från början då de första renoveringarna av lekplatser idag börjar bli i dåligt skick likt de andra tätorterna.

Figur 67 Analys gällande lekplatser i Klågerups tätort. Blå stjärnorna är upprustade lekplatser. I dagsläget finns inga lekplatser kvar att ta bort eller rusta upp i Klågerup.

Riktlinjer för planering och utformning av lekplatser i Svedala kommun

Kommunens nya och upprustade lekplatser måste uppfylla en mängd bestämmelser och samtidigt fortsätta att utvecklas till att bli attraktiva gröna mötesplatser för kommunens invånare och främst täcka barnens lekbehov.

Följande kriterier ska uppfyllas:

- Det ska finnas tillgång till en lekplats på gångavstånd inom 400 meter från bostaden och den bör kunna nås utan att korsa starkt trafikerade vägar, såsom Hyltarpsvägen, Vårbyvägen och Malmövägen (Klågerup). Vid planering av nya områden ska det finnas en lekplats inom 400 meter från bostaden.
- Lekplatserna ska vara attraktiva, lättillgängliga och vara sociala mötesplatser. De bör erbjuda trivsamma sittplatser med god rumslighet och bra översikt. Det ska finnas förutsättningar för alla att delta i leken.
- Lekplatsernas storlek och innehåll ska bedömas utifrån lekplatsens placering och funktion för tätorten och hur många barn som bor i ett område samt om det finns förskolor och dagis som använder sig av lekplatsen.
- Lekplatser ska utformas med hållbara material och all utrustning ska uppfylla den europeiska säkerhetsstandarden (SS EN 1176 och SS EN 1177) samt ha en beräknad livslängd på minst 15 år.
- Kommunens lekplatser bör förläggas till parker och grönstråk och placering i direkt anslutning till trafikerade vägar bör undvikas.
- Lekplatser ska belysas för ökad trygghet och användbarhet över året. Vid ny- och ombyggnad av lekplats förses den med belysning.
- Lekplatserna skall ha ett variationsrikt innehåll så att barnen tränas i rörelselek, rollek, samvaro och samverkan, att upptäcka och lösa problem samt inspirera till skapande. Alla lekplatser behöver inte innehålla samma typ av utrustning utan kan ha olika teman och variation (rollspel, gungor, karusell, rutsch och klätterlek). På så sätt kompletterar de istället varandra och skapar en helhet. Lekplatserna ska vara intressanta att besöka för olika anledningar.
- Lekplatserna riktar sig i huvudsak till barn i åldern 1–12 år, men även ungdomar, vuxna och pensionärer ska i kommunen finna utmanande kommunala ytor som lockar till rörelse och aktivitet. ”Lekplatserna” till ungdomar bör finnas utmed större gång- och cykelstråk då undersökningar visar att de gärna vill ha sin egen plats, men ändå vara i närheten av stråk där andra människor rör sig. Exempel på bra platser att utveckla för ungdomarna är Naverlönnsskolan, Erlandsdals lekplats och vid Gröningen i Bara.
- Större lekplatser kan med fördel ingå i en Aktivitetspark där det finnas möjlighet för ett brett nyttjande med generationsöverskridande aktiviteter och umgänge. Utegyms kan med fördel anläggas i närheten av lekplats då detta både lockar barnens föräldrar, ungdomar, större barn och vuxna. Gymmet ska dock placeras så att det tydligt avskiljs från lekplatsen då det annars krävs att även det besiktigas enligt lekplatsstandard.
- Inom varje tätorts stadspark ska det finnas en större lekplats med ett generöst och brett utbud för olika typer av lek som samtidigt är ett utflyktsmål. Denna lekplats ska erbjuda något extra och vara i större storlek än övriga lekplatser. Även Aktivitetspark eller Stadsdelspark kan innehålla större lekplatser av dignitet.
- Alla lekplatser bör utformas utefter ett valt tema som ger karaktär och identitet till lekplatsen.
- Vid ny- och ombyggnader av lekplatser beaktas även möjligheter till fri naturlig lek som inte styrs av tillverkade lekredskap, som komplement eller alternativ till den traditionella lekplatsen om platsen är lämplig. Dock ska alltid ytor som tydligt utpekats som lekyta uppfylla SS- EN 1176.

- Samtliga lekplatser ska skyltas som rökfria zoner.
- Samtliga lekplatser ska innehålla en blindskriftsskylt med ritning över lekplatsen. På skylten ska det också finnas följande information: namn på lekplatsen, koordinater eller adress till lekplatsen, vem som är ägaren till lekplatsen, kontaktinformation för underhåll eller felanmälan samt telefonnummer för nödsituationer.